Aldatma

PHILIP ROTH

İngilizceden çeviren
Ödem Arkan

AYRINTI

PHILIP ROTH

19 Mart 1933'te New Jersey'nin Newark kentinde doğdu. Bucknell Üniversitesi'ni bitirdikten sonra Chicago Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrenimi gördü. Ardından Chicago'da İngiliz edebiyatı, Iowa ve Princeton üniversitelerinde yaratıcı yazarlık dersleri verdi. 1959'da, altı öyküsünü bir araya getirdiği ilk kitabı *Goodbye Columbus* yayımlandı (*Kucak Dolusu*, çev.: Ülkü Tamer, Sander Yayınları, 1971). ABD'li Yahudilerin yaşamını son derece kişisel, keskin ve ironik bir dille tasvir ettiği bu kitapla Roth, 1960'ta Ulusal Kitap Ödülü'nü aldı. Ardından iki roman yazdı: 1962 tarihli *Letting Go* (*Libby*, çev.: Seçkin Selvi, Sander Yayınları, 1973) ve 1967'de yayımlanan *When She Was Good*. Şöhret ise 1969'da, ABD'nin nezih edebiyat çevrelerini karıştıran *Portnoy's Complaint/Portnoy'un Feryadı* ile geldi. Bilinç akışı tekniğinde eşsiz bir monolog olarak nitelenen bu eser, çağdaş Amerikan edebiyatının en komik, en unutulmaz karakterlerinden birini yaratıyordu. 1972'de Ernest Lehman tarafından aynı adla sinemaya uyarlanan Portnoy'dan sonraki kitaplarında Roth, hep değişik anlatım teknikleri denedi, her seferinde değişik konulara el attı, ama ana temalarından ya da "takıntıları"ndan hiç uzaklaşmadı: Yahudi olmak, erkek olmak, bir ananın oğlu olmak, aydın olmak; ve bütün bunlardan doğan her türlü marazilikle uğraşmaya devam etti.

The Breast'le (1972) Kafka'ya bir nazire yazdı; ancak onun kahramanı, hamamböceğine değil dev bir memeye dönüşüyordu (*Meme*, çev.: Seçkin Selvi, Sander Yayınları, tarihsiz); *Portnoy*'u hatırlatan *My Life As a Man* ile başladığı Zuckerman serisinde (*The Ghost Writer, Zuckerman Unbound, The Anatomy Lesson*) "erkeklik" meseleleri ile uğraşmaya devam etti ve serinin son kitabı olan *The Counterlife* ile 1987 Ulusal Kitap Eleştirmenleri Çevresi Ödülü'nü aldı. Çoğu romanı otobiyografik nitelik taşıyan Roth, 1988'de *The Facts* ile bu kez "adı konmuş" bir otobiyografi kaleme aldı; minimalist bir kitap olarak nitelenen *Deception* da (1990; Aldatma, çev.: Didem Hızkan, Ayrıntı Yayınları, 2001) "aldatma" konusunu, rahatsız edici olmaktan sakınmayarak, acımasız bir içtenlikle işledi. 1991'de Ulusal Kitap Eleştirmenleri Çevresi Ödülü'nü ona bir kez daha kazandıran *Patrimony*'de, aile mirası olan kültür ile bireyin kendi entelektüel gelişimi içinde yöneldiği kültür arasındaki çatışmayı, son derece dokunaklı bir dille inceledi ve Adam Phillips'in deyişiyle, "kendi seçtiği babalarının, Freud ile Kafka'nın uğruna reddetmiş olduğu babasıyla barıştı". 1993'te Pen tarafından Faulkner Ödülü'ne değer görülen ve *Time* dergisince yılın En İyi Amerikan Romanı seçilen *Operation Schylock*'ta, Yahudileri İsrail sürgününden kurtarıp Avrupa'ya geri dönmelerini sağlamaya kalktı. Vietnam sonrası dönemi anlattığı *American Pastoral* (1997) ile 1998'de Pulitzer Ödülü'nü aldı.

Son derece üretken bir yazar olan Roth, yirmi üçüncü kitabı *I Married a Communist*'te (1998; Bir Komünistle Evlendim, çev.: Cumhur Orancı, Ayrıntı Yayınları, 2001) yine Amerikan yaşamının trajik bir kesitini, yine o keskin mizahıyla ele alarak McCarthy dönemini sorguladı. Birbirinin muhbiri durumuna düşen bir karı kocanın hikâyesini, Zuckerman serisinin kahramanının gençlik yıllarına yerleştirerek Nathan Zuckerman'ın gözüyle anlattı.

Roth'un, büyük bölümü kitaplaştırılmamış olan çok sayıda öyküsü, deneme ve eleştiri yazıları da bulunuyor. Ünlü İngiliz Shakespeare oyuncusu Claire Bloom ile evli olan Roth, Connecticut'ta yaşamaktadır.

Ayrıntı: 312
Edebiyat dizisi: 108

Aldatma
Philip Roth

İngilizceden çeviren
Didem Hızkan

Yayıma hazırlayan
Erdal Alova

Kitabın özgün adı
Deception

Vintage/1997
basımından çevrilmiştir.

© Philip Roth & Akcalı Ajans

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Ayten Koçal

Baskı ve cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Ltd. Şti. (0 212) 212 03 39-40

Birinci basım *2001*

Baskı adedi: *2000*

ISBN 975-539-317-X

AYRINTI YAYINLARI
Dizdariye Çeşmesi Sk. No: 23/1 34400 Çemberlitaş-İstanbul Tel: (0 212) 518 76 19 Faks: (0 212) 516 45 77

Philip Roth

Aldatma

David Rieff için

"Ben yazarım. Sen başla."

"İsmi ne olacak?

"Bilmiyorum. Ne diyelim?"

"Birlikte kaçış hayali anketi"

"Âşıkların birlikte kaçış hayali anketi"

"Orta yaşlı âşıkların birlikte kaçış hayali anketi"

"Sen orta yaşlı değilsin."

"Kesinlikle öyleyim."

"Bana daha gençmişsin gibi geldi."

"Öyle mi! Bunun ankette mutlaka yer alması gerekir. Ayrıca tüm sorular katılanların her ikisi tarafından da cevaplanmalı."

"Başla."

"Benimle ilgili seni sinirlendirebilecek ilk şey nedir?"

"En kötü halin nedir? O hale geldiğinde ne yaparsın?"

"Gerçekten bu kadar hayat dolu musun? Sence bizim enerji düzeylerimiz uyuşuyor mu?"

"Dengeli ve dışa dönük biri misin, yoksa nevrotik bir münzevi misin?"

"En son ne zaman bir kadın seni çekici buldu?"

"Veya bir erkek."

"Sen asla yaşlanmamalısm. Sen de benim için aynısını düşünüyor musun? Bunu hiç düşündün mü?"

"Bir defada kaç erkeğe ya da kadına sahip olmalısın?"

"Hayatında kaç çocuk olmasını isterdin?"

"Düzenli bir insan mısın?"

"Tam anlamıyla bir heteroseksüel misin?"

"Senin neyinle ilgilendiğim konusunda herhangi bir fikrin var mı? İyi düşün."

"Yalan söyler misin? Bana hiç yalan söyledin mi? Sence yalan söylemek normal mi yoksa söylenmesine karşı mısın?"

"Gerektiğinde, sana gerçeğin söylenmesini mi beklersin?"

"Gerçeği mutlaka öğrenmek mi istersin?"

"Sence parlak zekâlı olmak zayıflık mıdır?"

"Zayıf olmak senin için önemli mi?"

"Güçlü olmak senin için önemli mi?"

"Seni kızdırmadan en çok ne kadar para harcayabilirim? Hiç soru sormadan kredi kartını kullanmama izin verir misin? Paran üzerinde söz hakkım olmasına izin verir miydin?"

"Şu ana kadar seni hangi anlamda hayal kırıklığına uğrattım?"

"Nelerden utanırsın? Söyle bakalım. Önce, utanmak nedir biliyor musun?"

"Yahudiler hakkındaki gerçek duyguların nelerdir?"

"Ölecek misin? Fiziksel ve psikolojik açıdan sağlıklı mısın? Net cevap ver."

"Daha zengin birini mi tercih ederdin?"

"Bizi yakalasalar senin için ne kadar aptalca bir durum olurdu? Eğer biri bu kapıya gelse ona ne derdin? Ben kimim ve neden senin için uygunum?"

"Bana söylemediğin şeyler neler? Yirmi beş soru oldu. Başka?"

"Aklıma başka bir şey gelmiyor."

"Sabırsızlıkla cevaplarını bekliyorum."

"Ve ben de seninkileri. İşte bir tane daha geliyor."

"Evet?"

"Giydiklerimi beğeniyor musun?"

"Bu zorlayıcı bir soru."

"Hiç de değil. Hata ne kadar önemsizse, getireceği öfke de o kadar büyük olur. Tecrübe konuşuyor burada."

"Tamam. Son soru?"

"Buldum. Buldum. Son soru. Sen hâlâ bir nebze olsun, kalbinin herhangi bir köşesinde, evliliğin bir aşk ilişkisi olduğu yanılsamasını taşıyor musun? Eğer taşıyorsan, bu birçok sorunun nedeni olabilir."

*

Kocamın sevgilisi önceki gün ona bir hediye vermiş. Oldukça havalı, kıskanç ve hırslı bir kız. Her şey onun için son derece heyecan verici. Ona bu plağı almış. Adını hatırlamıyorum ama çok bilinen, nefis bir müzik parçası. Schubert – ve onun hayatındaki en büyük tutkunun kayboluşu, yüzyılın en ilginç kadını, uzun boylu ince bir kadın– off, işte her şey bu kadınla ilgili. Kapakta bütün bunlar anlatılıyor, Akla hayale gelebilecek en büyük tutkunun, doğru insanların doğru evlilikleri olduğunu anlatıyor kapak ve bütün bunların zalim kader yüzünden ayrılmanın verdiği acıyla yanıp tutuştuğunu sananların ve kendinden geçenlerin hüzünlü hikâyesi olduğundan söz ediyor. İddialı bir hediye olduğu o kadar belliydi ki. Kocam bütün bunlara kapıyı açma hatasına düşüyor, anlıyor musun? Kolaylıkla bana bunu kendisinin satın aldığını söyleyebilirdi. Ama kızın kendisine hediye ettiğini söyledi. Aslında bunu bilinçli olarak yapmıyor. Bir gece sarhoştum ve şu pembe zımbırtıdan almıştım, hani bir şeyin altını çizersin de dikkat çekici hale getirir ya. Yaklaşık yedi cümlenin altını çizdim. Böyle yapınca o kadar matrak gözüktü ki. Daha sonra kendimi biraz uzakta tutarak plağın

çizmiş olduğum kapağını, son derece sakin bir şekilde ona doğru uzattım. Sence de yaptığım çok kötü bir şey değil mi?"

"Neden sarhoştun?"

"Sarhoş değildim. Sadece çok içmiştim."

"Akşamları çok mu içersin?"

"Evet."

"Ne kadar?"

"Çok fazla. Duruma göre değişiyor. Kimi zaman hiç içmiyorum. Fakat eğer içersem kolaylıkla yemekten önce birkaç duble, yemekten sonra birkaç duble ve ikisinin arasında da biraz şarap içebiliyorum. Ama sarhoş olmuyorum. Sadece biraz çakırkeyif."

"Öyleyse böyle zamanlarda pek okumuyorsun."

"Hayır. Ama tek başıma içmem ben. İçtiğim zaman yanımda birileri olur. Aslında pek bir arada olmuyoruz ama. Tamam, son zamanlarda bir arada olduk – ama bu olağan bir durum değil."

"Yaşadığın hayat oldukça ilginç."

"Evet, ilginç. Bir hata. Ama işte böyle, bu da benim hayatım."

"Ne kadar mutsuzsun?"

"Aslında bunların dönem dönem yaşandığını fark ettim. Dehşet verici, korkunç dönemler yaşarsın, ardından sakin ve sevgi dolu bir dönem gelir. Benim hayatımdaki her şey çok uzun zaman önce kötüye gitmeye başladı. Ve sonra çok kısa bir dönem kendi kendine çözülecekmiş gibi geldi. Sanırım artık ikimiz de bunlarla çok fazla yüzleşmek istemiyoruz. Çünkü hiçbir işe yaramıyor. Sadece ikimizin yaşamını daha da zorlaştırıyor."

"Hâlâ birlikte mi yatıyorsunuz?"

"Bunu soracağını tahmin ediyordum. Ama bu soruya cevap vermeyeceğim. Eğer Avrupa'ya gidersek, kesinlikle gitmek istediğim bir yer var."

"Sen, benimle mi?"

"Hımm. Amsterdam. Oraya hiç gitmedim. Harika bir sergi var orada."

*

"Saate bakıyorsun?"

"Çok içen insanlar genellikle ilk içkilerinden önce saate bakarlar. Her ihtimale karşı."

"Ne oldu?"

"Oh, hiçbir şey. Sürekli kavga eden, iki dadı, iki çocuk ve iki temizlikçi kadın ve her zamanki İngiliz boğuntusu. Ve ayrıca kız kardeşim hasta olduğu için gecenin herhangi bir saatinde beni uyandırabiliyor, üçte, dörtte, beşte, ne zaman isterse. Beni yoran şey, sorumluluklarıma karşı duyduğum sorumluluk. Bir tatile ihtiyacım var. Ve cinsel bir ilişkiyi sürdürebileceğimizi sanmıyorum. Günler bunun için çok kısa."

"Doğru mu tüm bunlar! Çok kötü."

"Evet, sürdürebileceğimizi sanmıyorum. Sen de benimle hemfikir değil misin? Son seferinde bunu konuşmuştuk ve aslında lafı buraya çeken de sen değil miydin?"

"Oh, anlıyorum. Çok hazırlıksız yakalandım. Peki. Sen nasıl istersen."

Gülüşmeler. "Bence en iyisi bu. Bu ilişkinin seni deliye çevirdiğini söylerken kendini çok iyi ifade ettin."

"Beni deli eden şey neymiş?"

"Bu cinsellik meseleleri. Sen kendini romantik bir âşık olarak düşünemediğini söylemiştin."

"Anlıyorum!"

"Bu senin 'neyse boşver' anlamında ifadelerinden biri mi?"

"Hayır, hayır değil. Bu benim 'hâlâ dinliyorum' anlamındaki ifadelerimden biri."

"Neyse, belki bu kadar basite indirgememeliydim."

"Gerçekten mi? Tamam, basitleştirmek mi istiyorsun? Basitleştireyim."

"Hiçbir şey söyleme. Hiçbir şey söylememenden nefret ediyorum."

*

"Seni görmek çok garip."

"Görmemek daha garip, değil mi?"

"Hayır, seni genellikle görmüyorum da."

"Biraz farklı görünüyorsun. Ne kadar değişmişsin böyle."

"Yani görüntüm mü çok değişmiş, sen bana farkı söyle, ben de sana nedenini söyleyeyim. Daha mı uzunum? Daha mı kısa? Yoksa daha mı şişmanım?"

"Hayır, çok daha gizli bir şey."

"Gizli mi? Ciddi olayım mı? Seni özledim."

*

"Kocasını terk etmiş olan ortak bir arkadaşımızı ziyarete gittim. Çok zeki, çok güzel ve çok başarılı bir kız. Ayrıca son derece cesur ve disiplinli biri. Ve de çok parası olan biri. Ama perişan haldeydi."

"Ne kadar zamandır yalnız yaşıyor?"

"İki aydır."

"Daha da kötüye gidecektir."

"Mesele sadece ilginç bir işten bu kadar para kazanması değil, bu tip sorunlar yaşamayacak kadar çok parası olması."

"Çocuğu var mı?"

"İki çocuğu var."

"İbret verici bir ziyaret!"

"Yani eğer yapamayacaksa.... yani... gerçekten çok hastaydı. Ayrı eve taşınmış, yeni boşanmış ve bu durumdan perişan olan çocuklar olay çıkartıyorlarmış ve ben söyleyemedim ..... söyleyemedim."

*

"Kocanın sevgilisini bırakmasını istemiyorsun değil mi? Ona, 'Eğer sevgilini bırakmayacaksan ben yan odada yatacağım. İster beni düzersin, ister onu. Seçim senin' demek istemezsin."

"Hayır. Hayır. Sanırım o kız onun hayatının önemli bir parçası ve bunu söylemek sadece delilik değil, aynı zamanda bencillik olur."

"Kendi adına mı bencillik?"

"Evet."

"Gerçekten mi? Senin bakış açın bu mu? Eğer böyleyse benimle evlenebilirsin. Bu çok hoş bir bakış açısı. Daha önce hiç böyle bir şey duymamıştım. 'Kocamdan sevgilisini bırakmasını istemek çok bencilce olur' diyen bir kadın."

"Bence böyle olmalı."

"Genelde insanlar sevgilisini tercih eden, onu bırakmayan erkeğe bencil derler, sevgilisini terk etmesini isteyen kadına değil."

"Mantıklı ve doğru olan bir bakış açısı pek de doğal gelmiyor. Bu benim ilk cevabımdı. Ama benim asıl düşündüğüm şey... kocama karşı son derece aptalca davrandığımı biliyorum, belki de bunun sebebi nerede yanlış yaptığımı bilmememdir. Yıllarca benim yalnız ve bunalımlı hallerime katlandı. Yaşananların tam anlamıyla bir sürpriz olduğunu düşünmüyorum – ben öylesine yalnızdım ve o benden öylesine uzaktı ki ve öyle çok çalışıyordu ki. Benim başka ilişkilerim olmadı çünkü hep onun çok kırılgan ve korunmaya muhtaç olduğunu düşündüm."

"Bana pek kırılganmış gibi gelmedi."

*

"O hastane odasında güvende artık. Bizim paticiği orada düşünebiliyor musun?"

" 'Paticik' ne güzel bir kelime!"

"Beğeneceğini tahmin ettim. Nihayet kısa tatiline gidiyorsun."

"Galiba ona gereğinden fazla baskı yaptım. Çok, pek çok özellikleri olan biri. Fakat işin aslı şu ki uzun zamandır iyi uyuyamıyorum. Bu sabah uyandığımda ise kendimi son derece iyi hissettim."

*

"Sana verdiğim plağı dinledin mi?"

"Hayır, onu saklamak zorundayım."

"Neden onu saklamak zorundasın?"

"Çünkü benim bir plak almam pek olağan bir şey değil. Genelde böyle şeyler yapmam."

"Peki onu ne yapacaksın?"

"Yalnız olduğum bir akşam dinleyeceğim."

"Ya bulursa ne yapacaksın? Tuzlayıp, biberleyip yiyecek misin?"

"Bir zamanlar plaklar almıştım ama bu beni öyle sıkıntılara soktu ki – neyse geçmişte kaldı."

"Ne? Bunun için de mi kavga ettiniz?"

"Evet."

"Gerçekten mi?"

"Evet."

"Buna hiç gerek yoktu."

"Yoktu."

*

"Çok hoş görünüyorsun. Güzel bir kıyafet. Bunu ters mi giydin sen?"

"Hayır. Dikişleri dışarda olan pek çok kıyafetim var. Hiç dikkat etmemiştin. Çok zekice. Senin biraz anarşist ruhlu olduğunu düşünüyorum."

"Neyse çok hoş görünüyorsun ama sesin oldukça yorgun çıkıyor. Bir deri, bir kemik kalmışsın yine. Vitamin ya da benzeri bir şeyler almıyor musun?"

"Zaman zaman alıyorum. Ama bunun asıl nedeni üç gündür yemek yememiş olmam. Öyle meşgulüm ki."

"Fazla meşgul."

"Evet. Bu odada oturup yazmaya çalışıyorum, bu küçük şey içeri geliyor ve ilk iş olarak da halıya işiyor. Sonra dışarı çıkıp, biraz daha havlayıp, tekrar içeri geliyor. Sonra kâğıtları etrafa dağıtıyor, telefonu yerinden oynatıyor, ardından da yanıma gelip kanapemin üstüne sıçıyor. Daha sonra işe gidiyorum ve sekiz saat boyunca patronuma yalakalık yapıyorum."

"Ya kocan?"

"Seni görmediğim zamanlar daha kolay oluyor. İnsan kendisi için düzenlemeler yapar ve bunları bozabilecek olan şeyleri de bir

kenara iter, sonra da unutur, anlıyor musun? Sen bu türden korkunç bir karşılaştırmanın içinde yoksun. Sana kafamdan geçenleri anlatmayı çok istiyorum. Ama sanki seni suiistimal ediyormuşum gibi geliyor ve bunu yapmak da istemiyorum. Bir şey daha söyleyeceğim, bu boktan şeyleri sana anlatmayacağım artık. Eğer soracak olursan anlatırım ama bu konuda konuşmamayı tercih ediyorum."

"Anlat. Aklından geçenleri bilmek istiyorum. Senin düşüncelerine çok değer veriyorum."

"Hafta sonu annem bizdeydi. Ve kocam birden ortadan kayboluverdi. Bütün hafta sonu annemle uğraştım durdum. Gecelerdir doğru dürüst uyuyamıyorum. Ve seninle ilgili çok düşündüm. Yarın öğlen kaynanamla yemeğe çıkacağız. Oldukça çetin bir yemek olacak, çok eleştiren bir kadın. Eğer onun yolundan gitmezsen son derece tatsızlaşabiliyor. Ayrıca dadım çok huysuz biri. Hepsi bir evden ötekine dolanıp duruyor. Dadılar, işverenler ve bizler, çok huysuz birer insan olup çıkıyoruz. 'Cervix'in* ne olduğunu biliyor musun?"

"Herhalde."

"Ne aptalca bir kelime, 'cervix'. Sanırım, orada bir kütle oluşmuş. Gidip test yaptırmam gerekiyor. Kocam da onun seks hayatını mahvettiğimi söylüyor. Bana, 'Öyle ağırsın, her şey öylesine ciddi ve berbat ki, neşe yok, sevinç yok, hiçbir şey eğlenceli değil' diyor — ve sanırım bu doğru. Çok fazla abartıyor ama gerçek. Seksten hiçbir şekilde zevk almıyorum. Ya kendimi çok yalnız hissediyorum ya da zor geliyor. Zaten hayat da böyle değil mi?"

"Neden kocana bir iyilik yapıp onunla birlikte gelmeyi denemiyorsun?"

"Bunu yapmak istemiyorum."

"Yap. Kendini bırak. Bu kavga etmekten daha iyi."

"Ona çok kızgınım."

"Kızma. O senin kocan. Seni düzen adam. Ona izin ver."

"Yani daha çok uğraş diyorsun."

"Hayır. Evet. Sadece yap işte."

"Bu tip şeyler bir kişinin kontrolünde değildir."

"Evet, öyledir. Sadece yarım saatliğine bir fahişe ol. Bu seni öldürmez."

* Döl yatağı boynu. (ç.n.)

"Fahişeler gelmezler. Onlar bunu asla istemezler."

"Fahişeymiş gibi *davran*. Bunu bu kadar ciddiye alma."

"Bu onun problemi. Bunu bu kadar ciddiye alan *kendisi*. Kadınların sayısız kere orgazm olması gerektiğine ve insanların aynı anda gelmeleri gerektiğine inananlardan biri o. Aslında, bu son derece normal. Yani genç çiftler arasında yaşananlar, tabii bu onlar için çok kolay. Fakat sonraları araya kırgınlıklar giriyor – off, birbirimize *öyle* çok kin duyuyoruz ki. Neden birisi durup dururken ötekine karşı duyduğu isteği tamamen kaybetsin ki?"

"Neden bana 'Kar niçin yağar' diye sormuyorsun ki?"

"Ama bu onu terk etmemi gerektiren bir neden değil mi?"

"Hayır. Bu onu terk etmeni gerektiren bir neden değil, terk ediyor olsan bile."

"Hayır. Ama bu aşamaya gelirsem eğer, yalanların ardındaki gerçek bu olacak. Çünkü ona olan ilgimin kaybolduğu gerçeğini kaldıramaz o."

*

"Nasılsın?"

"Of, her zamanki gibi, meşgul ve kızgın."

"Yorgun görünüyorsun."

"Eh bu pek şaşırtıcı olmasa gerek değil mi? Rimel sürmüştüm, korkarım akıyor."

"Neye öfkelendin?"

"Kocamla feci kavga ettik. Dün. Çünkü dün sevgililer günüydü ve tabii illaki bir şeyler olacaktı. Birisi ona, benim için uygun bir eş olmadığını, benim şımartılmaktan hoşlanan biri olduğumu söylemiş ve ben de öfkelendim – ama bazen acaba diyorum."

"Belki de sevgililer günü olduğu içindir, gece yarısı uyandım ve aletimin üstünde senin elini hissettim. Şimdi düşünüyorum da o benim elimdi herhalde. Ama değildi – senin elindi."

"O kimsenin eli değildi – sadece bir rüyaydı."

"Evet. 'Benim sevgilim ol' rüyası. Nasıl oldu da sana bu kadar bağlandım."

"Sanırım bunun nedeni bütün gününü bu odada geçirmen. Bu odada oturmanın dışında farklı hiçbir şey yaşamıyorsun."

"Sen varsın ya."

"Benim diğer şeylerden bir farkım yok."

"Oh, hayır sen farklısın. Sen çok güzelsin."

"Gerçekten mi? Böyle mi düşünüyorsun? Aslında kendimi biraz kötü hissediyorum. Çok daha yaşlı hissediyorum."

"Ne kadar zaman oldu."

"Biz mi? Yaklaşık bir buçuk yıl. Ben genelde iki yıldan fazla bir şeyi sürdüremem. Yani iş ve diğer şeyleri kastettim. Baksana, aslında senin hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Oh, çok az şey biliyorum. O da senin kitaplarından. Ama fazla değil. Birisini tek bir odanın içinde tanımak çok zor. Belki de Frank'in ailesi gibi bir çatı katına sıkışıp kalmış olabiliriz."

"İşte bizim derdimiz de bu zaten."

"Sanırım. Hayat böyle işte."

"Başka yok."

"Neden bana içecek bir şey vermiyorsun?"

"Ağlayacak mısın?"

"Ben mi? Bir an önce yalnız kalmaya ihtiyacım var. Yalnız uyumayı o kadar uzun zamandır istiyorum ki. Hayır bu biraz abartılı olur. Ama günün sonunda, gerçekten yorgun düştüğüm anlarda, bir başka duygusal savaş başlıyor. Sadece bu da değil, bir de yanımda zihnimi karıştıran birinin uyuması. Yatağımız oldukça büyük ama yeterince büyük değil. Yani aslında o kadar olağanüstü özellikleri olan biri ki – Şu içkiden biraz alabilir miyim lütfen? Bugün son derece dengesizim. Bana söylemiş olduğu şeyi kaldıramıyorum. 'Senin için pek çok şeyden vazgeçmiştim ama sen buna değmezmişsin.' Bu *öyle* acı verici bir şey ki. Ve bunu bana son on beş gün içinde iki defa söyledi. Neden daha iyiye gitmiyor? Öyle iyi anlaşabiliriz ki. Ayrıca ona çok değer veriyorum. Orada, yanımda olmasaydı, korkunç özlerdim. Onda beğendiğim öyle çok şey var ki... Neyse, seninle bu şekilde devam edemeyeceğim artık."

"Neden?"

"Oh, ne istediğimi bilmiyorum."

"İstediğin şey, artık daha fazla bu durumda olmak istemediğin."

"İstediğim bu mu? Bu mu?"

*

"Sence psikiyatriste görünmemin bir yardımı olacak mı? Çünkü hâlâ ne istediğimi bilmiyorum. Eğer biri bana 'Bak, kocan bu çocuksu davranışlarını bırakacak ve sana karşı son derece saygılı ve farklı davranacak, ayrıca çok hoş bir insan olacak ama sen seks bakımından farklı şeyler hissetmeyeceksin, herhangi bir cinsel arzu duymayacaksın ve yine de buna tahammül etmek zorunda olacaksın' deseydi – "

"Başka birisine ilgi duyduğun olur mu?"

"Şimdi mi yoksa genelde mi?"

"Her ikisi de."

"Bir zamanlar gerçekten bu işler hoşuma giderdi."

"Ya şimdi? Benimle sevişmek istemiyorsun, değil mi?"

"Kimseyle sevişmek istemiyorum. Hem de hiç. Bunun nedenini bilmiyorum. Genelde cinsel anlamda bir problemim yoktur. Ama şu anda var. Gerçekten acı veren bir dönemdeyim."

"Psikiyatriste görünmeyle ilgili sorunun cevabına evet diyorum."

"İyi birisini bulmak zordur."

"Bu işi gizli kapaklı mı yapacaksın yoksa açık açık mı? Zaten yapsan bile söylemen gerekmez ki."

"Gizli yaparsam bunun bir tek sebebi olabilir. O da, daha sonra su yüzüne çıktığında, sağlıklı bir anne olmayacağımın düşünülmesi. Benim nevrotik biri olmam ve bu nedenle çocukların babalarında kalmalarının daha iyi olacağı fikri."

"Hiçbir yargıç bunu duymamalı."

"Ama ben yargıç karşısına çıkmak istemiyorum. Sadece her şeyin daha *farklı* olmasını istiyorum."

*

"Salı günü ne yapacağım biliyor musun? Bir avukata gideceğim."

"Boşanmayla mı ilgili?"

"Aslında tam olarak öyle değil. Sadece neler olup biteceğini görmek için. Muhtemelen buraya aklım karışmış bir halde geleceğim."

"İyi. İlginç olacak."

*

"Kalçandaki çürüğün nasıl olduğunu sorduğunda ne olacak peki?"

"Çoktan sordu."

"Eee?"

"Ona gerçeği söyledim. Her zaman doğruyu söylerim. Yalancı durumuna düşmemenin tek yolu budur."

"Ne dedin?"

"Ona bu çürüğün, 'İşsiz bir yazarla Notting Hill'de, asansörü olmayan bir binada, çok ateşli bir birleşme sonucu' oluştuğunu söyledim."

"Ve?"

"Çok aptalca geldi ve herkes güldü."

"Ve sen dürüst bir kadın olma imajını korudun."

"Kesinlikle."

*

"Sen titriyorsun. Hasta mısın?"

"Heyecanlıyım."

*

"Çok mu kötü görünüyorum?"

"Gel birkaç kadeh viski atalım."

"Eğer bu boşanma işine girişecek olursam, suçlayıcı bir tavır

sergilemek zorundayım. Ama bunu yapabileceğimi sanmıyorum."

"Öyleyse yapma."

"Ne istediğimi bilmiyorum. Tüm bu olanları avukatlara anlatmak oldukça güçtü. Ama beni asıl sarsan şey, onun yanında son derece çekici, genç bir avukat kızın olmasıydı. Neredeyse kız dışarı çıksın diyecektim, ama sonra bu şekilde başlamasak daha iyi olur diye düşündüm. Hiçbir iftirada bulunmamaya ya da hiçbir şey söylememeye karar verdim. Ama, 'Kocanız zina yaptı mı?' gibi insanın kaçamayacağı türden bazı şeyler vardı."

"Sen ne dedin?"

"Evet, dedim. Senelerdir yapıyor. Eğer sen birinin altı aydır zina yapmasına katlanıyorsan buna göz yummuşsun demektir. Ve artık bu kendi başına bir sebep olamaz. Neden buna katlandığımı oldukça merak ettiler. Ben de boşverin, dedim, işin aslı şu ki; o gerçekten istediği her şeyi yapabileceği, harika bir yaşam kurmuş ve ben bunun çok sıradışı bir yaşam olduğuna karar verdim ve eğer ben kendim için böyle bir şey yapamıyorsam, sanırım bu işi burada bitirmeliyim, dedim. Benim bu kadar umursamaz olmam kızı şoka soktu. Ama bu tip şeyleri tartışmak çok zordur. Sen de olsan onlarla bu konuları konuşmayı istemezdin."

"Ama sen mecbursun."

"Bir zamanlar kasabada yaşarken ve ondan daha da öncesinde, vaktimin çoğunu şehirde geçirirdim, orayı çok sade bulur ve ben de öyle biri olmak isterdim. Ama eğer çok fazla mücadele edersen bu duygu ölüyor. Bir zamanlar çok eğlenceli biriydim."

"Hâlâ öylesin."

"Herhangi bir seks hayatımızın olmaması beni üzüyor. Yani şu anki seks hayatımız benim istediğim gibi değil."

"Bunu avukatlara söyledin mi?"

"Bunu mu? Hayır, tabii ki söylemedim. O seks konusunda çok sivridir, zaten benim açımdan da işler yolunda, buna hiç gerek yok."

"Bana anlattın. Bunu sürdüreceksin."

"Aslında artık değil. Bırakmaya karar verdim."

"Eğer avukatlar beceremese bile bu, işin sonunu getirir zaten."

"Biliyorum. Ama bana o kadar aptalca göründü ki. İşin komik ve garip yanı da, şu şey olma konusunda söylenecek şeyler olduğunu düşünüyorum."

"Dul olma konusunda mı?"

"Böyle söylemeyecektim ama sanırım bu da doğru. Çalışmak için çok daha ideal – bir sürü fikrim var. Ve kendimi daha iyi kontrol edebildiğimi hissediyorum. Ve yapmayı düşündüğüm her şeyi daha rahat yapabilirim. Ayrıca eskisi gibi şaşkın bir halim de kalmadı. Bana sorarsan, cinsel açıdan kepenkleri kapatmış duruma geliyorsun. Kış uykusundaymış gibi. Bunu anlayamıyorum çünkü daha önce hiç başıma gelmedi. Bana kesinlikle olağan bir şeymiş gibi gelmiyor. Bir zamanlar cinsel açıdan son derece kendimi beğenen biriydim çünkü o zamanlar her şey çok kolaydı."

"Bir zamanlar ha?"

"Evet."

"Ben Çekoslovakyalı bir kızım, Rus edebiyatından mezun oldum. Rus tanklarının işgalinden sonra, 1968'de ABD'ye göç ettim. Altı yıl ABD'nin Yukarı Doğu Yakası'nda yaşadım ve şimdi geri döndüm."

"Hoş geldin."

"68'deki yeni evime hayran olmuştum. Amerika'da her şey yeniydi – öğrenmem gereken çok şey vardı ve elimi çabuk tutmam gerekiyordu. Oyunculuk üzerine eğitim aldım ama Paramount için bikinili test çekiminden ötesine gidemedim. Sonra moda işine girdim ama bu işte de mutlu olamadım ve şimdi bir kitap yazmak istiyorum. Sizi görmeye gelişimin nedeni de bu işte."

"Gelmenize sevinmekle beraber size nasıl yardım edebileceğimi anlayamadım."

"ABD'ye geldiğimde, önce bir televizyon üreticisinin kentteki evinde bebek bakıcısı olarak çalıştım. İşte Amerika bu diye düşündüm. Bu evden ayrıldığımda kendime Doğu Yakası'nda bir daire tuttum. Vücudumun ortalamanın üstünde bir güzellikte olduğunu fark ettim. Bana modellik teklif ettiler. Altın işlemeli, ipek bir gecelik giydirdiler. Aşağıya doğru ne yapıyor diye baktım ve adamın büyük penisini gördüm ve o, penisiyle mi ilgileneceğim yoksa model kıyafetimle mi meşgul olacağım diye bekliyordu. Ben onun penisiyle ilgilenmedim ve o da bana, kız arkadaşın var mı? diye sordu. Kendi yaşamımı, kendi başıma kurmam gerektiğini son derece net bir şekilde anlamıştım."

"Bunu nasıl yaptın?"

"Tanıştığım bir adam bana ünlü bir yapıda, yeni bir daire tuttu. Dairenin karşısında çok yakışıklı, siyah bir model yaşıyordu. Bu yakışıklı siyah adamı, kız arkadaşının çöpünü dışarı çıkarırken gördüm. Asansöre birlikte binebilmek için sürekli onları takip ediyordum. Yine bu binada yaşayan bir aktör beni, onun kız arkadaşına ziyarete götürdü. İkimizle birlikte sevişecek ve sonra da sadece öbür kızı orgazmın doruğuna ulaştıracaktı. Çaresizdim. Bana daireyi tutan adam da bunu her yerde yapardı. Kız arkadaşlarımdan bazıları fahişe oldular. Sabahları eve, cüzdanları yüzlerce dolarla dolu olarak geliyorlardı. İç çamaşırı defilesinde manken olarak bir iş bulmayı başardım. Modelliğini yaptığım siyah bir Valentino kıyafet giydirdiler. Kıyafet bende kalmıştı ve Otel Pierre ve Plaza'nın barlarını gezmeye başladım. Erkekler neden hoşlanırlar? Benden hoşlanacaklar mı?"

"Hoşlandılar mı?"

"Erkekler benden çok hoşlandılar. Bense vücudumdan nefret etmeye başladım. Büyük göğüslerimi kıyafetlerimin altına sıkıştıracak, aksanımı düzeltmek için ses ve konuşma dersleri alacaktım. Aksanımın tüm bunlarda etkili olduğunu anladım. Ama hâlâ açık ten kompleksim vardı. Paradan nefret etmeye başladım. Hayal ettiğim her şey aşk üzerineydi. Sanırım Sigmund Freud'cu bir doktora gidecektim."

"Terapiye mi katıldın?"

"Hayır. Parti kızı oldum. O adam beni, gösteri dünyasının partilerine götürürdü, tele kızlar partisi, Birleşmiş Milletler partisi. Jet sosyeteden biri oldum. Akapulco'ya uçacak ve vaktimi harika bir şekilde boşa harcayacaktım. Elli dört yaşında, Belçikalı bir milyonerle çıktım ve iki yıl boyunca paranın satın alabileceği en güzel şeylerle ve gidilebilecek en güzel yerlerde yaşadık. Bu zihniyeti bilirsin; diskodakilerin yarısıyla yatar ama her zaman oradan benimle ayrılır. Ben de aynı şeyleri yapmaya başladım, kendimi bir kadın olarak hissediyordum ve bu kadınların özgürlük zamanıydı. Monte Carlo'daki Regine Disko'ya seyahat, Ellinci Cadde'deki dairemi arayıp duran beş harika sevgili, Parke-Benet, şık ve pahalı elbiseler, Fransız restoranları ve buna benzer şeylerle kendimi tatmin ediyordum. Hayatım oldukça anlamsızdı ama bu her zaman için, fakir bir adamla evlenip Brooklyn'de yaşamaktan ve üç çocuk doğurmaktan daha iyiydi. Tüm bunlardan sonra aslında her şeyin aynı olduğunu hissettim. Sadece dış görüntüleri farklıydı. Faturalar erkek arkadaşım tarafından ödeniyordu. İkimiz de bilinmeyen insanlar ve bilinmeyen yerler hakkında hayaller kurmaya başlamıştık. Beni seyreden herkes onun uçağından, parasından veya kredi kartlarından söz etmeye başlamıştı. Seks konusunda oldukça meraklı biri haline gelmiştim ve herkeste gördüğüm üzere, bunu kendi kendime denemeye başladım. Manhattan'ın bana sunabileceği en iyi şeylere sahiptim. Sonum, duygusal bozukluklardan hastaneye yatmak oldu."

"Ne kadar yattın?"

"İki ay. Dışarı çıktım. Gösterişli bir hayat yaşayarak eğitimimi daima sürdürdüm. Profesyonel bir ev dekoratörü oldum, moda desinatörü olabilmek için okula gittim, Fransız yemekleri pişirme kursu aldım, zarafet okulunu bitirdim. Disiplinli bir şekilde çalıştım. Ve genelde mucizeler disiplinle çalışarak yaşandığı için, bu mucizeyi ben de yaşadım."

"Ve disiplin – hikâyenin mutlu sonu bu mu?"

"Hayır. Hayır, hayır. Monte Carlo'daki Regine Disko'da harika bir yabancıyla tanıştım ve ona umutsuzca âşık oldum. Bir Araptı.

Fransızca dersler aldığım ve benimle evlendiği yer olan Paris'te, onunla birlikte bir yıl boyunca harika bir hayat yaşadım. Beraber yaşamak için Kuveyt'e gittim. Binbir gece masalının ödenmesi gereken bir bedeli vardı. Her yerde bayılmaya başlamıştım. Güm! ve ben boylu boyunca yerde yatıyordum. Oysa sert, zeki ve kaba bir adama dönüşmüştü. Ardından Filistinliler bana tecavüz ettiler ve kocamın benimle evlenmesi için ona para ödendiğini anlattılar. Beni büyükelçiliğe götürdüler, kocamın komünist olduğunu söylediler ve iki yüz bin dolarlık bir kontrat sundular. Yukarı Doğu Yakası'ndaki partilerde tanıştığım büyükelçi ile onlar arasında bağlantı kurdum. Beni takip ettiler. Komünistler. Çekoslavakya Büyükelçiliği-'ne sığındım. Onlar zaten her şeyi biliyorlardı. Üzgündüm. Bana ABD'ye gideceksin ve bizim için çalışacaksın. Git ve Yahudilerle savaş, dediler."

"Bu benim için pek sürpriz olmadı."

"Beni karakola götürdüler ve ben bitkin düşünceye kadar gözümün önümde suçluları dövdüler. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'na gittim. Bana, senin için hiçbir şey yapamayız. Bu Amerika'nın güvenliği ile ilgili bir suç, dediler."

"Anlattıklarını takip edemiyorum."

"Bana, 'Sen çok önemli bir siyasi tanıksın' dediler. Tüm bu yıllar boyunca toplumun dışındaydım ve benim için herhangi bir yasa bile olmadığını biliyordum."

"Peki benden ne istiyorsun?"

"Lütfen, Kafka'yı çok beğeniyorum ve Freud'u inceledim. Yahudileri hem çok seviyor hem de onlara karşı derin bir saygı duyuyorum. Onların zekâlarına hayranım. Kitabımı okuyacak ve bana yardım edecek birini arıyorum."

"Kitabın neyle ilgili?"

"Şu ana kadar basılmış olanlar arasında bir fahişe tarafından yazılmış, fahişelikle ilgili bir kitap yok. Kitabımın basılmasında bana yardım edecek birine ihtiyacım var. Eğer bu siz olursanız, çok memnun olurum."

"Sen İngiltere'deki Yahudilerin işlerinin daha mı zor olduğuna inanıyorsun?"

"Evet."

"Ama İngiltere'de zoru başarmak o kadar da zor değildir."

"Saçmalık. Aslında senin kafandaki İngiliz imajı ile benimki tamamen farklı."

"Dünyada kişi başına düşen en düşük üretim oranı İngiltere'de."

"Sanayi alanında çalışanlardan söz ediyorsun. Ve onlar son derece zeki insanlardır. Niye çalışmaları gereksin ki? Ama gerçekten çalışarak bir şeylere sahip olan insanlar, onlar çalışıyorlar. Ben gördüm."

"Ve Yahudiler bu insanlardan bile daha çok çalışıyorlar."

"Hayır. Ben sadece onlar benim yaptığımdan fazlasını yaptılar diyorum."

"Yahudi bir bayan arkadaşın var mı?"

"Hayır. Yani var ama pek yakın bir arkadaş değil, veya ben onun için böyle düşünüyorum. Daha yakın bir dostluk için uğraşıyorum. (*Gülerek*) Eskiden, Yahudi olan yakın erkek arkadaşlarım vardı."

*

"Hangisini tercih edersin?"

"Bu konu hakkında konuşmak istemiyorum."

"Ama bilmek istiyorum. Hangisini tercih edersin?"

"Oynaşmak için, sünnetsiz olanı. Tepesinden prezervatifi geçirmek ilginç oluyor."

"Peki düzüşmek için?"

"Kibar bir şekilde yetiştirilmiş bir İngiliz bayanına bu şekilde soramazsın."

"Düzüşmek için?"

"Sünnetli olan."

"Niçin?"

"Sanki çıplakmış gibi oluyor."

"Çıplak bir penis."

"Sanırım."

*

"Sana yemin ederim ki, bu doğru. Yirmi yedi yaşıma kadar hiç mastürbasyon yapmadım."

"Zavallı."

*

"Gözlerini kapat."

"I – ıh."

"Kapat dedim."

"Bağlatmayacağım."

"Sevgili arkadaşım, daha oyunun başındayken bağlanacağını kim söyledi?"

"Kitaplarda okudum."

"Yani?"

"Bu kitapları yazarlar yazıyor."

"Gözlerini kapat."

"Eğer buna mecbursam."

"Evet, görelim bakalım ne kadar dikkatliymişsin. Bu odanın tasvirini yap."

"Başlangıç olarak, kaçamak yapan iki kişi için çok küçük bir oda."

"İçinde yatak olan bir ev bulamaz mıyız?"

"Hayır. Bulamayız. Bunu düşündüm. Yataklı evleri olan arkadaşlarım var ama biz nasıl yaparız bilmiyorum. Temizlikçiler, dadılar ve çocukların olduğu bir yerde –"

"Yani bu yatağı olmayan bir oda olmalı, öyle mi?"

"Yeşil çimenlere ve çiçek açmış bir ağaca bakan, Fransız tarzı iki güzel pencere var. Odaya işlevsel bir sadelik hâkim, bahçenin karşısındaki evde oturan insanlar için, pencerelerde ne bir tül, ne de bir perde var, eminim ki neler olup bittiğini çok rahatlıkla görebiliyorlar."

"Genelde gördükleri şey, daktiloda yazı yazan biri. Bazen de onu okurken buluyorlar. Hak ettikleri kadar ilgi çekici bir şey yok."

"İşten dönünce kadının oturduğu, son derece rahat, siyah deri bir koltuk var. Bileğine iki tane paket lastiği geçirmiş kadının evliliği hakkındaki şikâyetleri huzursuz bir halde oturduğu deri çalışma masasının koltuğundan dinlerken, elindeki ataçları eğip büken bir adam. Beklentilerine ulaşmak amacıyla yaptığı baskılar kadar düzenli olmasa da, doksana yüz elli santimetrelik gri metalik tabandan yapılmış, üstü mat formikayla kaplı bir masa ve üzerinde hangi kâğıt yığınlarının bitirilmemiş çalışmalar olduğunu, hangi yığının cevaplanmamış mektuplardan oluştuğunu ve de hangisinin kadına, İngilizlerin Yahudi aleyhtarı olduklarını kanıtlamak için, Londra gazetelerindeki İsrail ile ilgili yazılardan kesilmiş gazete

kupürleri olduğunu biliyormuş izlenimini veren bir adam. Yazı masasının üzerinde, bir IBM Selectric Two daktilosu. Siyah ve ciddi. Bir Prestige Pica – bir Yetmiş İki, golf topu."

"Çok iyi."

"Masanın arkasında, duvarın içine yerleştirilmiş kitap rafları. Yerleştirilirken de kötü İngiliz işçiliği hakkında fazlasıyla şikâyetler olmuş. Kitaplar: *Prawer*'ın *Heine's Jewish Comedy*'si , *Hannah Arendt*'in *The Jew as Pariah*'ı, *Menachem Begin*'in *White Nights*'ı – ve böyle devam ediyor. Hemen hemen hepsi, Yahudiler hakkında, Yahudiler için, Yahudiler tarafından yazılmış kitaplar. Masanın üzerinde asılı duran, önceki kiracıya ait, tozlu, yırtılmış bir Japon lambası. Her bir masada iki krom mimar lambası veya adı her neyse. İki adet Dimplex ısıtıcı, beyaz. Makine halısı, çelik mavisi. Zina ve sırt egzersizleri için bir plastik mat. Üzerinde Radyo Üç'ü çalan Roberts marka bir radyonun bulunduğu, üstü camdan bir bambu sehpa, yanında istiflenmiş, çeşitli haftalık Londra edebiyat dergileri. *Herald Tribune*'ün Paris baskısı, spor sayfası üste gelecek şekilde katlanmış. *Herald Tribune*'ün eski sayıları, atılmış çalışma kâğıtları, yırtılmış müsvettelerle dolu olan büyük boy hasırdan bir çöp kutusu. Ayrıca içi, öğle yemeği için diğer şeyler kadar sıradan olduğunu belli eden, içinde kızarmış patates ve ratatoville olan, Spud-U-Like marka karton kutularla dolu. Tavan pervazlarındaki plastik çiçekler ise şehvet uyandırıcı biricik detay."

"Hepsi bu mu?"

"Maalesef. Şimdi sen gözlerini kapat."

"Tamam."

"Görelim bakalım, sen ne kadar dikkatliymişsin."

"Pekâlâ."

"Benim tasvirimi yap."

*

"Bebek normal olmadığı takdirde ne yapacaklar diye çok endişelendim. Başvurabileceğim bir doktor aradım. Birkaç tane buldum. Bu doktorlara gittim ve eğer bebekte ciddi bir rahatsızlık

olursa neler yapabilirsiniz, diye sordum. Açıkçası onlar, sağlıklı görünen bir çocuğa sırf sen, beyni zarar görmüş müdür diye endişelendiğin için bakmıyorlar. Yalnızca spina bifida'lı veya mongol bir çocukla ya da çok belirgin ağır vakalarda ilgileniyorlar. Ama ben ne yaptığımı biliyorum. Dört doktorla görüştüm. O zamanlar, onlarla görüşmeden önce, beni ilgilendiren ve özellikle üzen iki durum vardı. Birincisi adamın biri, bir çocuk öldürmüştü, bu yüzden suçlu bulunmuştu. Cinayetten. İnanılmaz bir tartışma çıkmıştı. Bütün gazetelerde. Adam, son derece özverili ve terbiyeli biri olarak tanınıyordu. Kendi başına özürlü bir çocuğu büyütmüştü, onu öldürmesine rağmen adam serbest bırakıldı. Ama bunu yapmıştı. Çocuğa bakmamış ve ona yeterli besini vermemişti. Ama onları aç bırakacak olursan bu iş yıllar alır. Eğer bu işi hakikaten yapacaksan onların kafalarını yarman gerekir. Onları öldürebilir veya ölüme terk edebilirsin. İşin en kötüsü, gerçekten ciddi özürleri olan bebeklerin yapıları genelde güçlü olur – öte yandan onlar anne rahmindeyken öldürülebilinir veya kürtajla alınabilir. İkinci olayda ise mongol çocuğu olan bir kadın ondan kurtulmak istiyordu ve çocuğu öldürmeyi denedikten sonra bir başkası evlat edindi. Özürlü çocukları evlat edinmek isteyen pek çok sürüngen var."

"Sen onlardan biri değilsin."

"Ya sen? Sen sağlıklı bir çocuk bile yetiştirmek istemiyorsun. Gittiğim ilk doktor son derece nazik biriydi, bana davranışımı onayladığını ama bunun için kariyerini riske atamayacağını söyledi. İşte, işin doğrusu bu. Onlardan biri kesinlikle benimle aynı fikirde olduğunu ve buna üzülmememi söyledi. Bebeklerin boğazına şu gazlı bezlerden birini sokup boğuluncaya kadar tutarsan, kolaylıkla onlardan kurtulabilirsin. Ben de, abarttığımı kabul ediyorum ama bebekleri öldürmenin daha nazik bir yolu olmalı, dedim. Doktorlardan en kibar ve en iyi olanı kabul etti ve eminim ki bu onun için son derece acı ve zor bir şey — off bu konu beni çok üzüyor. Bulduğum bir şey daha vardı. Eğer doğuma altı hafta kala herhangi bir suç işlersen büyük bir olasılıkla mahkemeye bile çıkarılmıyorsun. Çünkü bu dönemdeki kadınlar için yasalarda özel bir af var ve doğumu içine alan bir yıllık sürede seni kaçık olarak ka-

bul ediyorlar. Yani onu öldürebilir ve böylece ondan kurtulabilirsin diye düşünüyorum. Dikkatli olduğun sürece bu işten paçayı böyle kurtarabiliyorsun."

*

"Çok fazla konuşmuyorsun. Yani ben buradayken, zorlanıyorsun."

"Dinliyorum. Dinlerim. Ben bir *écouteur'üm** – bir *audiophiliac***. Bir konuşma fetişistiyim."

"Hımmm. Erotik, sadece öyle oturup dinlersin."

"O kadar da acayip bir şey değil, gerçekten."

"Değil, öyle mi?"

*

"Eskiden yatak odamızda televizyon vardı ve herkes bizim bu kocaman ikiz yatağımıza kurulur, oradan seyrederdi. Bu, pek çok tahrip edici ilişkinin başlangıcı oldu. Toplumun sağlığı için televizyonu yatak odasından çıkarttık. En az üç çift birbirlerini, bizim kocaman yatağın üzerinde televizyon seyrederken buldu."

"Hoş bir fikir gibi geldi."

"Hayır, çok fazla işe yaramadı."

*

"Geçen pazar, 'Eve gitmeliyim, yoksa meraklanır,' dedin. Neden onun meraklanması senin için bu kadar önemli?"

"Çünkü yalan söylemek zorundayım ve bunu yapmaktan hoşlanmıyorum. Elimden kayıp gitmeden, kalan birkaç erdemli duygumu korumak istiyorum ve bu inanılmayacak derecede sinir bozucu. Bıktırıcı. Evet öyle. Bu yüzlerce küçük yalan dolanla uğraşmak yerine, yapmayı istediğim pek çok farklı planım var."

---

* (Fr.) Dinleyici. (ç.n.)

** Yüksek kalitede ses elde etme, dinleme merakı olan kişi.(ç.n.)

*

"Karlı bir günde seninle birlikte olmak çok huzur verici. Sadece böyle yatmak ve ağaçların arasından savrulan kar taneleri – gerçekten muhteşem."

*

Adamın elbiselerini çıkartır. "Bu yeni bir kemer."

*

O geldikten sonra. Yumuşak bir şekilde. "İyi misin?"
"Tatlı kız."
"Ne düşünüyorsun?"
"Hiçbir şey. İyi değil mi?"
"Soyluca."

*

"Doğru söyle, hiç pencereden atlamayı düşündün mü?"
"Oh, evet."
"Çok mu?"
"Sıkça."
"Peki seni durduran şey ne?"
"Ölmeyi istemediğimden değil, yaşamayı istememden – daha iyi yaşamayı. Daha iyi bir hayat istiyorum, bir süre daha buralarda kalmam iyi olur diye düşündüm."

*

"Evde Suçla Mücadele Bölümü'nden bir memur var. *Ve* de kocam. Belki bana biraz yardım ederler."
"İyi misin?"
"Evet, iyiyim. Oturabilir miyim, lütfen?"

"Tabii, şuraya oturabilirsiniz bayan."

"Bu iki adamı evde bulmak benim için süpriz oldu."

" 'Suçla Mücadele memurları'nı severim."

"Biliyorum. Bu nasıl olur? Kafamın içindeki suçu bilmiyor ki. Bizim mahallede birine tecavüz ettiler. Aslında yan komşumdu. Evimizin her yerinde pencere olması beni endişelendiriyor. Ve dadımız da oldukça çekici bir kız. Bu nedenle polis beni görmeye geldi. Çok yakışıklı, üniformalı, genç bir polisti. Konuşmak istiyordu."

"Suçla Mücadele görevlisi ne demek?"

"Suçun oluşmasını önlemeye çalışıyor. Özellikle bizim eve birinin girmesini engellemek istiyor. Çünkü güvenlik açısından yeterince sağlam bir ev değil."

"Ama bunu Banhamlar yapmıştı."

"Onlara ben yaptırmıştım. Ama öyle kötü bir iş çıkarmışlar ki, bu kadarını ben kendim bile yapardım."

"Ve kendi kendine tecavüz ederdin."

"Evdeyken yapacak başka işlerim de vardı. Biraz zamanımı aldı. Bu yüzden geciktim."

"Peki dışarı nasıl çıktın?"

"Oldukça zor oldu çünkü kocam işten eve döndüğümde evde kalacağımı ve bebeğin yanında oturup çay içeceğimi sanıyordu."

"Ona ne söyledin?"

"Dışarı çıkıyorum dedim."

"O ne dedi?"

"Nereye diye sordu. Ben de sana söylemeyeceğim dedim. Ama bunu çok dostane bir şekilde söyledim. Ve – çıktım. Ve işte buradayım."

"Buraya gelmek için bu kadar çok şeyi yapmak zorunda olmak, seni bana karşı dolduruyordur."

"Hayır doldurmuyor."

"Peki."

"Yani sanmıyorum."

"Gel şu işi açıklığa kavuşturalım."

*

"Mektubumu aldın mı?"

"Evet aldım. Harikaydı. Yırttım. Bence yapılabilecek en iyi şey buydu."

*

"Saat beş. Siz *Gentile*'lerin* içme vakti. Değil mi?"

"Sanırım öyle."

"Çok etkileyici."

"Ne?"

"Saçlarının bu yapılı hali."

"Bana yakışmadı."

"Yakışmış."

"Neden karınla mutlu değilsin. Eksik olan ne?"

"Senin kocanda eksik olan ne?"

"Onunla ilgili her şeyi anlattım. Seni dinlemek istiyorum. Kendimle ilgili pek çok şey anlattım. Karında eksik olan ne, onu bilmek istiyorum."

"Yanlış soruyu soruyorsun?"

"Doğrusu nedir?"

"Bilmiyorum."

"Neden buradayım?"

"Çünkü günahın beni sürüklediği yere gidiyorum. Böyle yapıyorum çünkü artık yaşlandığımı hissediyorum."

"Tüm bunlar popüler bir şarkı sözüne benziyor."

"Bu yüzden popüler oluyorlar ya!"

"Neden ona zarar vermemek için bu kadar çok endişeleniyorsun?"

"Niye ona zarar vermek isteyeyim ki?"

"Ona zarar vermelisin ya da zarar vereceksin demedim. Ama hiçbir şey için özgür değilmişsin gibi görünüyorsun..."

* Yidiş dilinde, Yahudi olmayan ya da Yahudi doğup sonradan ateist olmuş veya hiç ibadet etmeyen Yahudilere verilen genel ad. (ç.n.)

"Özgür olan kim? Sen mi?"

"Özgürümsü. Daha – özgür."

"Saçma."

"Ama eğer birini korumak isteyecek kadar çok önemsiyorsan... Sadece merak ettiğim, neden karın böylesine savunmasız bir durumda olsun ki."

"Üstü kapalı konuşmaya başladın."

"Hayır."

"O zaman ben anlamıyorum."

"Onun senin ilgini çekeceğini düşünmeliydim, şimdi olduğundan daha fazlasını, ki öyle olması gerekirdi, öyle olmadığını görmek şaşırtıcı, tabii insanlar benim için de aynı şeyi söylüyor olabilirler, yani kocamla ilgili olarak."

"Belki de bu konuşmayı burada kesmeliyiz."

"Neden senin hakkında bir şeyler öğrenmek istediğimde kesiyoruz ki?"

"Belki de yasak bir ilişkide sadece bir tarafın ailevi tatminsizliklerini dinlemek daha iyidir. Çünkü eğer her ikisi birden anlatacak olursa, ilişkinin kendisi için vakit bulmak zor olabilir."

"Yani senin tatminsizliklerin yasak bölgede kalıyor. İngiltere ve İngilizlikle ilgili tatminsizliklerin hariç."

"Ailevi problemlerimin –kültürel uyumsuzluktan farklı olarak– sana âşık olmamda hiçbir rol oynamaması mümkün olamaz mı? Omuzlarımda seninki kadar yükün bulunmaması ve bunun sonucu olarak da seninki kadar anlatacak çok şeyimin olmaması mümkün değil mi? Benim açmazım başka bir yerde yatıyor olamaz mı?"

"Seni bu duruma sokan şeyin kültürel uyumsuzluktan kaynaklandığını mı söylemeye çalışıyorsun bana?"

"Belki de öyledir."

"Biraz daha açık konuşur musun lütfen?"

"Bir deyimin bizden daha özlü bir şekilde söylediği gibi, ***Il faut coucher avec sa dictionnaire***.*"

"Yani aslında bizimki bir aşk hikâyesi değil – kültürel bir hikâye. Seni ilgilendiren şey de bu."

"Bu benim her zaman ilgimi çekmiştir."

* (Fr): Bir kadının sözlüğüyle yatmalı. (ç.n.)

"Bu *Gentile* kadınları da açıklıyor, değil mi? Sen antropoloji yüzünden âşık oluyorsun."

"Daha da kötü olabilir. Kişiyi antropolojik farklılıklara yönelten başka nedenler de vardır, biliyorsun. Geçmişten gelen kin. Yabancı düşmanlığı, şiddet, cinayet, soykırım –"

"Yani sen bir çeşit karşıt-kültür düzüşmesinin Albert Schweitzer*'i oluyorsun."

Gülerek, "Pek *o kadar da* aziz sayılmam. Malinowski** desek daha iyi."

* Albert Schweitzer, (1875-1965) Afrika'daki misyonerlik çalışmalarıyla tanınmış bir Alman tıp doktoru. 1952'de Nobel Barış Ödülü aldı. (ç.n.)

** Bronisla Malinowski, (1884-1942) Polonya doğumlu İngiliz antropolog. İngiltere'de bir üniversitede, ilk antropoloji bölümünü kuran kişi. (ç.n.)

"Küçük bir Çek kızıyken kaldığın otele gelmiştim, kitaplarını taşımana yardım etmem için yukarıdaki odana çıkmamı istedin. Sabahın onuydu. Çok kabaydılar. Bana bir fahişeymişim gibi davrandılar ve sen rezalet çıkarmıştın. Seni Charles Köprüsü'nün karşısına götürmüştüm. Ve sen bana, bütün o gündelik dilde konuşulan kelimeleri öğretmiştin. Otelde akşam yemeği yedik. Bana karşı özel bir ilgin yoktu, çünkü oteline geldiğimde, sen oturmuş bir şeyler içiyordun. Yirmi bir, yirmi iki yaşlarındaydım. Şimdi çok daha yaşlıyım."

"Şu Prag'ın üst tarafındaki oturduğumuz parkın adı neydi?"

"Bilmiyorum. Biz oraya gitmedik. Başkası götürmüş olmalı."

"Hayır, hayır başkası değildi. Özellikle sana *dikkat etmiştim*."

"Beni sadece bir kere, bir seks partisine davet etmek için aradın. Hatırladın mı? Sana, sadece seyrederim demiştim. Sen de, hayır, katılmak zorundasın dedin. Ben o kadar cesur değildim."

"Bir şey kaçırmış değilsin."

"Sürekli takip ediliyordun, restoranda otururken o adam da bizimle otururdu ve ondan kurtulamıyorduk. Amerikan Kütüphanesi'nde çalışmak benim için pek akıllıca bir iş değildi. Bu işe beni profesörüm yerleştirmişti. Şakayla karışık, bu hepimiz için iyi olacak, kitap alabiliyoruz ama oraya gidemiyoruz, dedi. Hepimiz benim bir kütüphanede oturarak kitaplarla uğraşacağımı, onları okuyabileceğimi düşünmüştük. İki yıl boyunca da öyle oldu. Harika, fantastik bir işti ama sonunda zorlamaya başladı. Ya Gizli Servis için çalışacak ya da oradan gidecektim. Halen bu konuda konuşmamam gerekiyor."

"Londra'dasın. Artık bitti. Konuşabilirsin."

"Bu işi nasıl aldım? Kültür ataşesini görmeye gittim. Ve bana, 'Edebiyat ve benzeri şeyler üzerine çalıştığın için seninle ilgilenmek isterim' dedi. Oldukça hoş bir adamdı. Çek asıllı. Ondan hoşlandım, o da benden ve bana bir iş verdi, sorun yoktu. Ama sonra, işi verecek ya da vermeyecek olan Çek örgütüne gitmem gerekiyordu. Yabancı bir işte çalışacak olan tüm çalışanları organize eden bu örgüt gerçekte Gizli Servis'in bir koludur. Ben bunu bilmiyordum. Ben sadece küçük, aptal bir kızdım ve iş için çok fazla heyecanlanmıştım. Harika olacağını düşünüyordum, tamamıyla ilgi alanım olan ve öğrenimini gördüğüm bir konu üzerinde çalışacaktım. Bazı iyi dostlarım vardı, ayrıca popüler bir kızdım ama Amerikalılar arasında ne kadar popülersen, o kadar da belanın içindesin demektir. Bu örgüt, iki yıl için çalışmama izin verdi, daha sonra beni geri çağırdılar ve 'İşinden zevk aldığına eminiz, ayrıca bu iş sayesinde diğer yerlerde kazanabileceğinden çok daha fazla para kazanabiliyorsun bunun yanı sıra pek çok ek ödemelerin de var,' dediler. Orayı terk etmeye yeterli cesaretim olmayacağına güvenerek onlar adına çalışmamı istediler. Ayrıca işten ayrılmam da imkânsızdı, çünkü daha sonra kimse bana bir öğretmen olarak iş vermezdi. Öncelikle, imzalamam için bana bir kâğıt parçası verdiler ve bu görüş-

menin devlet sırrı olduğunu ve eğer bir başkasına söyleyecek olursam hapse girebileceğimi söylediler. Hapse girebilirdim çünkü kız arkadaşlarıma ve birkaç kişiye daha anlatmıştım, çünkü çok korkmuştum. Bu görüşmenin şu şu başlıklar altında olacağı ve bunun bir devlet sırrı olduğu bildirildi. Eğer bu görüşmeyi ailem de dahil bir başkasına anlatacak olursam, hakkımda dava açılabilirdi ve yedi yıla kadar mahkûmiyet alabilirdim. Onlara, 'Benden ne yapmamı istiyorsunuz?' dedim ve onlar da bana, 'İmzalayıncaya kadar söylemeyeceğiz' dediler. Ben de onlara, 'Bilmediğim bir şeyi imzalayamam' dedim. Onlar da bana, 'Karar vermek için birkaç gün süre tanıyalım mı?' diye sordular. Ve ben de, 'Hayır, size hemen cevap veriyorum, yapamam, bunu yapmak istemiyorum' dedim. 'Kendine yeni bir iş bulman gerekecek. Çünkü artık senin için kütüphanede bir gelecek yok' dediler. Beni kovmadılar, bana başka bir iş bulmam gerektiğini söylediler. Bana hiçbir şey yapmadılar, bana sadece benim bir geleceğim olmadığını söylediler ve ben nihayetinde oradan ayrılmak zorundaydım. Tekrar işe döndüm ve kimseye bir şey söylemedim. Tüm bunların üstüne, Amerikalılar da aynı şeyi yaptı. Benimle çok ilgilendiklerini söylediler. Ve işte aynı şeyler ve ben bunu da geri çevirdim. Benden bir şey imzalamamı istemediler, sadece onlar için çalışıp çalışamayacağımı sordular. 'Hayır' dedim. Bunu yapmak istemiyordum. Böylece o andan itibaren, durumum tamamıyla korkunç bir hal aldı. Her iki taraftan da. Her ikisi de benimle ilgileniyordu, çünkü iki dili de konuşabiliyordum. Almancam da vardır. Yani onlar için oldukça uygundum. Çeviride de oldukça iyiydim. Her zaman edebiyattan keyif almışımdır ve Çek gazeteleri için de hikâyeler çevirmiştim. Bu olaylardan sonra her iki taraf da bana pek hoş davranmadı. Çarçabuk oradan ayrıldım. Ayrıldım ve unutuldum. Neyse ki, şansıma bir öğretmenlik işi bulabildim. Sonraki iki yılda öğretmenlik yaptım ve ardından evlendim. Çekoslovakya'ya geldi ve benimle evlendi. O dönemlerde ben Amerikalı bir profesöre âşıktım, çok ciddi bir adamdı, ama onu görmeme izin vermediler – Çekler, beni yurtdışına çıkartmadılar. O Toronto'da yaşıyordu. Karısından boşanmak üzereydi, ne yapacağını bilmiyordu ve ben ne yapacağını bilmeyen erkeklere çok

kızarım. İşte böylece en azından beni istediğini bilen bu aptal İngilizle evlendim. 1978'de. Kesinlikle çok aptalcaydı, çünkü sadece futbol ve kriket meraklısı olan, hayatı kendine dert etmeyen bir İngilizdi. Bu tipler pub'lara giderler – atları, köpekleri ve pub'ları seyrederek oldukça ilginç bir altı ay geçirdim. Onu suçlayamam, her şeyin tek suçlusu bendim."

"Onunla dışarı çıkabilmek için evlenmişsin."

"Bilmiyorum, çünkü iyi şeyler için can atıyordum, iyi bir... Çekoslovakya'dan ayrılırken ondan hoşlanmıyordum bile, çünkü bütün bir yıl boyunca onu görmemiştim. Benim dışarı çıkmam bir yıl sürmüştü. Kâğıtlarımı hazırlayabilmek için, çünkü bilirsin yüzlerce evrak hazırlamalısındır, aldığın eğitimin bedelini ödemek zorundasındır. İngiltere'ye geldiğim zaman ben ağlıyorum diye çok üzülüyordu, acınacak haldeydim ve dayanamıyordum. Dayanamıyordum, öyle zordu ki. Ve benden nefret etmeye başladı. Beni o korkunç, berbat ülkeden kurtardığı için çok mutlu olmalıydım. Ama olamıyordum. Acınacak haldeydim, çok kötüydüm ve tüm arkadaşlarımı özlüyordum. Muhtemelen tipik bir İngilizle hiç tanışmamışsındır, çünkü sürekli farklı ortamlarda oldun – ilginç, eğitimli insanlardır. Ama sıradan, iyi insanların arasına karışacak olursan, farklı bir dil konuşursun... onlarla ortak hiçbir yanın yoktur. Burada yaşamaya ve değişik işler bulmaya çalışmak o kadar berbat bir şeydi ki, İngiltere'ye yeni geldiğini söylersin ve kimse seni istemez. Yani çok zordu. Olabilecek bütün işlerde çalıştım, sekreterlik, Foyle's'da kitap satışı – üçüncü gün kovuldum çünkü müdür çekilmez bir adamdı ve ben ona karşılık verdim, bu ülkede asla yapmaman gereken bir şeydir. Böylece işten kovuldum. Ama hâlâ kendi başımaydım. Hâlâ bir Çektim. Lütfen, sana kendi hayat hikâyemi anlatmaktan hoşlanmıyorum. Zaten Prag'da anlatmıştım."

"O zaman farklı bir hikâyeydi."

"Sen de bana kendi hayat hikâyeni anlatmalısın. Daha ilginçtir."

"Değil. Devam et."

"Kötü bir adam değildi –ama ben Çekoslovakya'dan gelmiş herhangi biriydim, herhangi biri– orada her zaman oldukça iyi bir hayatım oldu, kolay bir hayat, Gizli Servis tarafından sıkıştırıldı-

ğım küçük zaman dilimi hariç. Ama bana hiç zarar vermediler. Bana sadece onlar için çalışıp çalışmayacağımı sordular, 'Hayır,' dedim, ve sanırım er ya da geç beni rahat bırakacaklardı. Ama sadece onların orada olması bile beni korkutmuştu. Aslında seninle ilk karşılaşmamla onlarla ilk karşılaşmam aynı anda olmuştu. Seninle oteldeyken yakalandığımda, sen havaalanına gitmek üzere ayrılır ayrılmaz beni çağırdılar. Ve senin hakkında pek çok soru sormak istediler. O an feci korkmuştum. Ödümü patlatmışlardı. Ellerim titriyordu. Seninle birlikte otelde ne yaptığımı sordular. Seni nereden tanıdığımı ve seninle yatıp yatmadığımı sordular. Düşünsene, sadece yirmi bir yaşındaydım. Beni ofislerine götürdüler. Bir binaya. Birdenbire kapımın önünde bitiverdiler, rozetlerini gösterdiler ve beni alıp götürdüler. Onlara, 'Onunla tanıştım, konuştum, ondan hoşlandım ve hepsi bu," dedim. Çok fazla değil, yaklaşık bir saat kadar beni sorguya çektiler. Biri iyi, diğeri kötü polisti. Bilirsin böyle roller yaparlar. Benim başıma ilk defa geliyordu. Çekoslovakya'da her zaman bu tip insanlar hakkında konuşurlar ama asla onlarla karşılaşmazsın. Ama bu defaki bendim ve başıma gelecekler den habersiz, orada öylece oturuyordum. Aslında bana fazla bir şey yapamayacaklarını anlamak için çok gençtim. Şimdi onları görsem korkmam bile ama o zamanlar korkuyordum. Kendimi çok kötü hissediyordum çünkü biliyorsun bütün yaptığım senin odana çıkmaktı ve benden kitaplarını taşımak için yardım istemiştin. Senin gittiğin gün, benim kimliğimi, adımı, adresimi, her şeyimi almışlardı – bu yüzden benim kim olduğumu biliyorlardı... ve senden çok hoşlanmıştım, bilmiyorum, sende beni çeken bir şey vardı, seni çok beğeniyordum, gerçekten. Başlangıçta öyle değildi. Charles Köprüsü'nde yürürken, ben bir çeşit – kitabını okuduğum birisiyle gezinmek benim için çok güzel bir şeydi. Onlardan biri bana, 'Bize her şeyi söylersen iyi olur çünkü biz zaten her şeyi biliyoruz,' dedi. Benim cevabım, 'Bildiğiniz bir şeyi niye soruyorsunuz? Madem ki biliyorsunuz neden bana soruyorsunuz?' oldu. Senin hakkında hiçbir şey sormadılar. Daha çok seninle yatıp yatmadığımla ilgileniyorlardı. Belki de, bu tip kitaplar yazan biri, mutlaka seks manyağıdır diye düşünüyorlardı. Onlar herkesle ilgili en küçük ayrıntıya kadar

sorarlar. Tüm bunlara sen sebep oldun – artık bana bir içki ısmarlarsın."

"İngiliz kocanla nasıl bitti."

"Yabancı dil konuşabilen tur rehberi aranıyor, diye bir ilan gördüm. Görüşmeye gittim. Yunanlı bir adamdı, siyah gözlü, hoş bir erkek. O aralar İngilizlerden nefret ederdim, çünkü çok kibardırlar, ta ki ağzımı açıp aksanımı duyuncaya kadar, ondan sonra hiç şansım olamazdı. Zeki biri olduğumu onlara ispat edemezdim, çünkü artık önemsemezlerdi. O adam da Yunanlı olduğu için İngilizlerden hoşlanmıyordu ve bana hemen bir iş verdi. Beni çok mutlu etmişti, her yanım titriyordu, bir yıl sonra biraz para kazanabileceğim bir iş bulmuştum. Ona evli olduğumu ve sadece birkaç tura çıkabileceğimi söyledim. Çünkü bunu sürekli yapamazdım. Adam kabul etti, müdür olan, iş tamamdı. Sadece birkaç tura katılabilecektim. Böylece eve döndüm ve William'a işi aldığımı söyledim. O da bana 'İşi istediğine sen kendin mi karar verdin?' diye sordu, ben de 'Evet' dedim. 'İyi öyleyse, git eşyalarını topla ve evimden defol' dedi. Ben de topladım ve olan oldu. Pek eğlenceli değildi, çünkü saat gecenin on biriydi ve sokakta bavullarımın üzerinde oturuyordum. Bir taraftan da mutluydum çünkü istemediğim bir durumdan kurtulmuştum. Ama, bir Çek kızı, gecenin on birinde Londra'da, bavullarının üzerinde oturmuş bir halde, pek de eğlenceli sayılmazdı. Sonra, daha önce burada kötü bir tecrübe yaşamış ve Ruslar ülkemizi istila edince 1968'de göç etmiş olan, İngilizce konuşamayan ama söylenenleri anlayabilen, Çek bir kız arkadaşıma telefon ettim. Bana 'Bu telefonu uzun zamandır bekliyordum. Bir yere ayrılma' dedi ve erkek arkadaşıyla gelip beni aldı. Birkaç gün onlarla birlikte kaldım. Çok şanslıydım. Daha sonra müdürle bir görüşme ayarladım ve ona gidecek hiçbir yerim olmadığını, yani bütün bir sezon boyunca çalışabileceğimi söyledim. Ve farklı otellerde, her gece ayrı bir yatakta yatarak çalıştım. Daha inatçı biri oldum. Valizimi toplayıp eve dönebilir ve her şeye yeniden başlayabilirdim. Ama içimde bir şey vardı, onu dinledim, bir daire satın aldım ve birisine âşık oldum, çok çok sevdiğim ama evli birine. Bu benim için en üzücü şeydi. Yeni bitti. Yürütemedik. Başlangıçta çok güzeldi.

Her iki yaşamı da çok istedi. İki çocuğu vardı. Kırk beş yaşındaydı. Çok zeki, ilginç ve hoş bir adamdı. Çalıştığım firmadaki müdürlerden biriydi. Oldukça önemli bir görev. Yaklaşık bir yıl boyunca bana tam anlamıyla âşıktı. Sonra her şey kötüye gitti, çünkü korkmaya başlamıştı. Bilirsin, İngiltere'de insanlar küçük evlerine – ve *bahçelerine* hayrandırlar. Ve karılarına. Ve onun çocukları vardı. Evlenmek istemiyordum. Sadece onunla birlikte olmak istiyordum. Sadece beni sevmesini istiyordum. Onu kaybetmeye başladığımı hissediyordum, çünkü karısı 'Seni mahvedeceğim,' demeye başlamıştı. İlk önceleri bana sanki ayrı yaşıyorlarmış gibi anlattı. Sonrası korkunçtu, gerçekten öyleydi. Neredeyse yanlış bir yola sapıyordum. Ama bu işi devam ettirdim. Ancak, kocasını ve sahip olduğu tüm parayı kaybedeceği için endişelenmeye başlamıştı. Ama para benim umurumda değildi. Ben onu istiyordum. Asıl trajik olan, onu yavaş yavaş nasıl kaybettiğimi anlamaya başlamamdı. Çünkü mücadele etmek istemiyordum. Beni sevdiği için sevmesini istiyordum – onu oyuna getirdiğim için değil. Karısı akıllı bir kadındı, bana karşı her türlü tekniği kullandı. Beni tanıyordu. Hatta bir kaç kez onu gördüm. Beni görmeye geldi. Konuşmak için. Bizi mahvedeceğini söylemek için. Ama ben çok güçlüydüm çünkü umursamıyordum. Kaybedecek hiçbir şeyim yoktu. Otuz iki yaşındayım ve bu yaşa gelince şunu keşfediyorsun ..."

"Neyi keşfediyorsun? Keşfettiğin şey ne?"

"Her zaman, az ya da çok, başka insanlara benzemeye çalıştım ve onların benim hakkımda ne düşündüklerini merak ettim. Şimdi biliyorum, ben farklıyım. Kendim olmak istiyorum. Beni sevecek ve benim sevebileceğim birini istiyorum. Biriyle evlenmem gerekmiyor, benim istediğim sadece... Ama buradaki insanların veya herhangi bir yerde yaşayan insanların kuralları vardır. Çekoslovakya'dan nefret ediyorum, çünkü onların kuralları çok katıdır. Nefes alamazsın. Ayrıca İngiltere'den de hoşlanmıyorum. Çünkü onların da başka türden, bir sürü katı kuralları var. Küçük evler, küçük sebze bahçeleri ve hayatları boyunca bu tip şeylere sahip olmak için uğraşan insanlar. Ben böyle biri olamam. Bilirsin işte, bu adam bana yakınlık göstermişti. Savaşla ve Doğu Avrupa'yla çok yakından

ilgiliydi. Ve bu konuda çok şey biliyordu. Çoğu İngilizin dış dünyada neler olup bittiğinden haberi bile yoktur, oysa o öyle değildi. Benim ne olduğumu biliyordu, pek çok şey hakkında konuşabiliyorduk. Harikaydı. Çok farklı hissediyordum, burada olmaktan memnumdum. Bu nedenle çok kırıldım, çünkü yine eskisi gibi olmaya, – yani, şimdi tekrar, araya mesafe koyuyorum. Mesafe koymaktan nefret ediyorum. Çünkü içinde bulunduğum sınıf için fazla eğitimli biriyim ve ait olmam gereken sınıf içinse yeterli param yok. Bu insanlarla aramda, maddi nedenlerden dolayı ait olduğum sınıftakilerden daha çok ortak yön var. Yanlış yerdeyim. Tamamıyla."

"Zayıflamışsın."

"Hayır, sen eskiye oranla irileşmişsin."

"Ya, daha şişmanım."

"Öyle mi? Seni görmek güzel."

"Keşke sen de kaymaya gelseydin. Perşembe günü dizimi fena halde incittim, o yüzden iki günümü kanapede yatarak geçirdim. Ama yine de kaymak harika bir şey. Öyle huzur verici ki. Lift'in üzerinde tepeye çıkmak çok rahatlatıyor. Önünü bile göremeyecek kadar çok kar. Sadece kayaklardan gelen ıslık sesi."

"Yeni düşüncelerin var mı?"

"Düşünceler mi? Hayır. Yamaçtayken düşünemezsin. Çok korkunç ve çok heyecan vericidir. En az düşündüğüm andır. Arkadaşlarımın oraya ziyarete gelmiş yirmi iki yaşında, varoluşçu bir ye-

ğenleri vardı. Neden var olmadığımızla ilgili çok şey anlattı. Veya neden varız. Biraz abarttı. Ona, 'Bak üzgünüz ama bunları biz de okuduk. Artık bizi rahat bırak. Burada oturup, sürekli şikâyet etmek istemiyoruz – kaymaya gitmek istiyoruz," dedik. Oradaki dağların tepelerindeyken sen de benimle birlikteydin."

"Ben mi?"

"Evet. Liftlere binip giderken."

"Ben ve kayak sesleri."

"Doğru."

*

"Yiyecek bir şeyler istiyorum."

"Sana birkaç parça bir şey verebilirim."

"Verebilir misin?"

"Bakalım senin için neler hazırlayabiliriz. Evde her şey yolunda mı?"

"Evet, yolunda. İyi."

"Bir evlilik için, elinde fazladan eski bir erkek arkadaş bulundurmak gibisi yoktur."

"Sen böyle mi düşünüyorsun?"

"Doğruculuk oyunu mu oynamak istiyorsun."

"Belki."

*

"Annem bana asla amımı açıkta bırakacak şekilde oturmamamı öğretmişti."

"Ve şu anda bacakların bir beyefendinin omuzlarının üzerinde duruyor."

"Bana bu konuda hiçbir şey söylemedi. Sanırım, böyle bir şeyi alışkanlık haline getirebileceğim aklının ucundan bile geçmemiştir."

*

"Buna Jack Daniel's derler. Kokla."

"Hıımm. Güzel kokuyor."

*

"Sana şok edici bir şey anlatacağım. Bebeğimin üzerinde o kadının kokusu vardı. İşin asıl komik yanı, o kokunun benim gençken kullandığım koku olması."

"Bu kokuyu seviyor desene."

"Aslında bu kokuyu sevmesinin nedeninin bu olduğundan bile haberi yok. Sıkılmıştım ve kullanmaktan vazgeçtim, sonra çok popüler bir koku oldu. Bir hayli popüler. Adı Fiji. Bu gibi şeyler piyasada öyle pek yokken değerli olurlar. Yani, sonradan her mağazada bunu kokluyorsan artık pek bir özelliği kalmaz. Ama bana *o* almıştı."

*

"Sanki bir amım yokmuş gibi hissediyorum. Bu gün amımı geçmişe gömdüm. Bunun hatırlatılmasını istemiyorum."

"Tamam."

"Gitmemi ister misin?"

"Sanmıyorum. Bugün gene ağlayacak gibisin."

"Evet, bugün biraz sulu gözlüyüm. Yiyecek bir şeyler verir misin?"

"Bakalım, biraz çilek var ve kavun, biraz ekmek, biraz şarap ve bir de marihuana."

"Hepsinden biraz alabilir miyim, lütfen?"

*

"Annen varken de düzüşmek zorunda mısın? En azından bunu yapma?"

"Hayır. Her şeyi yapmalıyım. Düzüşmek, emmek. Her şey. Yemek yapmak. İnsanların ağızlarına sokup çıkardığı bir sürü şey var.

Bazen böyle hissedebilirsin. Akla uygun ve mutlu edebilecek her şeyi yapmak zorundayım. Çok eğlenceli."

"Bu şekilde eğlenmek oldukça zor."

"Kesinlikle öyle."

"Belki de bir fahişe olmalısın."

"Ay, iyi bir fahişe olacağımı sanmıyorum."

"Senden muazzam bir fahişe olurdu."

"Öyle mi? Bilmiyorum, iş çıkar mıydı? Fahişelerle ilgili insanların kafalarında yarattığı genellemelere uygun bir fahişe olacağımı sanmıyorum."

"Dalga mı geçiyorsun?"

"Mürebbiye kılıklı bir şey olurdum, değil mi?"

"A, anlıyorum – disiplin arayanlar için. Yapmacık bir aksan ve soğuk, dik bakışlar."

"Evet. Neyin nasıl yapılacağını onlara gösterecek saygın bir öğretmen isteyenler için."

"Evet, belki bu yoldan para kazanabilirsin."

"Hımmm. Para hoşuma gider. Bu da bir fikir."

*

"Tut ki ben öldüm ve bir biyografi yazarı notlarımı karıştırdı ve senin adını buldu. Sana 'Onu tanıyor musunuz?' diye sordu. Onunla konuşur muydun?"

"Ne kadar zeki olduğuna bağlı. Eğer gerçekten ciddi biriyse, evet, onunla konuşurdum. Ona 'Sizinle konuşup konuşmayacağıma karar vermeden önce, onun tüm notlarını görmeme izin vereceksiniz,' derdim."

" 'Sana şu kadarını söyleyebilirim, o senden oldukça hoşlanmış. Bana onun hakkında bir şeyler anlatır mısın?' "

"Bunu niye yapıyorsun?"

"Merak ediyorum. 'Doğru bir şekilde yapmak istiyorum ve sen bana yardım edebilirsin. Eğer yanlış yapacak olursam kaybedecek çok şeyim var, onun da, senin de. O çok açık sözlü biri, öyleyse niye doğrusunu yapmama yardımcı olmayasın ki?' "

"Eğer onun bir budala olduğunu düşünürsem, onunla konuşmazdım, çünkü daha büyük bir hata yapabilir. Bunun amacı ne?"

"En olumlu tarafından bak, en kötüsünden değil."

"Peki, tamam, onunla konuşabilirim."

"Ona ne anlatırsın?"

"Kitaplarının hiçbirini o yazmadı. Bir dizi metresi tarafından yazıldılar. Son iki buçuk kitabını ben yazdım. Ve hatta kendi el yazısıyla kaleme aldığı şu notlar bile benim diktelerimdir."

" 'Bakın bayan çok tatlı ve şirinsiniz, belki bir ara yemeğe çıkarız ve siz beni gene böyle eğlendirirsiniz. Ama bana gerçeği anlatmıyorsunuz. Onunla ne tür bir ilişkiniz vardı?' "

"Çok sıradan."

" 'O size âşık mıydı?' "

" 'Bunun cevabını bilmiyorum.' Onun gerçekten öğrenmek istediği şey senin nasıl biri olduğun olurdu. Benim senin nasıl biri olduğun hakkındaki düşüncelerim. Bu konuda oldukça iyiyimdir."

"Öyle mi?"

"Evet."

"Cevabı ne?"

"Aslında öyle kısa bir cevabı yok."

" 'Bana onun nasıl biri olduğunu söyleyecektiniz.' "

" 'Söylemeyeceğim. Öyle demiş olsam bile, bunu kitabınızda yanlış bir şekilde kullanabilirsiniz.' "

" 'Sizce o nasıl biriydi?' "

" 'Hoş biriydi.' "

" 'Hoş mu? Ben pek öyle duymadım. Nasıl biriydi?' "

" 'Uzun, ince, ucuz kol saati takan biriydi.' "

" 'Onunla evlenmek istediniz mi?' "

"İçimdekileri ortaya döktürmek için oldukça işe yarar bir oyun değil mi? Ama konuşmayacağım. Eğer bu adam Leon Edel olmazsa tek bir kelime daha etmem."

*

"Bir elinle kendini götürürken, öbür elinle telefonda beni idare etmeni çok utanç verici buluyorum. Bunu yapmamalısın."

"Sana yapmam, paticik."

"Bunu duyduğuma sevindim. Bunun uygun bir şey olduğunu sanmıyorum."

"Tamam, anlaşıldı."

"Biliyorum. Pek çok kişinin bunu yaptığını bilıyorum. Telefonda götürdüğünü."

"Bana telefonda iyi götürürüm demiştin."

"Evet. Ama götürdüğüm kadar iyi getirtemeyebilirim."

*

"Beni hatırladın mı?"

"Evet. Dilimin ucunda."

"Tamam. Bul bakalım."

*

"Bugün senin için ne yapabilirim?"

"Bir içki içebilirim."

"Dışarda hava güzel."

"Öyle mi? Fark etmedim."

"Pek keyfin yok gibi."

"Cumartesi gecesi yemeğe çıktık. Ve – ben dans etmeyi çok severim."

"Bunu bilmiyordum."

"Disko dansları. Gerçekten iyiyimdir. Sanırım bu konuda beklenenin de ötesinde iyiyim. Öyle çok sık dans etmeyi sevmem çünkü bana cinselliğin dışavurumunun bir çeşidiymiş gibi geliyor. Ve uluorta yerde cinselliğin dışa vurulması oldukça garip. Bana çok seksi geliyor– ve bu konuda ne yapacağımı gerçekten bilmiyorum. Yani dans edebilmem için çok sarhoş olmam gerekiyor. Ayrıca, kocamla dans etmekten asla hoşlanmadığım da doğrudur. Bu iş için

hakikaten uygun, sağlam yapılı ve zarif olmasına rağmen hiçbir zaman onunla doğru düzgün dans edemiyorum. Ona belli etmemeye çalışmama rağmen bunun böyle olduğunu bilir. Bize uygun türde sadece bir tek gece kulübü var. Oldukça tapon ve orta yaşlıların gittiği bir yer. Yani çok çok orta yaşlıların gittiği. Millet oraya fahişeleri götürüyor. Bunları, anlatacaklarımı anlayabilmen için söylüyorum. Hikâyenin aslı şu: biz yemeğe, çoğunun evde aylak aylak yatmayı tercih ettiği, eski solcu arkadaşlarımızla gittik. Altmışların son dönemlerinden kalmalar. Hiç büyümemiş olan insanlar – çoğu ne evlenmiş, ne de çocuk sahibi olmuş. Kocamın hemen yanında çok çekici, genç bir kız oturuyordu. Kocamın kız arkadaşına benziyordu biraz. Yani, uzun lafın kısası, onu bir gece kulübüne götürdü. Yemeğin tam ortasında, defolup gitti, tatlıdan sonra değil, çok kurnaz bir şekilde beni davetin dışında tutarak saf dışı etti. Gece henüz bitmeden misafirlerden biriyle defolup gitti! Oradaki herkesin itirazına rağmen."

"Seni utandırdı mı?"

"Hayır utandırmadı – Utandırılmayı kaldıramam. Ama ne anlattığımı bilseydin, çok daha fazla utanmayı buna tercih ederdim."

"Ne demek istediğini anlıyorum. Orada sana göre bir adam var mıydı?"

"Bir kaç tane yalnız takılan vardı. Yamalı bohça gibiydiler. Çok üzgündüm. Yani insanın belli bir düzeyi olması gerekir, benimsediği bir üslubu, amacı olmalı. Bu işi yaparken öylesine büyüleyici görünüyordu ki. Dans için bekleyemedi bile, oradakilerden çok sıkılmıştı."

"Onu düzdü mü?"

"Sanmıyorum, ama sormadım da."

"Peki tüm bu olanlardan sonra ne düşündüğünü sorabilir miyim?"

"Altüst olmuştum, çok kötü duygular içindeydim. Eve geldiğinde en kötü kavgamızı yaptık."

"Saat kaçtı?"

"Üç buçuk civarı."

"Onu düzmüş. Ya sonra – seni de düzdü mü?"

"Hayır, kesinlikle. 'Sen benimle dans etmeyi sevmiyorsun. Beni arzulamıyorsun. Riyakârlık yapma. Kendin veremeyeceğin şeyleri benden isteyemezsin.' dedi. Çok uzun ve tabii son derece sert bir konuşma oldu."

"Ne kadar kızgındın?"

"Öfkeden deliye dönmüştüm. Ama neden birine bağlansın ki, biliyorsun...."

"Neden sen böyle bir şey yaşayasın ki?"

"Ona çok kızgınım. Ama işin doğrusu, ona kızacak konumda değilim – işin en kötü yanı bu zaten. Çok zor bir şey, bunu söylemeliyim. İnsan böyle şeylerle nasıl baş eder. Ona karşı hiçbir şey hissetmiyorum – hiçbir şey. Ya bu hissettiğim dayanılmaz kıskançlık – bu ne? Mesajınız nedir doktor?"

"Tatlı kızım, mesajım senin bir tercihinin, bir seçeneğinin olmasıdır, ama senin için kabul edilemez bir seçenek."

"Nedir o?"

"Tahmin et."

"Ben ne zaman böylesine savunmasız olsam, o bunu hep yapar. Eğer işler yolundaysa çok iyi davranır. Ama ne zaman işsiz kalacak olsam ya da yeni bir bebek beklesem–"

"Veya âşığın olmasa."

"Veya her ne olursa – ama ne yapabilirim ki. Bana iyi davrandığı sürece o ne istiyorsa yapabilir, diye düşünürsem çok daha rahat ediyorum–"

"Ve faturaları ödediği sürece."

"Ve faturaları ödediği sürece."

"Belki böyle bir anlaşma yapabilirsin. Düşüncelerini yüksek sesle dile getirmek konusunda oldukça ustasın."

"Sana bir şey sorabilir miyim? Neden dansa gitmiş olmasınlar? Yani belki de gerçekten sadece dans ediyorlardı? Eğer öyle değilse de ne olmuş yani? Neden o yapmasın ki? Bunda yanlış olan ne?"

"Kötü davranışlarla hipnotize olmuşsun, bunu biliyorsun. Bunun tarz meselesi olduğunu düşünen sensin."

"Lütfen cevap ver. Sana onun ne dediğini söylüyorum. Sadece bana bunda yanlış olan ne, onu söyle. Onun konumu bu."

" 'Bunda yanlış olan nedir bilmiyorum – belki de harikadır, ama ben istemiyorum.' Bunu söyleyen sensin."

" 'Bak, senin ihtiyaçların benim umurumda bile değil. Ben senin bu evde kalmanı istiyorum. Garip kadınlarla çıkmak için beni terk etme' mi diyorum?"

"Doğru."

" 'Umutlarını boşa çıkarmam ve vaktini harcamış olmam umurumda bile değil. Sadece evi terk etme.' "

"Tabii bunu yapmanın başka yolları da var."

"Neymiş o?"

"Tekrar avukata gitmek. Sedece seni aşağılayamadan, evi terkedip sonra da haftanın her günü kırığıyla dansa gidebilsin diye boşanmak için başvuruda bulunmak."

"Tanrı'nın her günü bu fanteziyi kuruyorum."

"Terk etmekten korkmak için çok gençsin."

"Neden böylesine korkuyorum. Sebebi bunu istememem değil."

"Bunu *yapmak* istiyorsun. Korkunun sebebi bu."

"Gelmek istiyorum deseydim –aslında gitmek istemiyordum– ama, ben de gelmek istiyorum deme şansım vardı."

"Neden diyesin ki? 'Ben de gelmek istiyorum.' Hayır. Nesin sen? Fazladan peşlerine düşmüş bir çocuk mu?."

"Hepimizi gitmek için ikna etmeye çalışıyordu ve biz hep bir ağızdan hayır, hayır, hayır diyorduk. O kız giderken yüzüme bile bakamadı. Ben hariç, herkese hoşça kal dedi. Yani o da bunun yanlış bir şey olduğunun farkındaydı."

"Seni yine ehlileştirdi. Üç veya dört ay önce onun kontrolünde değildin ama seni yeniden ehlileştirdi."

"Neden daha iyiye gitmiyor?"

"Asla daha iyi olmaz. Kumar gibidir. Hiçbir zaman daha iyiye gitmez. Eğer oyunun arasında terk etmek istiyorsan, terk et çünkü daha iyi olmayacaktır."

"Ama ne istediğimi bilmiyorum."

"Sana daha önce de yüzlerce defa söyledim. Bu pisliğe bulaşmak istemezsin. Zaten bu yüzden gelip gidip bana bulaşıyorsun."

"Kendimi özgür hissetmemi sağlayan şeyin, senin dediğin gibi,

sana bulaşmak olduğu doğru."

"Az da olsa."

"Seninle tanıştığımızda, senin dikkatini çekmek istiyorum, bana esin veren şey bu, demiştim. Buydu."

"Değdiği şey her ne idiyse, çektin işte ve şimdi bir sonraki aşamaya geçmiş durumdasın. Bu her dikkati çekmenin ardından yaşanır. Hani derler ya, hayatın artık senin avuçlarında."

"Yeniden avukata gidebilirim. Ne kadar rezalet çıkarsa o kadar iyidir."

"Kocanın yerinde ben olmayacağım için, benim için mahsuru yok."

"Bakalım onlar bana karşı ne haltlar karıştıracak – 'onlar' diyorum çünkü sadece o olmayacak. O ve onun şişko anası."

"Seni başından beri sevmedi."

"Sadece o da değil, ahlâksızdır. Yalnızca kötü bir eş değil, doğuştan ahlâksızdır. Ve torunları konusunda takıntılıdır. Geçen gün bana 'Düşünebiliyor musun, insanlar torunlarını almak için bile dava açabiliyorlar,' dedi."

"Kıçına bir tekme atmalıydın."

"Bu benim tarzım değil."

"Ama tekrar avukata gitmek senin tarzın, bu senin mantığına ve gerçekçiliğine tam anlamıyla uyuyor."

"Evet, ama neden böyle kılımı bile kıpırdatmıyorum."

" Korkuyorsun."

"Ondan korkmuyorum."

"Hayır, yalnız ve meteliksiz kalmaktan."

"İnsan neden korkmasın ki? Sahip olduğu biricik şey ailesi olan biri. Mali açıdan güvencede olmadığımı biliyorum ve bununla da damgalanmış biriyim. Hâlâ bir psikolağa görünmenin bana yardımcı olacağına inanıyor musun? Çünkü ben ne istediğimi bilmiyorum."

"Konuşup duruyorsun."

"Onun seks gücü konusunda büyük bir takıntısı var, kocamın. Gerçek bir sorun. Bu sayede yürüyor – onun seks gücü takıntısı sayesinde. Senin, bizim orta sınıftan arkadaşlarımız dediklerinin söy-

lediklerine bakacak olursak, hepsi seks hayatlarının kısıtlılığını kabulleniyorlar."

"O kabullenmek istemiyor."

"Ama ben ettim."

"Kısmen."

"Çok tuhaf biri."

"Bana çok tipik biriymiş gibi geldi."

"Tipik bir erkek mi?"

"Hayır, kendince tipik biri. Sinsice içeri sızıp, ardından geri çekiliyor. Sinsice sızıp ardından geri çekiliyor. Bazı açılardan olağan dışı olabilir ama tuhaf değil."

"Ben böylesine acı çekerken neden tüm bu arkadaşlarımız nispeten daha memnunlar."

"Memnun olduklarını da nereden çıkarıyorsun? Onların yataktaki hallerini görünceye kadar bu konuda bir fikir yürütebileceğini sanmıyorum."

"Teşekkürler doktor."

"Ben senin doktorun değilim. Arkadaşınım. Senin hayranın."

"Görüyorsun ya, buraya gelmek ve ziyaret etmek senin için zor oluyor. Seni uyarmalıydım."

"Her halükârda gelirdim."

*

"Hafta sonu annemi görmeye gittim. Biraz daha iyiydi. Ama orada öylece oturdum uyuşmuş gibi. Sanki biri bana yaşlanma iğnesi yapmıştı. Bilirsin işte, ruhunu alıp çıkaracakmış gibi olur. Hatta bunun için beni eleştirdi bile. Hiçbir şey yapmadım. Tanrım bu kadın yüzünden o kadar çok şeyden vazgeçtim ki, babamın ölümünden sonra yaşanan o korkunç yılları atlatabilmek için öyle kötü şeylerle uğraştım ki. Sonuçta o oldukça iyi görünüyordu, bense perişan."

"Hastalar iyileşince, hemşireleri hastalanırmış."

"Ya, onun gibi bir şey işte. Kendim ve kız kardeşlerimin akıl sağlığı için onun ruhunun parçalanması ve defterinin dürülmesi ge-

rektiğini düşündüğüm zamanları hatırlıyorum. Bunun gizli bir aile anlaşması olduğunu düşündüğüm zamanları hatırlıyorum. Enişteleriim ve teyzelerim de aynı şeyi düşündüler; o gitmeliydi."

"Bu anlattıkların dehşet verici şeyler."

"Tüm sıkıntılara rağmen burada olmaktan memnunum –bir de oraya gitmek– ve her zaman oraya yalnız giderim. Bundan hoşlanmıyorum, çünkü biliyorum kocam Londra'da gününü gün ediyor ve onun gelmeyeceğini bilmek çok acı, bir anlamda gururun ölümü demek, bunu benim için daha uygun bir şekilde yapmalıydı. Orada annemle öylece oturunca sanki ölümü bekliyormuşum gibi geliyor. İyi görünüyordu, durumu iyiydi ve beni inanılmaz huzursuz ediyordu. Bazen kötü bir durumdayken hayat bitecekmiş gibi görünür, sadece orada durup zamanın dolmasını beklersin. Hiç bu duyguya kapıldığın oldu mu?"

"Tabii, oldu."

"Babanlayken mi?"

"Hayır, onunla değil. Benim yaşlı babam halen bir beladır. Her şey hakkında bir fikri vardır ve genelde bunlar benimkilerden farklıdır. Bazen kırk beş yaşında biri olarak babamı sindirmek zorundayım. Ölümü beklemekten çok, babamla otururken bazen sanki hayata başlamayı bekliyormuşum gibi geliyor. Geçtiğimiz yaz, yeğenlerimden biri, bir Porto Rikoluyla evlenecek diye sinirlenmiş. Duygularını saklayamadığı için, hatta bunu denemez bile, çocuğu çileden çıkarmış sonra da kardeşim sinirlenmiş ve beni aradı, ben de arabaya atladığım gibi, Connecticut'tan New Jersey'e doğru yola koyuldum. Oraya vardığımda anlatmaya başladı. Yaklaşık bir buçuk saat dinledim ve sonra da ona 'Belki de küçük bir tarih dersine ihtiyacın vardır,' dedim. '*Senin* Baban'ın yüzyılın başında üç seçeneği vardı. Biri, büyük annenle Yahudi Galicia'da kalabilirdi. Eğer kalsaydı ne olurdu? Ona, büyükanneme, sana, bana, Sandy'ye, anneme – hepimize? Tamam, madde bir; hepimiz kül olurduk. Madde iki, Filistin'e gitti diyelim. Sen ve Sandy 1948'de Araplarla savaşıyor olurdunuz ve ikiniz de ölmezdiniz ama, emin ol ki biriniz, ya bir parmağını, ya bir kolunu ya da bir ayağını kaybederdi. 1967'de ben Altı Gün Savaşı'nda savaşıyor olurdum ve en azından

küçük bir şarapnel parçası bana isabet ederdi ve diyelim ki başıma isabet etti, bir gözümü kaybedebilirdim. Lübnan'da iki torunun savaşıyor olurdu, tabii muhafazakârlar için, diyelim ki onlardan da sadece biri öldürüldü. İşte Filistin'de bunlar olurdu. Sahip olduğu üçüncü tercih ise Amerika'ya gelmekti. Yani onun yaptığı şey. Peki Amerika'daki en kötü şey ne olabilir? Senin torunun bir Porto Rikoluyla evlenir. Eğer Polonya'da yaşarsan, Polonyalı bir Yahudi olarak başına geleceklere katlanırsın, İsrail'de yaşarsan, orada bir İsrailli Yahudi olarak başına geleceklere katlanırsın ve Amerika'da kalırsan da Amerikalı bir Yahudi olarak başına geleceklere katlanırsın. Söyle bana hangisini tercih edersin. Söyle bana Herm.' 'Tamam' dedi. 'Haklısın, – sen kazandın! Çenemi kapatacağım!' Çok keyiflenmiştim. Hem onun üstesinden gelmiş, hem de gitmesini engellemiştim, yani şimdilik. 'Ve şimdi ne yapacağım biliyor musun?' dedim, 'Kızın anasıyla konuşmak için Brooklyn'e gideceğim. Eminim o da şimdi dizlerinin üzerine çökmüş boncuk boncuk gözyaşı döküyordur. Brooklyn'e gidip sana anlattığım bu lanet olası şeylerin aynısını anlatacağım' dedim. 'Porto Riko'da yaşamak istersin ve kızın da hoş bir Porto Rikoluyla evlenir, eyvallah, ama hepinizin Porto Riko'da yaşaması gerekiyor. Siz Brooklyn'de yaşamak istiyorsunuz, kızınızın başına gelebilecek en kötü şey bir Yahudiyle evlenmesi olacaktır. Ve siz Brooklyn'i tercih ettiniz. Seçim sizin.' Bu babamı yeniden sinirlendirdi. 'Bu ne biçim bir kıyaslama böyle? Olabilecek en kötü şey, demekle sen neyi kastediyorsun? Kızı evlenecek olan kadının, zevkten dört köşe olması lazım.' 'Tabii' dedim, 'en az senin kadar zevkten dört köşe olması lazım'."

"Nasıl bitti? Ne oldu?"

"Nikâh St. Patrick Katedrali'nde kıyıldı. Bir hahamın da katılımıyla. Hızlı bir şekilde işi halledip bizi üçkâğıda getirmemiş olduklarından emin olmak için."

"Ne salaklık ama! Neden böyle şeyleri bu kadar büyütürler ki?"

"Sen neden bunları bu kadar küçültürsün ki? İngiltere'de ne zaman toplum içine çıksam, bir restoranda, bir partiye veya bir tiyatroya gitsem mutlaka birileri 'Yahudi' kelimesini bir şekilde zikreder. Nedense bu sesin hep çok kısık çıktığını fark ettim."

"Gerçekten mi?"

"Çoğu insan toplum içinde 'bok' kelimesi yerine 'Yahudi' kelimesini tercih eder. Yahudiler de dahil."

"Bence kesinlikle sadece sen bu tip şeylere dikkat ediyorsun."

"Bu bunun doğru olmadığını göstermez."

"Tanrım, sen tam babanın oğlusun, değil mi?"

"Başka ne bekliyordun ki?"

"Yani, senin kitaplarını okuduktan sonra bu benim için biraz sürpriz oldu."

"Öyle mi? Bir daha oku o zaman."

*

"Neden buradaki insanlar İsrail'den bu kadar nefret ediyor? Bunu bana açıklayabilir misin? Ne zaman dışarı çıksam bununla ilgili bir tartışma yaşıyorum. Eve öfkeyle dönüyor ve bütün bir gece uyuyamıyorum. Bu gezegenin iki büyük felaketi olan Amerika ve İsrail ile benim aramda şu ya da bu şekilde bir bağ var. Diyelim ki İsrail berbat bir ülke –"

"Hayır, aynı fikirde değilim."

"Tut ki öyle olsun. Her ne kadar yeryüzünde ondan çok daha kötü yerler olsa da, İsrail'e olan düşmanlık, tanıştığım insanlar arasında hemen hemen evrensel bir hal almış."

"Benim kafam buna basmıyor. Bu bana modern tarihin en merak uyandırıcı garipliği gibi geliyor. Çünkü bu sol ve ortanın solu arasında yer alan tek inanç, öyle değil mi?"

"İyi de neden?"

"Anlamıyorum o kadar."

"Hiç başkalarına sordun mu?"

"Evet, çok."

"Peki ne dediler? Arapları tehdit etmeleri yüzünden. Tüm insanlık tarihinin en büyük suçu."

"Oh, tabii onların söylediği bu. Tek bir kelimesine bile inanmıyorum. Bence bu insanlık tarihinin en inanılmaz riyakârlıklarından biri."

"Arapları tanıyorlar mı?"

"Tabii ki hayır. Bunun sebebi olarak, İngiliz yüksek kültüründe, Dışişleri Bakanlığı'nın Araplarla ilgili fantezilerini, ilginç yönlerine ilişkin ciddi nitelikte bilgilendirici yazılar yazan Lawrence'ı*, şeyhlerle şu ya da bu şekilde ilişkisi olan ailelerin halen Noellerde, onlardan saat ve benzeri ıvır zıvır hediyeler kabul etmesini gösterebiliriz. Bu bir anlamda İngilizlerin pek sevdiği feodallikle ilgili bir şey. Bilirsin işte, bizim evlatlarımız, onların evlatları. Ama bu bir çeşit kurum gibi – asıl düşmanlık bu ülkenin sözde aydınlar takımından kaynaklanıyor."

"Peki sence bu işin kökünde ne yatıyor?"

"Yahudi karşıtlığı olduğunu sanmıyorum."

"Öyle mi?"

"Esas olarak değil, hayır. Sadece moda olduğu için solcu olanlar var. Son derece can sıkıcılar. Çıkarabildiğim tek sonuç; bazı insanlar gerçekçi olmayan insan adaleti ve haklarına öyle sıkı sıkıya bağlılar ki gerekli hiçbir ödünde bulunamıyorlar. Diğer bir deyişle eğer sen bir İsrailliysen, en üst standartlarda yaşamak zorundasındır ve bu yüzden de öyle çok fazla şey yapamazsın, İsa'nın da dediği gibi öbür yanağını çeviririsin. Bu ayrıca bana, en iyi şekilde davranan insanları son derece acımasızca veya kötü bir şekilde eleştirmek adına sessizce yapılan bir anlaşmaymış gibi geliyor. Ne bayağı bir iş değil mi? Bu öfkeli insanlar, en azından kınanması gereken şeyleri özellikle ve bilerek kabul etmiyorlar. Bu gerçek olamaz değil mi? Bence bu, yirminci yüzyılın romantik nefretinin son nefesi olmalı. Ama bu, bu ülkede senin zannettiğin kadar da güçlü bir düşünce değil."

"Sen güçlü olmadığını zannediyorsun."

"Olmadığına eminim."

"İyi, eğer bu doğruysa kendimi daha iyi hissedeceğim. Hem bu ülke, hem de senin adına."

Kahkahalar.

"Ben İsrail karşıtı değilim. Araplardan tiksiniyorum. Bir zaman-

* T.E.S Lawrence (1888-1935) İngiliz asker ve yazar. Arabistan'ın Lawrence'ı olarak tanınır. (ç.n.)

lar bizde de gelip evimizin etrafındaki kaldırımlara sıçan, malların fiyatlarını yükselten ve buna benzer işler yapan Araplar vardı, Yahudilerin asla yapmayacağı türden şeyler yapan."

"Biz asla kaldırıma sıçmayız. Malların fiyatını yükseltmek ise başka."

"Sanırım İsrailliler çok zor durumdalar ve de gerçekten yapabilecekleri hiçbir şey yok. Çok daha iğrenç olabilirlerdi. Bence hakkında bir şeyler duyduğumuz, kınanması gereken pek çok suç var. Ama oyunun kuralı bu. Kuzey İrlanda'da yaşananlara bak. Bazı kişilere yapılan işkenceler, bazı ailelerin çocuklarının kurşun yağmuruna tutulması, kimse bu olup biten, iğrenç olayları siyasi bir mesele olarak ele almak istemiyor. Hatta belki bunu kendilerine dert bile etmiyorlardır."

"Ben dışarı çıktığımda Kuzey İrlanda ile ilgili bir şey duymuyorum. Sadece Nazi İsrail ve Faşist Amerika ile ilgili şeyler duyuyorum."

"Benden de duymuyorsun. Bu ülkedekiler, hiçbir şeye karşı duyarlılık göstermeyen, ayrımcı ve yargılayıcı olmayan insanlar, İsrail karşıtı da değiller ayrıca Amerika'nın şeytanın başı olduğuna da inanmıyorlar."

"Bunlar sağcı kesimden insanlar."

"Ben genelde hepsinin böyle olduğunu düşünüyorum. Ilımlı kesim de dahil."

"Bu senin yer aldığın taraf mı?"

"Ben hiçbirinden yana değilim. Politikaları hakkında hiçbir şey bilmem. Ancak hepsinin görüşlerini tam olarak bilirim. Her an, her iki tarafta da neler olup bittiğini takip etmeyen ve onların her söylediğini tekrar tekrar dinlemek zorunda olmayan *herkes* gibi."

"Geçen gece böyle bir şey oldu – senin aziz Sandinistalar ile ilgili dediğin gibi, zekice bir 'mağlubiyet'. Amerika'nın El Salvador, Şili ve Guatemala'da desteklediği işkence odaları hakkında. '*Sizin* başkanınız' tarafından destekleniyor dedi, '*sizin* vergilerinizle.' Ona, 'Benim başkanımı bir kenara bırak, ben kimseye El Salvador, Şili ve Guatemala için direktif vermedim. Ama sen aralarında çıkan her ayrılıkçı sesi vahşice bastıran Latin Amerika rejimle-

rini sıralarken, nasıl oldu da Küba'yı atladın merak ediyorum,' dedim. 'Atladın çünkü hapisteki ve işkence altındaki insanlar için hayatı biraz olsun yaşanabilir kılmayan bu rejim Amerika tarafından desteklenmiyor,' dedim. 'Küba tamamen Nikaragua'nın bir müttefikidir, hatta biraz daha ileriye giderek, bu ittifak Küba ve Nikaragua halkı tarafından da sorgulanmamaktadır ve ayrıca her iki ülkenin de izinli gazeteleri konuyu ele almıyorlar, buna karşın bizim Şili ile olan ittifakımız, karşıt düşünceli politikacılar, gazeteciler ve Faşist Amerika'daki akademisyenler tarafından yapılan saldırılara her zaman açıktır,' dedim. 'Fakat yaşanan bu farklılıkları bir kenara koyalım, insanların fikirleri yüzünden hapse atıldığı ya da işkence gördüğü bir ülkeyle müttefik olan Nikaragua'nın, böyle bir ülkeyle İttifak yaptığı için kınadığın Amerika kadar kınanması gerektiğini de düşünmüyor musun?' dedim."

"Ve?"

"Sen ne düşünüyorsun? 'Sizin başkanınız dünyayı havaya uçuracak, onu durdurmak için ne yapıyorsun? Ülkenizdeki siyahların hali ne? Siyah insanlarınız için *sen* ne yapıyorsun?"

"Akşam yemeğini nerede yedin? Bir ana okulunda mı?"

"Hayır, hayır, Londra'nın en üst tabakadan edebiyat camiasıyla yedim güzelim. Tatlının üzerine de Hiroşima *ve* Nagazaki'ye atılan atom bombalarını savundum."

"Bu savaşı *da* kazandın mı?"

"Gecenin birine kadar *da* savaş suçlularının değişimine karşın Harry Truman'ı savundum."

"*Neden*?"

"Çünkü sizin ülkenizde bir Yahudi ve bir Amerikalı olmak beni oldukça kavgacı bir adam yaptı. Her ikisini de unutmuştum, gerçekten. Sonra da İngiltere'ye gittim ve zekice tartışmaların yapıldığı akşam yemeklerine katılmaya başladım."

" 'Kiracılarla başım dertte – sanırım uyuşturucu kullanıyorlar.' 'Gelmemi ister misin?' diye soruyorum. 'Hayır. Yanımda kalan bir arkadaşım var. Andrew. İdare ediyorum.' Beni havaalanında karşılıyor. Ona bir Laura Ashley elbise getirmişim. Ve de parfümü. Beni çok içten öpüyor. Benim için akşam yemeği hazırlanmış. Sonra kapı kendi kendine açılıyor. İki metre boyunda bir zenci. Ayakkabıları iki yüz dolarlık. Altın bir yüzük. Altın bir kolye. 'İşte Andrew.' 'Andrew ne işe yarar?' 'Boş olan odada kalamaz mı? Gidecek hiçbir yeri yok.' 'Andrew ile birlikte herhangi bir geleceğimiz olabileceğini sanmıyorum. Şu otuz dokuz dolarlık motellerden birine gidebilir.' 'Sence Andrew yemek yemiş midir?' 'Dönüşümün ilk gecesi, ama ne yapalım.' Eğer bir beyaz olsaydı hayır diyebilirdin

ama bir zencinin gözünün içine baka baka, hayır burada yemek yiyemezsin diyemezsin. Sonra birkaç prezervatifimin kayıp olduğunu fark ettim. Olina spiral kullanamıyordu ve ben de bu yüzden prezervatif takıyordum. Tiyatroya gideceğiz. 'Andrew bizimle gelebilir mi?' 'Sence bu onun hoşuna gider mi?' diye soruyorum. 'O yarı cahil.' Tiyatroya geliyor. Tiyatroda ona yaslandığını fark ediyorum. Onları ayırıyorum ve Olina'yı kendime doğru çekiyorum. Eve geliyoruz, Çekçe konuşmaya başlıyorum. 'Bak, bu Andrew denilen adam evden gitmek zorunda,' diyorum. Bana 'Çekçe konuşma, bu büyük bir kabalık,' diyor. 'Siktir et – o bir kiracı.' Andrew'a dönerek 'Yarın burayı terk edeceksin' diyorum. Ertesi gün aşağı iniyor ve bana 'Damarıma çok bastın,' diyor. Olina 'Onu seviyorum. Onunla evlenmek istiyorum diyor.' Yatağında dört haftadır düzüşen biri! Ve gözümün içine baka baka yalan söyleyen benim Olina'm. Neredeyse bir pompalı tüfek alıyordum, öyle tabanca filan değil, bir pompalı. Adamı bekleyip sonra da bacaklarının arasından vuracaktım ama hafif bir kalp krizi geçirdim. Korkunç bir göğüs ağrısı ve bir haftadır hastanedeyim. Avukatım kahkahalarla gülüyor. 'Senin karınla bankada ortak hesabın var mı?' Ama ben ona bir Çek kızı olarak güvenmiştim, Amerikalı bir orospu olarak değil. Bütün bunları yapan o pis köleydi. 'Zenci,' demiyorum 'Pis köle,' diyorum. Bu kız Katolik bir ailede yetişmişti, frijitti. Benimle yatağa girerken uzun gecelikler giyerdi. Bir kere bile orgazm olmadı. Öyle çok genç değilim ama yatakta iyi iş çıkarırdım. Maalesef hiçbir yere varamadım. İmkânsızdı. Ama o herif, o siyah yarağıyla onu orgazma ulaştırdı. Onun kafasını biraz dumanlayıp, içine girivermek hiç de zor olmazdı. Olina karakter olarak tam bir Slav'dır. O herif ise pezevenk kılıklının teki. Ne iş bulsa onu yapan işe yaramazın teki, dört bin dolarlık bir Hasselblad kamerası ve bir de kamyoneti var – hepsi bu. Sahip olduğu hiçbir şey yok. Ufak tefek işler yapar. Yazmayı bile bilmez, bir çocuk gibi yazar. Bu yarı cahil, zenci herif, şehrin merkezinden kırk beş kilometre uzakta bir motelde, bu harika kızla birlikte yaşıyor. Bir motelde, duşlu, tek göz bir odada. Herif çalışmıyor. Kızın işsizlik sigortasıyla yaşıyor. Olina işinden kovulmuştu. Yaşamı pembe dizilerdeki kadınlarınki-

ne döndüğü için, çalışma verimi düşmüştü. Çok ağlıyordu, onlar da kovdular. Berbat görünüyor. Gerçekten acı çekiyor. Benden boşanmak istiyor, çünkü o herifi seviyormuş. Kadınlar nasıldır bilirsin. Birdenbire başka birisi olmak için dayanılmaz bir arzu duydu. Bu hızla da soylu aristokrat Çek hanımefendi, boşanmak için baskı yapıyor. Taş yürekli, gururlu insan, Olina. İyi. Hoş. Zaten o uzun siyah yarağı emmiş dudakları bir daha asla öpemezdim. Bunu yapabilmesi için o zenci herifi çok sevmiş olmalı. O herif bunu kaldırabilecek biri değil, hele de maddi bir çıkarı yoksa. O çok ilkel, bunu anlayamaz. Olina'yı terk edecek. O da Prag'a dönecek, çünkü gidecek başka bir yeri olmayacak. Ama bu Sovyetler Birliği, onunla uğraşacaktır –benim gibi işi bitmiş yaşlı bir *emigré** değil o– bir daha asla Amerika'ya gelemeyecek. Yetkililer daima onun bir casus olduğundan şüphelenecek. Bunların hepsinin nedeni o zenci herifin siyah yarağı! O, Olina'yı asla senin düzdüğün gibi, hikâyeleri için düzmedi. O, onu düzmüş olmak için düzdü, sense düzmekten çok, onu dinlemekle meşguldün ve Olina böylesine dinlenecek kadar ilginç değildir. Onu düzmek, dinlemekten daha ilginçtir."

"Ben Olina'yı asla düzmedim."

"Bana yalan söylüyorsun, dostum."

"O sana yalan söylüyor, eğer sana söyleyen oysa."

"Onu tam dört kere düzdün. New York'ta, ben Prag'dan döndükten sonra, hepimizin iyi arkadaş olduğu zamanlar."

"Bir kere bile olmadı, İvan."

"Başka erkekler düzmeye giden yolda, baştan çıkarışın bir parçası olarak sabırla dinlerler. Bu nedenle erkekler genellikle kadınlarla konuşurlar – onları yatağa atabilmek için. *Sen* onlarla konuşabilmek için yatağa atarsın. Başka erkekler hikâyelerini anlattırmaya başlarlar, yeterince kibarlık yaptıklarına inandıktan sonra, kalkmış aletinin üzerinde hareket eden ağzı, kibarca aşağı yukarı iterler. Olina bana senden söz etti. Bunu birkaç kere, tekrar tekrar sordu. 'Neden bu rahatsız edici soruları sormakta bu kadar ısrarlı? Bu kadar çok soru sormak duygusal anlamda çok alışılmış bir şey değil. Amerikalıların hepsi böyle mi yapar?' "

* (Fr.): Göçmen, göç etmiş kimse. (ç.n.)

"İvan, her neyse kes artık. Bunların hiçbiri doğru değil."

"Yarağıyla bir zenci, sorularıyla bir Yahudi. Sen kendi mülteci arkadaşının karısından çıkaracağın öyküye bile karşı koyamayan hain bir piçsin. Kadının içindeki öyküleme potansiyeli ne kadar yüksekse, senin için o kadar çekici olur. Ve tüm bunlar, sana söylemem gerek, sadece bir dost olarak değil, bir yazar olarak da seni kısıtlayacaktır."

"Yani benim kitaplarım da işe yaramaz."

"İstiyorsan, anlamazlıktan gelebilirsin ama sen gerçeği biliyorsun. Sen hayata sadece konuşmaları devam ettirmek için katılırsın. Hatta seks bile bu işin kıyısında köşesinde kalır. Sen Eros tarafından yönlendirilmiyorsun – sen hiçbir şey tarafından yönlendirilmiyorsun. Sadece bu çocuksu merakın tarafından, sadece bu akıl almaz budalalık tarafından yönlendiriliyorsun. Al işte insanlar –kadınlar– hayatı maddesel anlamda değil, duygusal anlamda yaşarlar. Ve senin açından ne kadar duygusallarsa o kadar iyidir. Yaşamlarını düzene sokmaya çalışırken, sarsıntı sonrası şoku atlatırken onları iyileştirmekten çok daha fazla keyif alırsın, Olina gibi, Prag'dan henüz geldiğinde olduğu gibi. Sen, bu duygu yüklü kadınlar kendi hikâyelerini tam olarak anlatamadıkları ama bu hikâyenin içinde yer alabilmek için uğraş verdikleri zaman, işte o zaman en büyük keyfi yaşıyorsun, senin için bu işin erotizmi, bu. Ve egzotik olan yönü de. Her kadın bir düzüşme, her düzüşme ise bir Şehrazattır. Onların kendi hikâyelerine giriş izni yoktur ve kendi hikâyelerini anlatmak, bir anlamda yaşamı tamamlamak için bir dürtüdür – ve bu çok daha acıklıdır. Tabii ki heyacan vericidir; seslerindeki dalgalanmalar, mecazlı sohbetlerin güzelliği, sana heyecan verecektir. Heyecan verici olan şeyin illa ki hikâyenin içinde olması gerekmez, o hikâye *yaratma* isteğindedir. Gelişmeksizin, amaçsızca, gizli olan yalnızca gerçekliktir, haklısın. Yaşam, yazar onu tüketmeden önce yaşamdır. Yazarlar hikâyenin kendisiyle, onu öyküleştirme arasındaki devasa uçurumları kendi kelimeleriyle doldurmaya çalışırlar. Şimdi dinledin, git ve bir solukta bunları yaz, sonra da kokuşmuş romancılığınla ırzına geç."

"Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?"

"Evet, aslında senin o beş para etmez muhteşem sanatına yardım etmemi beklerdin. Bok herif, kendi başına karıma yardım ettikten sonra belki onunla edebiyat hakkında konuşmak da istersin."

"Seni rahatlatacaksa daha aşağılayıcı bir düzeyde yap bu işi. Bir yazar olarak senin gözünde ne yanlış *yaptım* ben. Söyle. Daha önce hiç böyle bir şey istememiştin ve senin beğenilerine ne kadar saygı duyarım bilirsin. Yapmış olduğumuz konuşmalardan çok şey kazanmıştım."

"Anlamazlıktan gelmekte hâlâ ısrarlısın. *Bunu* bile bayağı bir şekilde kurguluyorsun. Terlemiyorsun bile. Gizli *kalan* anlatıcının önemini asla kavrayamayan berbat bir romancı yerine, harika bir oyuncu olabilirdin. *Bazı şeylerin* dokunulmaz olması gerekliliğini göremiyorsun. Sadece kadınlara ses vermek senin için asla yeterli olmuyor. Onun vajinasında boğulmazsın. Her zaman onu kendi aptal kahramanının içinde, yapmacık kurgularınla saklamak, yok etmek zorundasındır."

"Yani benim kötü ve yıkıcı yanım – mahrumiyetçilik yerine yaygaracılık yapmam. Yaygaracı Amerikalı. Bak, dinle beni, *lütfen*; benim terlemememin nedeni bunların hiçbirinin doğru olmamasıdır. Ben çok *kötü* bir aktörümdür. Hele suçluysam, Nixon'dan bile beter terlerim. İnan bana, bu ya senin paranoyaklığın ya da onu düzdüğüme dair seni inandıran Olina'nın intikamı. Dediğin gibi bayağı ve yaygaracı kurgulamalar yapan birisi varsa o da sensin. Kızın gitmesi seni kahretmiş anlaşılan. Bu çok kötü. Şu ana değin ne kadar çok şey yitirmiş olduğunu biliyorum. İşler senin için pek yolunda gitmedi – ve şimdi de bu, onu kaybetmen. Ama işi, beni de sana ihanet edenlere dahil etme noktasına getirme. Bu mazur görülemez. Sana hatırlatmaktan nefret ediyorum ama unutma, seni burada destekleyenlerden biri de bendim."

"Tanıştığımız ilk günden beri gözünü ona diktin."

"Çok güzel ve genç bir kızdı ve ben de gözümü ondan ayıramadım. Ama benim kitabımda buna düzmek denmez."

"Yani benim Olina'm, sırf beni daha da deli ederek intikam alabilmek için mi onu dört kere düzdüğünü söyledi ?"

"Evet, sanırım bunun gibi bir şey."

"Seni bok çukuru, yalan söylüyorsun, pis şımarık Amerikalı."

"Hey sakin ol – *otur* ! Gene kalp krizi geçireceksin – üstelik hiç-bir sebep yokken."

"Üzülme, üzülme, küçük Amerikalı velet, bir pompalı alıp da bacaklarının arasına sıkacak değilim. "

"İyi, çünkü bunu yapman için bir sebep yok."

"Hayır, senin kulaklarını uçuracağım."

"İşte durum bu. Zuckerman, benim karakterim, ölür. Onun genç biyografi yazarı, birisiyle öyle yemeğine gider ve kitaba başlamakla ilgili sıkıntıları hakkında konuşur. İnsanların Zuckerman'a verdiği tepkilerde, inanılmayacak derecede objektiflikten yoksun olduklarını fark eder. Herkes ona farklı bir hikâye anlatmıştır. Bir biyografi yazarının iki kâbusu vardır, diyor. Birincisi, herkesin aynı hikâyeyi anlatması, ikincisi ise herkesin farklı bir hikâye anlatması. Eğer herkes size aynı hikâyeyi anlatıyorsa, hikâye onu bir efsane yapar, kendi etrafına sıkı bir duvar örer, ama sen bunu bir buz kırıcı ile çatlatıp, kırabilirsin. Herkesin farklı bir hikâye anlatması ise daha zordur. O zaman çok yönlü bir kişilik portresine daha yakın olabilirsin ama bu aynı zamanda inanılmaz kafa karıştırıcıdır da.

Pekâlâ. Sen biyografi yazarı ol ve ben de arkadaşı. Biyografi yazarı yaptığı pek çok araştırmadan sonra bu işe devam etmek isteyip istemediğinden emin bile olamadığı bir noktada. Ben böyle bir hayatı yazmak ister miyim? Bu hayatta gerçekten ilginç olan nedir ? O, sırf Zuckerman'ın sıkıcı Newark hikâyesini yeniden anlatmak istemeyecektir. Onun ilgisini çeken şey; o korkunç 'ben' belirsizliği, bir yazarın kendini mite dönüştürme şekli ve özellikle de bunu *niye* yaptığıdır. Bunu başlatan nedir? Kendi üzerinde yaptığı tüm bu doğaçlamalar, bunların kaynağı nedir? Şu ana kadar, biyografi yazarı zaten bir şekilde Zuckerman'a kızgın ama bunun üstesinden gelmeye çalışıyor."

"Neden ona kızgın?"

"Nedeni, onun önemsizlik hissi ve söz konusu kişiyle kendisi arasında ilişki kurması. Zuckerman'dan yüz çevirmeye, ona gücenmeye başladı çünkü ona karşı böyle bir sorumluluğu vardı. Hepimiz yazarken bir yönteme ihtiyaç duyarız. Bu biyografi yazarının ya düşmanlığa ya da korkudan doğan saygıya ihtiyacı varmış gibi gözüküyor; bu yüzden de bunların arasında dolanıp duruyor. Aslında onu harekete geçiren bir dolu çocukluk birikimleri. Otuz beş yıl öncesine geri dönüyorsun ve yazar hiçbir şekilde bilince erişmediği için savunmasız bir durumda. Herhangi birisi için yazmıyor. Yazarın okuyucu kitlesi oluşmadan önceki hali. Bu biraz itici, embriyo halindeki yazarı, yazdığı mektuplarında görebiliyorsun, bir iki kişinin üzerinde denemeler yapan ve özel yaşamında, daha büyük bir okuyucu kitlesinin ilgisini çekmeye çalışan bir ses. Ve hepsi yanlış adımlar. Sesteki yanılsamalar insanı diğer şeylerin yaptığından çok daha fazla harekete geçirir. Yazarın gün geçtikçe daha da üçkâğıtçı, sinsi, kurnaz ve hilekâr olduğunu görürsün. Şimdi bu biyografi yazarı –sen– halihazırda E.I.Lonoff'un biyografisini yazmış. Zuckerman'ın biyografisi işini almazdı ama Zuckerman sadece kırk dört yıl yaşadığı için iki yıl içinde bu işi halledebilirim diye düşündü. Lonoff onu deli etmişti. Lonoff her şeyini yok etmişti ve yüz seksen beş sayfalık bir biyografi hazırlamak onun beş yılına mal olmuştu. Lonoff'un hayatındaki hiç kimse ona bir şey vermemişti. Oysa Zuckerman aniden öldü ve bu yüzden hiçbir şeyi

yok etme şansı olmadı. Lonoff ile ilgili kitap, *Between Worlds, The Life of E. I .Lonoff* bir eleştirel biyografi halini almıştı. Zuckerman'ın adı tartışmalı olan kitabı *Improvisations on a Self*'in ise kolay bir iş olacağını düşünmeye başladı. İnsanlar ona, 'Neden vaktini önemsiz bir yazarla boşa harcıyorsun ki?' diyorlar. Ama o bu kitap üzerinden para kazanacağını biliyor. Zuckerman hakkında merak edilen çok şey var. Özellikle de düzüşmeleriyle ilgili. İnsanlar pis şeyleri bilmek isterler. Bu, ayın kitabı olacak. İlk yayım hakkı *Vanity Fair*"e ait. Karısı da kocasının, birinci sınıf bir yazarın biyografisini yazması gerektiğini düşünüyor, Ama o karısına 'Bebek sahibi olmak istiyoruz, daha büyük bir eve ihtiyacımız var. Ben Zuckerman'ı iki yıl içinde elimden çıkarabilirim. Eğer daha büyük bir ev alacaksak yüz bin dolara ihtiyacım var ve bu işi, bu paraya benden daha hızlı yapacak başka bir yazar da yok. Kırk dört yaşında, sadece dört kitap. Edebi eleştirileri de o kadar zor bir iş değil. Tam biyografi yazarının hayali – genç yaşta ölen bir yazar, pek çok kadınla birlikte ilginç bir hayat yaşamış, genel değerlere saldırmış, kendine bir okuyucu kitlesi yaratmış ve çok para kazanmış. Ayrıca, kitapları okunabilecek düzeyde ciddi bir yazar ve otobiyografi yazısını da istediğim gibi kullanabilirim. Bu her biyografi yazarının yazmak isteyeceği türden bir biyografi, çünkü bu *yazı* onun biyografisi de. E.I.Lonoff için beş boktan yıl harcadım ve sonunda onun eleştirel biyografisini ortaya çıkardım ve kimse okumadı. Birkaç adı duyulmamış ödül aldı' 'Ama zaten bundan on yıl sonra' diye karşılık veriyor karısı, 'Kimse Zuckerman'ın kitaplarını dahi okumayacak.' 'Doğru' diyor o da, 'okuyacakları tek kitap benimki olacak.' "

"Peki benden ne yapmamı istiyorsun?"

"Gerçekmiş gibi davran."

"Mecbur muyum? Neredeyse düzülmeye bile razı olacağım."

"Lütfen, sıkıştım kaldım. Bana yardım et."

"Of, tamam."

"Sen biyografi yazarısın. Sıkışıp kalan *sensin.* İzlenimlerin ve

* Vanity Fair: Amerika ve İngiltere'de yayımlanan moda ve paparazzi haberleri veren bir derginin adı.(ç.n.)

bilgilerinle köşeye sıkışmışsın ve nereye gideceğin hakkında hiçbir fikrin yok. Sana rehberlik yapacak her şeyin peşinden gidiyorsun, akıntıya kapılıp gitmek istiyorsun ve tamamıyla dengeni kaybetmiş durumdasın. Bu nedenle benimle öğle yemeğine çıkmak istedin."

"Sen kimsin?"

"Ben kendimim."

"Nasıl yani -?"

"Nasıl olduğunu sorma. Bırak nasıl olacağını ben düşüneyim."

"Gerçekten bu senin yazmak istediğin bir kitap mı? Çünkü bu bana pek de iyi bir fikirmiş gibi gelmedi, aynı hikâyenin içinde olmanız, sen *ve* Zuckerman –?"

"Kim bilir? Anlayacağız. Bak – biz şimdi öğle yemeğindeyiz. Sana 'But, Fred, Bill, Joe, işte her neyse adın öyle hitap ediyorum, sen Zuckerman'ı şahsen tanıyorsun. Buradan başlayalım. Lonoff biyografisini yazarken onunla yaklaşık beş kere görüştün.' "

" 'Üç kere. Notlar aldım. Bu arada ondan hoşlandım ama biraz gözümü korkuttu.' "

"İyi. 'Nasıl?"

" 'Bir şekilde bende üniversite bitirmiş, aklı başında biri izlenimi yarattı. Ve ben her ne kadar aklı başında biriymişim gibi gözüksem de, gerçekte öyle değilimdir.' "

" 'Ama *o* aklı başında biriydi.' "

"Evet ama sanırım benim aklı başında görünümüm onun alaycı yönünü ortaya çıkardı.' "

"Harika. Seni seviyorum."

"Hayır beni değil – ***bunu*** seviyorsun."

" 'Seninle Lonoff hakkında konuştu mu?' "

" 'Evet. Gerçekten samimi biriydi. Bana onun mektuplarını verdi. Hepsini verip vermediğini bilmiyorum – büyük ihtimalle vermemiştir. Şimdi anlayacağız. Benim sıkıntılarımla ilgili birtakım kuruntuları vardı.' "

" 'Neydi bunlar?' "

" 'Böylesine özel birisi hakkında yazmak. Ve bana yazımla ilgili bazı yararlı öğütler verdi. Yazma konusunda oldukça kolay anlaşılır biriydi.' "

"Sen kimden söz ediyorsun?"

"Tahmin et."

" 'Ne dedi?' "

" 'Bu kitap üzerinde çalışırken kafayı yemiş bir haldeydim. Düşünebiliyor musun? Beş yıl. Hope Lonoff ve çocukları benimle konuşmazlardı. Beni *görmek* istemezlerdi. Ciddi ve katı prensipleriyle hayattan zevk almayı ve özümsemeyi reddetmiş, titizlik hastası bir sanatçıymış gibi adamın her türlü ilişkilerini gizleyip sanki Jean Genet'nin geçmiş yaşamının özetlenmiş bir şekli gibi sundular. Tüm bu engellemeleri komik görünebilirdi, eğer benim hayatımı cehenneme çevirmeselerdi. Kendini mahkûm eden vicdanlılığını, sanatını boğan o bulaşıcı şeyler karşısına koyduğu engelleri, onu sofuca anıtlaştırarak göklere çıkardılar. Bir erkeğin çelişkileri ve putperest dürtüleriyle ilgili olan bütün bu sıkılganlık, 'kibarlık' adı altına gizlendi. Aforoz edilme korkusu ve utancın dehşeti. Sanki *saflık* yazarın doğallığının can alıcı noktasıymış gibi. Tanrı böyle bir yazara yardım eder! Sanki Joyce, Nora'nın külotunu iğrenç bir şekilde koklamamış gibi. Sanki Dostoyevski'nin ruhuna Svidrigaylov asla fısıldamamış gibi. *Kapris,* yazarın doğasında yer alır. Keşfetme, saplantı, yalnızlık, kin, fetişizm, sertlik, sebatsızlık, şaşkınlık, çocukluk *ve bunun gibi şeyler.* İç çamaşırının dikişine sokulmuş bir burun – işte yazarın doğası *budur. Pislik.* Ama bu Lonofflar – bu ölçülü olmaya yapılan, boğucu yatırımlar, *onurlu* olma, hepsi de boktan şeyler. Sanki adam Amerikalı bir yazar değil de Papa'nın elçisi...' Şimdilik bu kadarı yetmez mi?"

"Kesinlikle olmaz. Hayır! Şu anda tam kıvamındasın. Pişirilmeye hazır! Göz kamaştırıyorsun. Devam et, devam et."

"Ama benim olmam gereken *taraf* bu değil ki. Lonoffların *tarafında* olmalıydım. Ben özel hayata saygı duyulması gerektiğine *kesinlikle* katılıyorum."

"Kimin umrunda ki? Bu harika bir şey. *Devam et.*"

" 'Ve tüm bunlar, Lonoff'un kendi başına yok ettiği şeyler. Lonoff öyle babacan biriydi ki – bu nedenle onun hayatıyla kendi babamınkiymiş gibi uğraşmak zorunda kaldım. Karım buna inanmazdı. Sürekli bana, "Hadi, şunları daktilo et ve toparla. Senin derdin

ne?" deyip dururdu. Zuckerman'a kitabın bir bölümünü gösterdim. Çok sıkılıyordum çünkü insanlara böyle yarım yamalak, bitmemiş bir şey göstermeyi hiç sevmem. Okudu ve şöyle dedi: "İşte her şey burada, bir yerlerde. Ama senin gerçekten yapman gereken iki şey var. Şu anda yapamazsın. Bir süre için bunları bir kenara bırakmalısın." ' "

" 'Bu iki şey neydi?' "

" 'Yazmak ve düşünmek zorundasın' dedi.' "

" 'Peki bu sana yardımcı oldu mu? Ne olduğunu bilmiyordun değil mi?' "

" 'Yardımcı oldu. En açık olan şeyler en yardımcı olabilecek şeylerdi. Başka birinden gelen ve kesin bir ses tonuyla söylenen. Bir bakıma beni pes ettirdi. Lonoff'un hayatı hakkında uzun süredir çalışıyorsun ve yoğunlaşmanda bir azalma olmuş. Yaklaşımlarıma, tahammül edemediğim bir çeşit dindarlık sızmış. Zuckerman büyük bir adamdı, çünkü genç biri olarak o da aynı duygulara sahipti. Bu konuda oldukça komikti. Bana sınırları aşabilmem için bir nevi geçiş izni vermişti. Zuckerman büyük bir yaptırımcıydı. Bu Lonoff'u küçük parçacıklara ayırmak istediğim anlamına gelmez. Ama kesinlikle aklı başında, üniversite mezunu biri gibi hissetmemeliydim kendimi. Zuckerman bana nasıl olduğunu söyledi, yirmili yaşlarını yeni yeni sürerken Lonoff, ona 'Göründüğün kadar iyi değilsin' demiş. Zuckerman bana, 'Lonoff'un bana anlattıklarını sana aktaracağım' dedi. Ve bu bana söyleyebildiği en özgürce şeydi.' "

" 'Nasıl yani?' "

" 'Beni vicdanımdan kurtarıp özgür bıraktı.' "

"Oh tatlım – niye bunu bu kadar üzgün bir şekilde söylüyorsun?"

"Çünkü *senin* hiç vicdanın yok ve neden bu oyunda yer aldığımı şimdi anlıyorum."

"Harikaydın. Yazar olmalısın."

"Hayır. Asla. Olamaz."

"Neden olmasın?"

"Yeterince kötü bir arkadaş değilim. Yeterince agresif, yeterin-

ce kaba, yeterince kaprisli, kindar, çocuk ruhlu *vesaire* değilim. Vicdanım var."

"Ama belki de göründüğün kadar iyi değilsindir."

"Korkarım öyleyim. Bu gülünç bir şey. Ben İngilizim. Hatta daha bile iyiyim."

*

"Pazar günü küçük bir serüven yaşadım. İsrailli arkadaşım Aharon Appelfeld ve onun oğlu Itzak ile beraber Chelsea'de yürüyorduk. St. Leonard'ın terasından henüz çıkmış, Kral Yolu'na doğru ilerliyorduk. Yolun sol tarafındaydık, sağ tarafta ise karşıdan gelen 30-40 yaşlarında, işinin ehli tipte, hoş bir süveter ve bol pantolon giymiş, yürüyüş yapmak için dışarı çıkmış gibi görünen iki adam vardı. Bize yaklaştıkları sırada bizden tarafa geçtiler ve adamlardan birinin, yeşil süveterli olanının, yüksek sesle mırıldandığını ya da bir şeyleri tekrarladığını fark ettim ve bunları yaparken dik dik bana bakıyordu. Ne söylediğini anlayamadım –sanki kendi kendine konuşuyormuş gibiydi– fakat yanımızdan geçip giderken de bunu yapmayı sürdürdü. Arkama dönüp onlara baktığımda o da aynı anda dönüp bize baktı, hâlâ söyleniyordu. Önsezilerimin güçlü olmasına rağmen, ne olup bittiğini anlayamamıştım. Ona doğru 'Senin derdin ne?' diye bağırdım. Önce sadece dönüp şöyle bir baktı. Sonra kendi kıyafetlerini göstererek bağırdı 'Doğru düzgün giyinmemişsin bile!' Bunu duyunca afalladım. Benim süveterim koyu kahverengiydi, onunkiyse yeşil ama işe bak ki bunun dışında her şeyimiz tıpatıp aynıydı. Sadece benim sakalım vardı, birazcık karışıktı, düzeltilmesi gerekiyordu. Onun gördüğü şey, yani – nasıldır bililirsin, sakallı, gözlüklü, esmer, öyle ya da böyle, kendisi gibi giyinmiş bir adam ve yanında, kel, orta yaşlı, ufak tefek, spor bir ceket ve spor bir bluz giymiş birisi ile on sekiz yaşında, siyah saçlı bir erkek; yazın sonlarına doğru harika bir pazar öğleden sonrası, sakin ve medeni Chelsea sokaklarında birlikte yürürlerken bir yandan konuşup bir yandan gülen insanlar. Bana, 'Doğru düzgün giyinmemişsin bile' dedi, orada öylece durmuş öfke dolu gözlerle dik dik

bana bakıyordu. Bunun ne anlama geldiğini çok iyi biliyordum. Onu oracıkta öldürebilirdim. Eğer bir silahım olsaydı, onu vururdum. Sadece öfkeden beni deliye çevirdikleri için değil – işe bak ki, annesi Naziler tarafından öldürülmüş ve çocukluğunun bir kısmını toplama kampında geçirmiş olan sevgili arkadaşımla birlikteyken bunu yaşadığımız için. Bu böyle olmayacak diye düşündüm ve ona doğru birkaç adım yürüdüm. En sıkı Amerikan aksanımla 'Neden siktir olup gitmiyorsunuz?' dedim. Birkaç saniye sonra bana baktı ve köpüre köpüre çekip gitti. İnan bana, bir kavga çıksaydı eğer, İtzak'a acayip güveniyordum. Aharon'un oğluna. Her sabah şınav çeken iri yarı, güçlü bir oğlandı ama öyle görünüyordu ki İngiliz beyefendi dövüşmek için aranmıyordu. Çok öfkelenmişti, hepsi bu, sadece o medeni, o sessiz Chelsea sokaklarında *görünmüş* olmam bile adamı küplere bindirmişti. Öfke onun uzun adımlarında, yüzünde, aldığı her nefeste vardı. Tüm bu olanlar beni oldukça kışkırtmıştı – birazcık da kafamı karıştırmıştı. Bana doğru düzgün giyinmemişsin bile demekle ne kastettiğini anlamamıştım. Aharon da anlamamıştı, İtzak ise sadece eğlenmişti. İsrail'de doğmuş bir çocuktu ve daha önce hiç Yahudi karşıtı bir olaya tanık olmamıştı. Kudüslü çocuğa bu adam sadece saçma gelmişti. Ama ben Newarklıydım ve bulmacayı çözmeye çalışıyordum ve sonradan çaktım, benim giydiğim ve onunkine benzeyen bu kıyafetler yanlıştı – *çünkü* benimkiler onunkine benziyordu. Sakalım, görüntüm ve hareketlerime göre ben bir kaftan ve siyah keçeden fötr bir şapka giymeliydim. Onun giyindiği gibi giyinemezdim. Neyse, öğleden sonra Aharon, İtzak'la beraber kaldığı Oxford'a gidecek trene bindi. O akşam birkaç kişiyle birlikte yemekteydik ve onlara bu hikâyeyi anlattım. Olanları aklımdan çıkaramıyordum, sonra düşündüm ki aynı şeyleri giyiyor olmak ona ilginç gelmiş olabilirdi, ya da bir muamma. Aslında Londra sokaklarında Yahudi aleyhtarlığıyla karşılaşmak öyle çok da şaşırtıcı gelmedi bana – herhangi bir yerde de olabilirdi. Hayır, beni asıl şaşırtan şey, yemekte bulunan herkesin benim karşılaştığım olayın bir Yahudi aleyhtarlığı olmadığına kendilerini inandırmalarıydı. Benim sayemde çok eğlendiler, 'Yok canım, nasıl olurdu?', yapım gereği onun davranışını yanlış yorum-

lamıştım. O sadece cins herifin tekiydi, bana 'Çılgınsın' –delinin kibarlaştırılmış haliydi– dediler, o sadece bir tür kaçık olmalıydı ve bu yaşanan olayın kesinlikle bir anlamı yoktu. Bunu ispat etsem de, bir kere daha, bu konuda ne kadar paranoyaktım böyle. 'İyi de onu deli eden şey neydi?' diye sordum. Bende onu özellikle deli eden şey neydi? Hep birlikte kahkalarla güldüler ve bana tekrar ne kadar çılgın olduğumu anlattılar, dedim ya, söylediklerimi dinlerken, yüzlerinden doğru olmadığını bildikleri apaçık okunan bu akıllı ve terbiyeli insanların yanındayken yanlış yerde olduğumu hissettim, bunu daha önce *hiçbir* ülkede hissetmediğim kadar çok hissettim. Buradaki ilk yılımı hatırlıyorum. Bir gece televizyon seyrediyorum, yaprak sigarası mı, puro mu işte her ne diyorlarsa onun reklamı vardı. Dickens'ın Fagin adlı kahramanı kapanışı oynuyordu, kocaman kanca burunlu, darmadağınık, yağlı beyaz saçlarıyla tam anlamıyla Fagin'di. Perde iner, Fagin selam verir ve aktör soyunma odasına iner, aynanın önündedir, kanca gibi burnunu ve iğrenç peruğunu çıkarır, ardından temizleme kremiyle normal haline döner ve şu işe bak, sarı saçlı, yakışıklı, orta yaşlarında, üst düzey bir İngiliz aktör ortaya çıkar. Oyundan sonra rahatlayabilmek için bu küçük purolardan birini yakar, keyifli keyifli tüttürür, tütünü ve aroması gibi şeyler hakkında bir şeyler söyler ve ardından imalı bir şekilde kameraya doğru eğilir ve puroyu kaldırır ve aniden, bir anda, Fagin, suratına yerleşen pis bakışı ve Yidiş aksanıyla, 'Ve hepsinden önemlisi, bunlar *ucuz*' der. Tabii, yapım gereği bu beni şaşkına çevirdi. Bunu seyrederken evde yalnız başıma oturuyordum ve birdenbire bir şey beni dürttü. Şu anda huzur içinde yaşamaya çalıştığım yerle ilgili birilerine bir şeyler sormak için eski arkadaşlarımdan birini aradım. Hampslead'ın yukarılarında yaşayan bir İngiliz Yahudi. Ona 'Televizyonda az önce ne gördüm biliyor musun?' dedim. Ama ben anlatırken o gülüyordu. 'Üzülme' dedi bana, 'bunlara alışırsın.' "

"Gerçekten kızgınsın, değil mi?"

"Beni sinirlendiren böyle aşağılayıcı şeylerden incinerek kötü davranan sanki bir tek benmişim gibi imalar, evet kızgınım. 'Oh, neden siz Yahudiler, Yahudi olmakla ilgili olarak ortalığı gereksiz

telaşa verirsiniz ki?' Ortalığı telaşa veren biz miyiz acaba? Sen de buna inanıyor musun tatlım?"

"Ben buna cesaret edemem."

*

"Bana Britanyalıların Yahudilerden hoşlanmamalarının ardında yatan sebep nedir diye sormuştun – bunlar senin kelimelerin. Bence bunun sebebi züppeliktir. Ve bana böyle düşündüren şeyin ne olduğunu anlatacağım – çünkü aristokrat sınıfı veya yüksek-orta sınıftan olan Yahudiler için böyle hissetmiyorlar."

"Ama Yahudilerin kendilerinde de aynı züppelik var."

"Evet. Ben de sana buradan yola çıkarak anlatacağım. Bence bunun sebebi –belki de doğru değildir ama ben öyle düşünüyorum– Yahudilikten hoşlanmayan, yüzyıllardır burada olup kısmen de olsa İngiliz kültürünün bir parçası haline gelememiş, çok zengin olan –Wal Cohens gibi–Yahudilerin yaklaşımlarıdır."

"Yani nedeni para."

"Genel anlamda aristokrasi ile ilgili. Parasızsan üst sınıfta yer alamazsın."

"Eğer üst tabakaya gireceksen, bazı istenmeyen izlerden kurtulmak zorundasındır."

"Sana bir şeyler anlatmaya çalışıyorum ve sen yeniden sinirlenmeye başladın."

"Hayır, sinirlenmiyorum. Sinirlenmiyorum. Dinliyorum."

"Onlar sadece zengin değiller. Bu belli aileler, Samuelseler ve Lotton Sieffler ve Seligmanlar ve Monteforelar ve daha birçokları, bunlar sadece kabul görmüş kişiler olmakla kalmazlar, aynı zamanda İngiliz kültürünün tam ortasında yer alırlar. Toprak sahibidirler, kriket takımlarına kaptanlık ederler, av köpekleri vardır, Lordlar Kamarası'na girmişlerdir – bilirsin işte bunların hepsi. Bu türden bir yaşam sürmekte olan başka herkes gibidirler. İnsanların Yahudilere karşı durmalarının sebebi ise alt tabakanın yaptığı velvelelerdir. Bu sana belki de aptalca geliyor olabilir ama bunu daha iyi ve daha kurnazca ortaya koyabilsem eminim ki–"

"Sen etnik davranışlardan bahsediyorsun. Buraya uymuyor. Ama ya Londra'da yaşayan İtalyanlar, Yunanlılar – kendi alt tabakadan hayatlarında aynı itici davranışlara hedef oluyorlar mı?"

"Hayır. Çünkü İtalyanlar, Yunanlılar İngiliz yaşamında önemli bir yer tutmuyorlar. Hiç şüphe yok ki Yahudiler nüfusla doğru orantılı olmayan bir oranda başarılı oluyorlar. Bu nedenle de dikkatleri üzerlerine çekiyorlar."

"Bu da pek hoş bir şey değil?"

"Hayır, kendi açılarından öyle değil. Ama bu insanları biraz bilinçsizce kışkırtıyor."

"Yani üst sınıftan insanlar gibi davranmak da pek yardımcı olmuyor, sonuç olarak Yahudilerle ilgili durumlarda alt tabakadan davranışlar söz konusu. Eğer bir Yahudinin on milyon poundu ve kaptanlığını yaptığı bir kriket takımı yoksa, yer aldığı hemen hemen her türlü sosyal davranışla, çok fazla hassasiyet yaratacaktır. İnsanları 'bilinçsizce' kışkırtacaktır."

"Aslında, hayır. Bunun doğru olduğunu sanmıyorum. İnsanlar onlar hakkında böyle düşünmüyorlar. Dünyada yaşanan bazı olaylara bakacak olursak, mesela koleksiyoncu bir Yahudi aristokrat tarafından yönetilen sanat dünyasındaki işlere bakacak olursak – ama bunun seninle konuşmak için oldukça tehlikeli bir konu olduğu belli. Sen söylediğim her şeye gittikçe sinirleniyorsun ve daha fazla bir şey söylemeyeceğim."

*

"Mahkemeye neden kadınlardan nefret ettiğini açıklayabilir misiniz?"

"Ama onlardan nefret etmiyorum ki."

"Eğer nefret etmiyorsanız neden kitaplarınızda onlara iftira edip, karalıyorsunuz? Neden çalışmalarınızda *ve* yaşantınızda onları suiistimal ediyorsunuz?"

"Ben onları her iki şey için de suiistimal etmiyorum."

"Uzman bir tanığın ifadesini dinledik, her yargısını destekleyecek kitap bölümleri ve paragrafları olan bir uzman. Ve şimdi siz bu

mahkemeye sarsılamayacak profesyonel standartlarla çalışan ve mahkemenin huzurunda yeminli ifade vermiş olan bu otoritelerin yanlış anlamış olduklarını veya yalan söylediklerini mi söylemeye çalışıyorsunuz? Bayım, eğer bir sakıncası yoksa , acaba şu ana kadar kadınlar için hiç *yararlı* bir şey yaptınız mı, diye sorabilir miyim?"

"Peki neden siz, eğer sormamda bir sakınca yoksa, tek bir kadını tüm kadınlarmış gibi genelliyorsunuz? Neden sizin uzman tanıklarınız, başka bir uzman tanık grubu tarafından yalanlanıyor olmasın? Neden?"

"Siz inanılmazsınız! Siz mahkemeyi sorguya çekemezsiniz, ancak mahkemenin sorularını cevaplayabilirsiniz. Siz cinsel ayrımcılık, kadın düşmanlığı, kadınları suiistimal etme, kadınları karalama, kadınları kötüleme, kadınları aşağılama ve insafsızca baştan çıkarma gibi en ağır cezaları taşıyan her türlü suçla suçlanıyorsunuz. Sizin gibileri suçlu bulurlarsa, pek hoş davranmazlar, bence de doğru olan budur. Siz ve sizin gibi erkekler kadınlara büyük acılar çektirip onları inanılmayacak derecede aşağılarsınız – ki bu aşağılamalardan yeni yeni kendilerini kurtarmaya başlıyorlar, böylesine yorulmak bilmez bir şekilde çalışan mahkemeye de teşekkür ediyorum. Niçin kadınların acı çekmesine neden olan kitaplar yazıyorsunuz? Bu yazılanların düşmanlarımız tarafından aleyhimize kullanılabileceğini hiç düşünmediniz mi?"

"Sadece şu kadarını söyleyebilirim ki, sizin kendinizce eşit-hakçı demokrasi anlayışınızın amaçları ve hedefleri bir yazar olarak benimkinden farklı."

"Lütfen, mahkememiz bir kere daha sizin edebi görüşlerinizi dinleyecek değil. Çalışmalarınızda oluşturduğunuz tüm kadın tiplemeleri acımasız. Bir yazar olarak amacınız ***bu*** muydu?"

"Bu çalışmaları okurken farklı bir şekilde değerlendiren pek çok insan var."

"Neden Bn. Portnoy'un portresini histerik bir kadın olarak çizdiğiniz? Neden Lucy Nelson'ın portresini psikopat bir kadın olarak çizdiniz? Neden Maureen Tarnopol'ün portresini yalancı ve ihanet eden bir kadın olarak çizdiniz. Bu kadınları karalamak ve kötüle-

mek değil mi? Eğer onlara iftira atmıyorsanız, neden kadınları birer cadıymış gibi gösteriyorsunuz?"

"Shakespeare niye yaptı? Kadınlardan öyle bir bahsediyorsun ki, sanki hepsi göklere çıkarılmalıymış gibi."

"Siz kendinizi Shakespeare ile karşılaştırmaya nasıl cürret ediyorsunuz?"

"Ben sadece –"

"Sonra da kendinizi Margaret Atwood* ve Alice Walker** ile mi karşılaştıracaksınız! Gelin sizin geçmişinize biraz göz atalım. Siz bir zamanlar üniversitede profesördünüz."

"Öyleydim."

"Bir üniversite profesörüyken hayatınız, kız öğrencilerinizle seks yapmakla geçiyordu."

"Bu da mı kadınları aşağılamak?"

"Değil mi? Onurlandırılmışlardı değil mi, seçilmiş olmakla? Kaç kere öğrencilerinizi sizinle zina yapmak için zorla ikna etmeye çalıştınız, kafayı yemiş ebeveynler gibi davranan bir profesör."

"Zorlamaya ihtiyaç duymadım."

"Bunun tek sebebi ilişkilerinizdeki gizli etkileme ve kontrol edebilme gücünüzdü."

"Tabii, burada bir suiistimal söz konusu olabilir – her yerde olabileceği gibi. Öte yandan, zeki ve genç bir kadını arzuladığında onu, çekiciliğine güvenmediğin, atak olmaktan, hayal gücünden, cesaretten, macera ruhundan ve sapıklıktan yoksun olduğun için bir kenara itiyorsan, o zaman işte kendi seks hayatına zarar verebilirsin. Şiddetin şehvetindeki günaha çağrı, gençlik ve olgunluk arasında kendiliğinden ortaya çıkar, bunun içindeki duygu seli ise tabuların tam tersi yönde ilerler, Colett adlı Fransız yazarı incelemeniz sizin için yararlı olacaktır."

"Colett adında şehvet düşkünü, bir karşı devrimci! Kendini zevke adamış, Colett adında bir hain! Kaç öğrencinizi bu ayakla suiis-

---

* Margaret Atwood: (1939-) Kısa hikâyeler, şiirler ve aralarında *The Handmai's Tale* ve *Cat's Eye*'ın da bulunduğu romanlar yazan Kanadalı yazar. (ç.n.)

** Alice Walker: (1944 -) Hikâyeler ve şiirler yazan siyah Amerikalı yazar. En tanınmış kitabı *The Colour Purple*'la Pulitzer Ödülü kazandı.(ç.n.)

timal ettiniz ve sömürdünüz?"

"Üç. Zaman içerisinde kaçamaklarım da oldu, bu üçüyle –"

"Önce bize edebiyat hakkında nutuk çektiniz, şimdi de *aşk* hakkında mı çekeceksiniz? Hem de *sizden*? Dikkatli olun bayım, aşağılayıcı alaylarınızla nereye varabilirsiniz ki? Belki mahkeme bu tip davranışlara sabır göstermek zorunda olabilir ama sizi uyarmam gerek, şu anda ekranları başında bu davayı izleyen, bu büyük öfkeli seyirci grubu, burada uyulması gereken yasal anlamdaki hoşgörüye sahip olmak zorunda değil. Siz, zina yapan biriydiniz değil mi?"

"Hâlâ öyleyim."

"Arkadaşlarının karısıyla da mı?"

"Bazen. Daha çok yabancıların karısıyla birlikte olurum, senin gibi."

"Peki, en çok hangisinden sapıkça bir zevk aldınız? En çok kim size bu sadistçe ihanetinizde haz verdi? İnsafsızca ayarttığınız arkadaşlarınızın karısı mı, yoksa insafsızca ayarttığınız yabancıların karısı mı?"

"Oh, sen harika bir kızsın! Çok zekisin ! Çok güzelsin!"

"Efendim, yüce mahkemenizden bu *adama* benim bir 'kız' olmadığımın söylenmesini istemek zorundayım!"

"Gel buraya, orospu, rica ediyorum–"

"Efendim affınıza sığınıyorum, davalı son derece *kabaca* –"

"Bazı konularda senin uzmanlık görüşlerinden yararlanmak istiyorum, şey hakkında bu – bu –"

"İmdat, imdat, beni sömürüyor, beni rezil ediyor, namusuma leke sürüyor, erkeklik organıyla acayip şeyler yapmaya başladı –"

"Seni tatlı, zeki, şirin şey seni –"

"Efendim, mahkemenin gözü önünde bana kötü şeyler söylüyor."

"Hayır, hayır, söylemiyorum tatlım, seni mahkemenin gözü önünde sikiyorum."

"Sayın Yargıç, televizyon – bu, bu bir porno!"

"Annem, oldukça zeki, istediği şeyleri yapmayı gayet iyi beceren bir kadındır. Zengin insanlarla evlilikler yapan biri. Sanırım onun yolundan gitmemi isterdi. Ben bu kalıba giremedim, hayatımı onun beklentilerine uygun bir şekilde yaşamadım. Her şey bu kadar basit, gerçekten. Onu, oldukça kabarık bir özgeçmişi olan, göçmen bir kuşaktan gelmiş, tipik zeki bir Yahudi kız olarak tanımlayabilirim. Onun da dediği gibi, gözünü asla toptan ayırmamış, yani paradan. Oldukça yüklü miktardaki servetinin dengelerini iyi kurmuş. Önce İngiltere'ye yerleşmiş, bu onun için bir felaket olmuş. İngilizlere asla uyum sağlayamamış. Diğer şeyler bir yana, sofra adabını bile bilmez, görgüsüzdür. Çok varlıklı, Yahudi kökenli, İngiliz bir

aileden gelen bir adamla evlenmiş. Onunla yaklaşık beş yıl evli kalmış. Bir aşk evliliği olarak başlamış ama çok çabuk bitivermiş. Adamın ailesi onun fakir bir Yahudi kızla evlenmesine karşı çıkmış."

"Senin baban. *Onunla* nerede tanışmış?"

"Babam beş kere evlenmiş. Hepsi de hanımefendiymiş. Annem hariç. Babam hep kendisine sonradan dert çıkarmayacak nazik kadınlarla evlenmiş. Para harcamayı çok iyi bilen biriymiş. Çalışmak istemezmiş. Ailesinden gelen biraz parası vardı. Babası WASP'ın avukatıymış, çok acımasız bir avukat ve her gün ona 'Bugün varlığını ispatlamak için ne yaptın?" diye sorarmış. St. Louis'i terk etmiş, babasını hatırlatan her şeyi reddederek Doğu'ya gelmiş. Doğruyu söylemek gerekirse, onun hakkında çok şey bilmiyorum. Ben yaklaşık bir yaşındayken ortadan kaybolmuş. Ama onun çok, çok açıkgöz biri olduğunu biliyorum. Onların evliliği tamamıyla sevgisiz bir evliliğe benziyor, her şeyiyle. Her biri, diğerini sahip olduğu para ile değerlendiriyordu. Üvey babam sanki büyükbabammış gibiydi. Öldüğünde neredeyse doksanındaydı. Çok şeker bir adamdı, ama bir baba gibi değildi, gerçek bir şey gibi değildi."

"Nasıl biriydi?"

"Henüz ilk karısıyla evliyken, kaliteli bir orospudan başka bir şey olmayan bir kadınla tanışır. Kadın, Central Park'taki bir partide at üstünde onu ayartır. Üvey babam bunun için hep hayıflanmıştır. 'Eğer o kahrolası atımın üzerinde olmasaydım, çok daha fazla param olabilirdi,' derdi. Ve çok daha az bela. Babamın peşine düşer. Ondan oldukça gençtir ve 'Senin metresin olarak kalmak istemiyorum, evlenmek istiyorum,' der. İlk karısı ona geri dönmesini teklif eder. 'Seni geri alacağım Bernard,' der ama o 'Hayır' diye karşılık verir. Kararını vermiştir. Ve sonra balayı için çıktıkları gemi seyahatinde kadın onu kamarasında yalnız bırakıp, başka erkeklerin odalarında yatar. Çocuklar için eve gelen her özel öğretmen onun âşığı olur. Aşağılama korkunçtur ve o eski zamanların beyefendisidir. Yale mezunu, saygı duyulan bir cerrah. Hayatında daha önce hiç böyle bir şeyle karşılaşmamıştır ve bu onu mahveder. Ayrıca kadın onu uykusunda öldürmeyi bile dener – ona ilaç verip, yastıkla boğmaya çalışır. Bir suçlu."

"Sonra ne oldu?"

"Şimdi bir akıl hastanesinde."

"Üvey baban ondan nasıl kurtuldu?"

"Boşandı. Bütün manşetlerdeydi. Evden naklen yayın. Büyük skandal. Rezalet. Bedford'dakiler bunu asla unutmadılar. Her zaman annemden de şüphelendiler. Bu zeki, hoş adamın başka bir çıkarcı pespaye ile ne işi vardı? Onlar, öteki karısının gidip yerine aynı onun gibi birinin geldiğini, bu kadının da onun farklı bir kopyası olduğunu düşündüler. Kadın Akron'dan gelmişti, ilk yok edicisi, oldukça pasaklı, pejmürde ve çaçorondu ve adamın onunla baş etmesinin imkânı yoktu."

"Nasıl oldu da bunlardan bana hiç söz etmedin?"

"Para delisi annemi unutmak istedim. Kayıp babamı unutmak istedim. Yurtta kalan üniversite öğrencisi kızlar gibi ailemle ilgili, sonu gelmez, boğucu işleri sürdürmek istemedim. Bunları aşmıştım. 'The Blood of the Walsungs' ve 'Michael Kohlhaas' ve 'In the Ravine' gibi şeylerin sonu gelmesin istedim."

"Peki ya şimdi nasılsın? Nasıl oldun? Seminerin en zeki kızının kaderi ne oldu?"

"Görünüşe bakılırsa insanlarla iletişim kuramıyorum, işte böyle biri oldum."

"Sen mi?"

"Bu benim için çok korkunç ama geçmişi hatırlayamıyorum. Seni bile belli belirsiz hatırlıyorum. Şok terapi uyguladılar ama bu beni daha beter etti. Hastaneye ilk yattığımda uyguladılar, yaklaşık sekiz kere yattım. Aslında oldukça iyiydi. Sodyum Pentothal verirler. Uçuşa geçersin. Hiçbir şey anlamazsın. Kendine geldiğinde hiç takatin kalmamıştır. Bana vermeyi kestiler çünkü pek bir işe yaramıyordu. Haftada iki kere. Bu beni korkutmadı. Bunun bir cevap olacağını düşündüm. Bir anlamda enerjimi yeniden kazanacağımı sandım. Korkutucu olan da buydu. Böyle hissetmiyordum. Olayları hatırlamaya çalışıyorum. Ama sadece kısmen hatırlayabiliyorum. Zamanla hatırlayacağım, ama bu oldukça ürkütücü. Neler olup bittiğini bilmiyorsun. Bazı şeyler çok anlaşılır değil. İnsanlarla konuşmayı öyle çok istiyorum ki, ama yapabilecekmişim gibi görünmüyor. Onlarla

konuşurken sanki kimseyle konuşamayan veya kimselerin sorularını cevaplayamayan veya herhangi bir şey yapamayan, uyuşturulmuş biri gibi oluyorum. İnanılmaz çaba harcamam gerekiyor – şimdi olduğu gibi, seninleyken. Bu işi nasıl halledeceğim bilmiyorum. İnsanlarla birlikteyken kendimi çok huzursuz hissediyorum. Sanırım hayatımın pek çok döneminde insanların yanındayken kendimi korkunç kötü hissettim. Özür dilerim Philip, kül tablan var mı?"

"Uyuşturucu aldın mı?"

"Çok fazla depresif olduğum için bana bir sürü sakinleştiriciyi bir arada verdiler. Herhangi bir sorun olmayacağını söylediler ve daha önce iki ilacın birbirine hiç ters tepki yapmadığını söylemişlerdi. Bende inanılmaz kötü bir reaksiyon oldu. Aşırı derecede paranoyak olmuştum. Hastaneliktim. Ve deliriyordum. Gerçekten kafamdaki duvarlar yıkılmıştı. Beni testler için aldıklarında, işkence odasına götürüyorlar sandım. Şu anda bile yemin edebilirim, birileri odama geldi ve ellerinde kâğıtlar vardı. 'Annenizi döve döve öldürdüğünüzü kabul ettiğiniz şu belgeyi imzalar mısınız lütfen?' dediler. Kâğıtları adamakıllı inceledim. 'Böyle bir şeyi imzalamamı benden nasıl istersiniz – buna nasıl cesaret edersiniz?' dedim. Bana bu anlattıklarımın hiçbirinin olmadığını söylediler. Bunların olduğuna yemin bile edebilirdim, gerçekten inanıyordum. Doktor şimdiye kadar böyle bir yan etkiyle karşılaşmadıklarını söyledi. Eylül ayıydı. Şu anda anti–psikotik bir ilaç kullanıyorum. Paranoyakça bir şey yapmamı engellemek için. Onların almamı istediği kadar değilse de epey bir şey alıyorum. Yani biraz uçuyorum. Yine de bazen kalabalıkta içimi korku sarıyor."

"Ama nasıl bu hale geldin? Bu nasıl olur? Seni tanıdığımda, iyiydin. Akıllı, azimkâr, cin gibi görünen, bir çocuk için cesurca sayılacak bakışları olan ve o ciddi, siyah kıyafetleri içinde bile kabiliyetini gösterebilen biriydin. Çok Hamletimsiydi. Tüm bunlar o öğrenci bezginliği, çarpık dişler, o yorgun gözler ve uyumsuzluğun güzelliğini sergiliyordu. Yoksa bunlar şimdi sana, sıkıntılarının bir tarifi gibi mi göründü?"

"Bu söz ettiğin şeyler on yıl öncesine aitti. İlk seferinde, akşam yemeği için, Üçüncü Cadde'deki restorana gitmiştik. Le Moal'e."

"Yemeği hatırlıyorum ama neler konuştuğumuzu unutmuşum."

"Bana şans dilemiştin. Buna ihtiyacım olacağını söyledin."

"Neden?"

"Çünkü bazı insanlar beni dayanılmaz bulabilirdi. Şu ana kadar duyduğum çok az şey beni böylesine öfkelendirmişti. Hatırladığım bu işte."

"Ben de pek sakin sayılmazdım."

"O zamanlar bunu bilemezdim. Sen benim hocamdın."

"Bu yüzden heyacanlıydım. O darmadağan saçlarınla, sessizce sınıfa süzülen, kendini Kafka felsefesine kaptırmış biriydin sen. Hatırlıyorum, bu A'lık öğrencilerin hepsi Kafka'nın *'Babasına Mektup'*u okurdu ve *'Dava'*yı, Kafka'nın babasıyla ilişkilerinden esinlenerek yazdığı şeklinde açıklamalar getirirlerdi. 'Değişim'in nasıl olduğunu ve Kafka'nın babasıyla ilişkilerinden esinlenerek yazdığı *'Dava'*yı mükemmel bir şekilde açıklayabiliyorlardı. Sen 'Hayır,' dedin, bıkkın bir şekilde, 'Tam tersine. Babasıyla arasındaki ilişkide 'Değişim' ve 'Dava'dan esinlenmiştir'. Bunu onlara söyledikten sonra, yumruğunu havaya kaldırdın. 'Bir yazar otuz altısında değerli hale gelir, artık tecrübelerini hikâyelerine aktarmaya gerek duymaz, hikâyeleri onun yaşamına girer.' On dokuz yaşındaki pek az kimse böyle şeyler söyleyebilir, en azından ben duymuyorum. Senin sayende sınıfta seçkin bir ortam oluşmuştu. Sen o zamanlarda bile önemli biriydin."

"O zamanlar da deli miydim?"

"Hayır. Hayır. Kesinlikle değildin. Hiçbir öyküden, kendi yaşamına bir şeyler kazandırmadın mı? Elbette çok duyarlıydın, ama bana kesinlikle ne olacağı belirsiz biri gibi göründün."

"Belki sen de deliydin."

"Ve belki de değildim. Bana bir not yazmıştın senin benden aldığın ilk derste. 'Her gece sadece tek bir şey için dua ediyorum, o da iyi bir yazar olabilmek.' "

"Küçük cadıyı yola sokan bu muydu?"

"Gençti – ne olmuş yani? Sen de gençtin. Ama bu not sendin; tam ve net. Neler oldu, tekrar anlat. Sana ne oldu? Şok tedavisinin ne olduğunu anlat ve hastaneleri. Tam anlayamadım."

"Çook eski bir hikâye – kaderin oyunu. Zamparalar için dayanılmaz bir cazibem vardı ve kafayı yedim."

"Bu bir suçlama mı?"

"Eğer öyle alıyorsan. Hayır, seninleyken yaşanmamış gibiydi – öyle ki kendi kendimi hipnotize etmiştim. O zamanlar ben, hafta sonları, içinde on yaşındayken giydiğim bale ayakkabılarının durduğu dolabın bulunduğu Bedford'daki yatak odamda, çarşafların arasında doktorum Dentos'la kırıştırıyordum ve sonra pazartesi öğleden sonraları, bilmediğim yataklarda, bilmediğim odalarda, Hilton'un bilmediğim katlarında kendimi tam olarak kaybetmiştim. O kadar özeldi ki, başımı döndürdü – koskoca otelde tanıdık gelen tek şey tenlerimizdi. Sanırım sen bunu temel eğitim olarak tanımlardın. Korkunçtu. Aylarca uykusuz kaldım. Sen 'aşk'tan söz edince mide sancılarım tutuyor. Ama çok heyecan vericiydi, evet. Dinleyen, babacan tavırlı bir âşık. Kötülük nedir bilmediğini sandığı sevgilisi tarafından, yaşadığı ilişkide –her anlamda eğitici bir ilişkide– hayal kırıklığına uğramış biri. En azından Hilton'da kimse cinayete bulaşmadı."

"Öldürmek için ateş eden oğlanların peşine düştün."

"Evet, tam olarak, seks tacirleri. Libido'cular. Onlara karşı koyamıyordum. Onlarla nasıl flört edilir bilmiyordum. Onlarla nasıl baş edilir bilmiyordum. O seminerde gizleyemediğimiz şey buydu. Ve, tabii ki, bende şeytan tüyü vardı, istemediklerimi çeken. Beni deli eden şey, sürekli birilerinin ihtiraslı bir biçimde peşimde dolanmasıydı, telefon açanlar, takip eden ve davetleriyle beni çıldırtanlar, bilirsin işte – sadece beni boğan türden şeyler. Bir de ortalarda pek görünmeyen bir âşığım vardı, benden kaçan, ilgilenmeyen veya bir sürü oyunlar oynayan, biraz kafayı yemiştim bu yüzden, bir bakıma uçmuştum. Olan olmuştu. Başlarda iyi gidiyordu ama hatalar yapılmaya başladı, hata üstüne hata ve onlardan kurtulamıyordum. Başıma gelenler ilahi adaletti, bütün bu yaşadıklarım."

"Seni üzmeyen – mutlu eden hiç mi bir ilişkin olmadı?"

"Bazen."

"Peki onlara ne oldu?"

"Sıkıldım."

"Kilo aldım."

"Birazcık. Ama senin yaşındaki bir kadın için çok sayılmaz."

"Daha kiloluydum. Zayıflıyorum."

"Ne bu, bir şeyleri mi protesto ediyorsun?"

"Hiçbir şey için tasalanmıyorum. Artık kuruntulu biri değilim."

"Ortadan kaybolduğumdan beri mi?"

"Ne zamandan beri bilmiyorum. Ama sanırım beni zayıf tutan şey, aşırı kuruntulu olmamdı."

"Peki evdeki bu işe ne diyor – kadınların güzel ve şişman olanından mı hoşlanıyor? Ben senin eski halindeki kadınlardan hoşlanırım; zayıf ve nevrotik."

"Her şey daha iyi. Ne kadar sürer bilmiyorum. Sen gittikten

sonra yaşananlar güç dengesini değiştirdi. Benim lehime. Oldukça yavaş ve sancılı bir geçiş. Üç hafta öncesine kadar çok kötüydü, ama yavaş yavaş bana daha iyi davranmaya başladı. Neden diye sorma. Ama her şey bir yana, hayatımın geri kalanını böylesine bezmiş bir şekilde geçiremem. İyi bir avukatla görüşme yapıp bu işi bitirme düşüncesi beni panikletti. Sanki sürekli kendimi tekrarlıyormuşum gibi geldi. Çok yorucu. Yani bunun yalnızca iç karartıcı bir durum, zaman zaman yaşanan türden bir evlilik sıkıntısı mı, yoksa tarihte öğrendiğin türden boşluğa atılan adımlardan mı olduğunu bilemiyorsun. Tarihte yaşananlar felaketlerle noktalandı ve tarihe baktığında bir felaketten ötekine geçip duruyorsun ve sonu olmayana doğru ilerliyorsun, tarihler var, fikirler var, onları öğreniyorsun ve sınavını geçiyorsun. Yaşamdaki sorun ise bunun hep kötüye giden bir süreç olup olmadığını gerçekten bilememen, neler olup bittiğini hiçbir şekilde bilememen."

*

" 'Böyle şeyleri nereden biliyorsun? Daha önce hiç buraya gelmedin. Nasıl oluyor da bunları bildiğini sanıyorsun?' dediler. Ben de, 'Sen neden söz ediyorsun? Ben böyle şeyler hakkında tam yirmi yıldır kafa patlatıyorum. Bunları düşünebildiğim ilk günden beri düşünüyorum. Neden bunlar hakkında bir şey bilmemeliymişim? Ve dahası, konuşmak için burada olduğumu sanmıştım. Neden bu konu hakkında bazı görüşlerim olamazmış?' dedim. Onlar da bana, iyi , hoş ama neden bir yıldır sinirlenmiyormuşum, diye sordular – dertleri buydu, benim bir korkak olarak aralarında dolanmam. Ben de, 'Ben sinirliyim. Kendimi göstermek istemedim,' dedim ve onlar da, 'İyi, biz de sana bunun için kızgınız,' dediler."

"Bu 'biz'ler – oylama mı yapıyorlar?"

"Hayır, bu gizli bir anlaşma. Ama fazlasıyla kendini belli ediyor. Onlar küçük bir aile, ben de yeni katılan kızdım. Aileye yeni bir kız isteyip istemediklerinden emin değillerdi."

"Ve bu, böylesine aşikârdı, ha?"

"Yaa. Dangalaklar. İşte ben de çok sinirlendim ve sonra birisi

gerçekten çok aptalca bir şey söyledi. 'Wilfred'den hoşlanabilirim, eğer onun kırılganlığını anlayabilseydim onu sevmeyi öğrenebilirdim, ama ben bunu yapamıyorum bu yüzden de onu umursamıyorum.' Ben de, 'Eğer birinin kırılganlığını fark edersem fiilen onu sevmem gerektiğini mi ima ediyorsunuz? Varsayımınız bu mu?' dedim –'fiilen' demedim– ve o da bana, 'Aslında, evet. Niye bunu sordun?' dedi. 'İyi, sadece buradakilerin ne düşündüğünü merak ettim. Çünkü bu yüzden kendim hakkında konuşmakta zorluk çekiyordum. Çünkü sizlerin ne düşündüğünüzü ve bu işlerin nasıl yürüdüğünü ve benzeri şeyleri bilmiyorum.' Bu noktada o çok mantıklı olan analizci sözü aldı ve beni desteklemeye başladı, ama onlar bana yeniden sinirlendiler. Kız 'Ama yanlış olan şey ne?' dedi. Ben de 'Bak, en kötüsü, konuşma biçiminiz, bazı şeyleri ima ederek çok ve boş konuşuyorsunuz,' dedim. 'Sen bizi çok ve boş konuşmakla mı suçluyorsun, peh, palavra?' dediler."

"Orada kaç kişi vardı?"

"Sekiz on kişi. Sözde profesyonel insanlar. Bu beni deli ediyor. Sadece altı veya yedi kere gittim. Bir daha gitmeyeceğim. Her seferinde aynı şey – kendi aralarında konuştuklarını dinlemek hoşuma gidiyor. Bana çok kızgınlar çünkü ben zeki biriyim. Ama bu grup yaklaşık bir ay boyunca bana muhteşem bir şey kazandırdı. Hatta bir tanesi yazardı. Yani bir tür. Bir kadın. Çok şey öğrendiğim, içlerinde en ilginç olanı ve benden en çok nefret edeni. Duygularını dile getirmeyi çok iyi bilen, muhteşem konuşan biriydi, onu dinlemek çok keyifliydi. Kendinden başka iyi konuşabilen kimseye de tahammülü olmayan biri. Bu çok aptalca, çünkü onun iyi konuşma stiliyle, benim iyi konuşma stilim birbirinden çok farklı. Bir de Wilfred adında o avukat arkadaş vardı. Festival Binası'nda çalışan bir adam ve bir de kadın vardı, bir sürü pahalı mücevherleri ve Louis Vuitton çantası olan, yani –"

"Hiçbir şey bilmeyen bir kadın."

"Evet. Başka? Onlardan en az ikisi psikoterapi öğreniyordu."

"İlk gün çok sinirli olmalısın."

"Hiç sinirli değildim."

"Sen odaya girdiğinde hepsi oradaydı, sonra onlara 'Selam, ben yeni kızım,' dedin."

"Hayır, hayır. Oraya ilk giden bendim. Hepsi geç geldi. Felakettiler. Aile yemeğine gecikmiş gibiydiler. Teker teker içeri süzüldüler. Ve hiçbir şey söylemeden, öylece boş boş yere bakarak uzunca bir süre oturdular. Oldukça pahalı ve bunaltıcı görünen yere. Ne yaptıklarını sanıyorlardı bilmiyorum. Ve pek çoğu gitmek için canını verirdi."

"Açış konuşmanın konusu neydi?"

"Hatırlamıyorum. Ama iyi tasarlanmış, mantıklı bir soru sormuştum. Her zaman sonunda ne söyleyeceklerini bilirim, ama bu sefer bunu bilmek istemiyordum, bu yüzden sadece istediğim cevabı alacağım soruları sordum, bir avukat gibi. Açıkçası biri, o kadının hayatta hiç kimsenin dikkatini çekmediğini ve bu yüzden de her şeyin adaletsiz bir biçimde kötü göründüğünü söyledi ve ben de 'Ailenin tek çocuğu musun?' diye sordum. Bunlar sorulabilir türden sorulardır. Ve bu, senin ilgini farklı noktalara yoğunlaştırmaya alışkın olup olmadığını ortaya çıkarır. Ama bunlar umutsuz vakaydı. Bunlarla hiçbir yere varılamaz. Yani, eğer gerçek bir problemim olduğunda bununla baş edebileceklerini sanmıyorum. Bunu yapacak duyarlılığa sahip değiller."

"Ama onların uğraşmaları gereken şey sen değil, senin problemlerindi, değil mi?"

"Galiba. Kim bilir? İşyerinde ilişkilerin neden bu kadar zor olduğunu ve aptal insanların emir verdikleri berbat işimden neden böylesine nefret ettiğimi pratikte anlamama yardımcı olurlar, diye düşünmüştüm. Bu gruptaki bazı kişiler beni, akıllı bir kız olduğumu düşündüğüm için suçlamaya başladılar. İşte benim asıl sorunum bu. Ve bu konu hakkında daha fazlasını öğrenmek için can atıyordum. Öğrendiklerim beni incitecek olsa bile."

"Ama sen zeki bir kızsın. Seni zeki bir kız olduğun için seviyorum. Sorun bunun neresinde? Kim bu insanlar? Oraya gideceğim ve suratlarının ortasına bir yumruk atacağım."

"Elbette ki beni çekemezler, çünkü onlardan daha zekiyim ve onların bu konuda diyecek bir *bokları* yok. Ne sonuca vardım biliyor musun?"

"Ne?"

"Vardığım sonuç, benim daha güçlü olmam gerektiği."

*

"Kızımın da rol aldığı *Nativity* oyununu izledim. *Nativity*, İsa'nın doğumunun anlatıldığı bir piyes."

"Anlamı bu mu?"

"Evet."

"Bu ne zaman oldu? Muhtemelen kaçırmışımdır ama. Geçen hafta birkaç gün gazete okuyamadım."

"Aslında uzun zaman önceydi. Ve bu konuda oldukça haber yapıldı. Görmeni isterdim, çok komikti. Gerçekten çok komikti. Misafir odasındalar. Büyük bir piyano ve mermerden bir şömine var. Kızım öyle komik görünüyordu ki. Küçük bir oyun kartı gibiydi, maça kızı oyunundaki maça kızı gibiydi. Hediyeler vermesi gerekiyordu. Bir gün onunla bunu konuşuyorduk ona, 'Hediyeler ne?' diye sordum o da bana, 'Altın, tütsik ve mür.' dedi."

"Hatasını düzelttin mi?"

"Aslında, hayır. Sadece, 'Hangisini vereceksin?" dedim o da, 'Altını,' dedi. Ve ben de 'İyi, muhtemelen tütsüden söz etmesi gerekmeyecek' diye düşündüm. Korkarım en kısa zamanda Hıristiyanların bu kutlamalarına yeniden göz atmam gerekecek."

*

"Bu yıl yine doğum günüm var."

"Yine mi, yapma."

"Evet. Bundan kaçış yok. Bin dokuz yüz seksen dörtten, bin dokuz yüz otuz üçü çıkart, işte kaçınılmaz gerçek – elli bir."

"Bunu görmezden gelebilirsin. Neden bu kadar kafaya takıyorsun ki?"

"Sen, otuz dört yaşında olduğun için sürekli sızlanıp, dırdır eden sen mi bunu söylüyorsun?"

"Ben neden bu kadar kafaya taktığımı biliyorum. Ben, sen niye bu kadar kafaya takıyorsun, diyorum."

"Çünkü hayat çok çabuk geçiyor, bu yüzden. Bir gün ölmüş olacağım."

"Zinada adil olmayan şeylerden biri de, eşinle sevgilini karşılaştırdığında, sevgilinle beraberken asla sebzeler, yanan tostlar veya açmayı unuttuğun telefonlar yüzünden kavga etmeyecek ya da ona katlanmak veya onun sana katlanması gibi berbat, iç karartıcı durumlar yaşamayacak olman. Sanırım, insanlar enine boyuna düşünüp bu gibi şeyleri sevgilileriyle yaşadıkları ilişkinin dışında tutuyorlar. Ben bunu yok denecek kadar az olan tecrübelerimden çıkardım. Ama sanırım bu yüzden uzakta tutuyorlar. Çünkü eğer böyle yapmazlarsa çok huzursuzluk verici olurdu. Tabii, eğer evde yaşanan problemlerin aynısının ikiye katlanmasından ve birinden diğerine gidip gelmekten hoşlanan biri değilsen."

"Evet, sevgilin varsa günlük yaşamdan uzaklaşırsın. Emma Bovary hastalığı. Şehvetin baharında bir kadın için her sevgili bir Rodolphe'dür. Âşığı, kadını 'bir sevgilim var, bir sevgilim var,' diye inletiyor. Flaubert'in deyişiyle 'Bir tür daimi bir baştan çıkarış'."

"O kitap benim başucu kitabımdır."

"Senin en sevdiğin bölüm hangisi?"

"Oh, tabii ki insanlıktan nasibini almamış olan kısımlar. Sonunda kadın para için Rodolphe'e gider ve kendini kurtarmak adına üçbin frank için yalvarır ve Rodolphe 'Sevgili bayan, benim param yok,' der, işte o kısım."

"Kızına her gece yatarken iyice duyabileceği bir sesle okumalısın. Flaubert'in iyi kızlar için erkekler rehberi."

" 'Sevgili bayan, benim param yok.' Muhteşem."

"Öğrencilerime eğer Emma Bovary'nin başına gelenleri yaşamak istemiyorsanız üç tip erkekten uzak durmalısınız, derdim. Rodolphe gibi faturaları kabartanlar, sonra Lèon ve sonra da Charles Bovary gibi olanlar. İlki coşku ve ihtirastır. Bedenin tüm şehvetli günahları. Onun esaretinde. Yok olurlar. Onun şatosunda yaşanan ateşli sahnelerden sonra, onun tarağıyla saçını taramak – ve bunun gibi şeyler. Mükemmel bir erkekle dayanılmaz bir aşk, her şeyi harika yapan bir erkekle. Sonra zamanla fantastik âşık, gündelik aşklar ve basit aşklarla tükenir – bir Lèon olur, tüm bunlardan sonra bir

gabidir artık. Gerçek olanın zorbalığı başlar."

"Gabi nedir?"

"Taşralı. Köylü. Yeterince katı, çekici ama asla bir kahraman ya da her şeyiyle soylu ve her şeyi bilen bir erkek değil. Biraz aptalca, bilirsin. Biraz özürlü. Biraz salak. Ama hâlâ ateşli, bazen çekici ama eğer gerçeği söylemek gerekirse, ruhunda bir parça kâtiplik olan biri ve sonra, evli olsun, olmasın –her ne kadar evlilik işleri hızlandırıyorsa da– Rodolphe olan ve Lèon'a dönüşen kişilik Bovary halini alır. Kilo almıştır. Dişlerini diliyle temizler. Çorbasını höpürdeterek içer. Hantaldır, cahildir, kabadır, ona arkasından bile bakmaya tahammül edemezsin. Başlangıçta sinirlerini ayağa kaldırır, sonunda seni deliye çevirir. Seni sıkıcı varlığından kurtaracak olan prensin, artık sıkıcılığın tam ortasında miskince oturmaktadır. Bön bön. Ve sonra felaket. Şu ya da bu şekilde, her ne iş yapıyorsa bir güzel üzerine sıçar. Tıpkı Hippolyte'li zavallı Charles gibi. Ayaktaki bir iltihap gibidir ve adamı kangren eder. Bir zamanların mükemmel erkeği artık bir fiyaskodur. Onu öldürebilirsin. Gerçekler, hayalleri mağlup etmiştir."

"Peki sen benim için bunlardan hangisisin?"

"Şu anda mı? Rodolphe'le Lèon arasında bir yerlerde olduğumu söyleyebilirim. Ve kayıyorum. Hayır mı? Bovary'e doğru kayıyorum."

"Evet." Güler. "Bu kesinlikle doğru."

"Evet, ölüme doğru giden uzun yolda, arzu va hayal kırıklığı arasında bir yerdeyim."

*

"Hayatımda daha önce hiç sado-mazoşizmin böylesine tümüyle sömürüldüğünü görmedim. Bacon'ın portreleri, senin düşmanın için yapmayı istediğin şeylerden farklı değil."

"Ne kadar dramatik."

"Ama insanlar vardır hani, onlara zarar vermek istemezsin de sadece yüzlerinde boya gibi bir şeyle iz bırakmak istersin."

"Sen benden de saldırgansın."

*

"Neden tüm bu Slavlar seni görmeye geliyorlar?"

"Çekler, Slav değildir."

"Peki, neden tüm bu Çekler ve Slavlarla görüşüyorsun?"

"Neden onlar bana geliyor ile neden ben onlarla görüşüyorum farklı sorulardır."

"Neden onlarla görüşüyorsun?"

"Onlardan hoşlanıyorum."

"İngilizlerden daha mı iyiler?"

"Sen değil misin?"

"Neden? Çok acı çektikleri için mi? Acı çekmeye bu derece hayran mısın?"

"Onlarla ilgileniyorum. Başkaları ilgilenmiyor mu?"

"Pek azı. İnsanların çoğu başlarını başka tarafa çeviriyorlar."

"İyi, ben karşı – fobiciyim ve gözlerimi onlardan ayırmam. Yurtsuz insanların sana anlatacak şeyleri vardır. Hatta bazen onlara yardım eli bile uzatabilirsin."

"Kurbanlara karşı bir zaaf – bunun nedeni Yahudi olman mı?"

"Öyle mi? En azından benim kadar ilgilenen pek çok Yahudi var. Kendimi Yahudi bir kurban gibi hissetmiyorum, bilirsin işte. Hatta tam tersi."

"Sen bu yüzyılda doğmuş olup da, mucize eseri o dehşetten kurtulabilmiş, güvenlik ve ferah içinde yaşadığın bu günlere bir şekilde zarar görmeden ulaşabilmiş o bir avuç Yahudiden biri olsan da – bu böyle. Yahudi olsun olmasın, bundan kaçmayanlar, senin açından büyüleyiciler."

"Senin için herhangi bir anlamları yok mu?"

"Merak ediyorum ama sırf onlarla dostluk kuracağım diye de tuttuğum yoldan vazgeçmem. Bu tip ülkelere tatil için bile gitmeyi aklımdan geçirmedim. Sence iyi vakit geçirmenin anlamı, herkesin sıkıntı ve acı içinde yaşadığı bir yerde iki hafta geçirmek mi? Bu işe nasıl bulaştın?"

"Kazara oldu. Bir kitabı bitirmiştim ve seyahat ediyordum. 1971'de. Viyana'dan Prag'a doğru gidiyorduk. Orada yürüyerek

yaptığım yarım saatlik bir gezintiden sonra, 'Burada beni bekleyen bir şey var,' diye düşündüm. Bir yayıncım vardı, yıllar önce benim ilk kitabımı basan yayıncı. Ertesi sabah, yayınevine gittim ve kendimi tanıttım, müdür ve çalışanlar şerefime erik rakısı içtiler, sabahın onunda. Sonra müdürün domuz olduğunu söyleyen bir editörle öğle yemeğine çıktık. Kafamda bir fikir oluşmaya başlamıştı. Binlerce hikâyeden sonra bir ilkbaharda, birkaç haftalığına orada yalnızdım ve sokakta polisler etrafımı çevirmişti. Yıllar boyu her baharda, her yerde polis tarafından izlenmeye alıştım, özellikle de yazar arkadaşlarımı görmeye gittiğim zamanlar ama bu polisler kibar, sivil giyimli ve mesafelerini korumayı bilen kimselerdi. Bu sefer –1975'te– iki üniformalı polis doğrudan bana gelerek evraklarımı görmek istedi. Onlara pasaportumu gösterdim, vizemi, otel kimlik kartımı ama bunların yetersiz olduğunu, onlarla karakola gitmem gerektiğini söylediler. Bağırmaya başladım, önce İngilizce, sonra da liseden kalma Fransızcamla onlara, Amerikan Büyükelçiliği'nden biriyle görüşmek istediğimi söyledim. Troleybüs durağından sadece birkaç adım ötedeydik, orada bekleyen insanlara dönerek polisler hiçbir sebep olmaksızın beni rahatsız ediyor, diye bağırdım. Amerikan Büyükelçiliği'ne gitmek istiyorum, dedim. Bu arada aynasızlardan biri yolun karşısına geçti; orada mavi yağmurluğuyla benim sivil polis duruyordu, ikisi bir süre konuştular ve sonra üniformalı aynasız geri geldi ve karakola gitmek zorunda olduğumu söyledi – Çekçe konuşuyordu ama ne demek istediğini anladım. Hâlâ gitmeyi reddediyor ve bağırıyordum. Bu iş böyle on beş dakika kadar sürdü. Her hayır deyişimde aynasız talimat için sivil kıyafetlinin yanına gidiyor ve sonra gelip karakola gitmem konusunda ısrar ediyordu. Troleybüs durağının yanındaki genç bir Alman çift neler olup bittiğini yakından izleyebilmek için yanımıza geldi. Benimle İngilizce konuşuyorlardı, onlara 'Bu iş bitene kadar benimle kalır mısınız?' dedim, adımı ve kaldığım yeri söyledim, eğer beni zorla götürecek olurlarsa Amerikan Büyükelçiliği'ni aramalarını istedim. Sonunda aynasızlar öyle şaşkına döndüler ki *her ikisi* birden sivil polisle konuşmak için binanın ucuna doğru gittiler ve o sırada bir troleybüs durakta durdu. 'Neden yakalanmak için

bekleyeyim ki,' diye düşündüm, troleybüse atladığım gibi oradan kaçtım. İnanılmayacak kadar terlemiştim ve kalbim güm güm atıyordu, iki durak sonra troleybüsten indim ve bir köprüden karşıya geçip, diğer yönden gelen bir troleybüse bindim. Nereye gittiğini Tanrı bilir, sonra bir telefon kulübesi görünce troleybüsten atladım. Çek arkadaşlarımdan birini arayıp, ona olup biteni anlattım. Güldü. 'Onların tek derdi seni rahatsız etmekti. Sadece seni korkutmak istemişler,' dedi. Ve amaçlarına ulaşmışlardı. Otele geri dönsem bile başıma başka bir iş gelmeyeceğine beni inandırdı, ben de döndüm ve hiçbir şey olmadı. Bir daha asla Çekoslovakya'ya giriş vizesi alamamamın dışında hiçbir şey. Prag'dan ayrılmamdan sonraki akşam, telefon ettiğim arkadaşımı götürmüşler, evinden alıp bütün bir gece karakolda sorguya çekmişler. Daha sonra bana yazdığı mektupta onların bilmek istediği tek şeyin ben ve benim bu yıllık ziyaretlerimin nedeni olduğunu söylüyordu. Ona sürekli, 'Neden durmadan Çekoslovakya'ya geliyor?' diye sormuşlar. O da onlara, 'Onun kitabını okumadınız mı? Eğer okusaydınız bilirdiniz. O Çekoslovakya'ya kızlar için geliyor,' demiş."

"Bu doğru mu?"

"Hayır. Ben Çekoslovakya'ya laf olsun diye giderdim. Kızlar için İngiltere'ye geliyorum."

*

"Bu günlerde karşılaştığım herkes, seni Oxford'dan hatırlıyorum, diyor, 'içine sütyen olmaksızın transparan bluzler giyerdin.' "

"Öyle, çok çok dışa dönük birisin."

"Evet! Ve bu çok doğru. İnsanlar beni dışlarlardı çünkü saçlarımın rengi kırmızıydı ve göğüslerim de açıktaydı."

"Harika. Uzun zamandır senin göğüslerin açıkta, etrafta dolandığını görmedim."

"Doğru. Ama artık onlarla arkadaşlık etmiyorum."

*

"Senden çok şey mi bekliyorum?"

"Hayır."

"Seni doğru çözümlediğimi düşünüyorsun."

"Evet, zekiyimdir. Entelektüel alışkanlıklara karşı bir eğilimim yok ama yine de oldukça zeki sayılırım."

"İyi, madem bu kadar zekisin, söyle bakalım, sence ne hakkında yazmalıyım?"

"*Benim hakkımda değil.*"

*

"Dersin için mi geldin?"

"Evet."

"Ödevini yaptın mı?"

"Emin değilim."

"Tamam, başlamadan önce şimdilik bir duralım."

*

"Bugün beni hiçbir isimle çağırmamanı isterdim. Adsız biri gibi."

"Hiçkimse nasıl?"

"Bu çok sınırlayıcı."

"Eğer birini Hiçkimse diye çağırıyorsan, bu işin sonunu merak ederim. Hiçkimse diye bir karakter vardı."

"Ben senin bir kitaba başlamadan önce bundan daha fazla düşünceye ihtiyaç duyacağını düşünüyorum."

"Genelde başladığımdan fazlası vardır. Hiçkimse Heathrow Havaalanı'na gitti. Hiçkimse uçağa bindi. Fransa'ya kim gitti?"

"Hiçkimse. Fransa'yı seven kim?"

"Hiçkimse."

"Sonra Hiçkimse Birisi'yle tanışır. Öteki karakter Birisi. Hiçkimse ve Birisi birbirlerine âşık olurlar."

"Ve?"

*

"Sana içecek bir şey vereyim."

"Çok iyi olur. Bir şeylerin arasında kalmışım gibi hissediyorum."

"Hangi şeylerin?"

"Sen ve derin mavi denizin."

*

"Çok iyi görünüyorsun. Oldukça farklı görünüyorsun."

Güler. "Hep böyle söylersin."

"Ne zaman işe dönmen gerek?"

"Sanırım öğleden sonra bir ara dönmeliyim."

*

"Bu, bu hafta başıma gelen en iyi şeylerden biri."

"Benim de hoşuma gitti."

*

"Gerçekten neden hiçbir iş yapmadığımı anlayamıyor. Ama benim hakkımda iyi şeyler düşünmeye ve beni sevmeye azimli. Çünkü iyi bir adam. Geçenlerde bütün günümü elimi işe sürmeden geçirdim – aslında buraya gelecektim. Yani son derece adice bir iş yapacaktım. Ona, 'Bütün gün ofiste olmayacağım, bunu kendimi geliştirmek için yapıyorum,' dedim. Çok üzüldü. Benden daha iyi bir yalan bulmamı istedi. Bu adamı gözünün önüne getirebiliyor musun? Oldukça yakışıklı biri. Hıristiyan. Son derece terbiyeli bir adam. Her zaman sakin ve uysal görünür. İşyerinde çok kötü davrandığımı biliyor."

"O kadar kötü mü davranıyorsun?"

"Yaa, bir bakıma öyle. Mesela bugün birden ortadan kayboluverdim. Saat yarımdan beri hiçbir şey yapmadım. Ve kesinlikle yapmam gereken şeyler vardı. Yani, sonuçta bu adamlar bana bir şeyler yapayım diye para veriyorlar. Hiç işini sevdiğin oldu mu? Bu iş gerçekte çok iyi, her gün bu insanları görmek ve keyifli soh-

betler yapmak çok güzel. Oldukça komikler. Onlarla olmayı, bana tercih edebilirsin."

*

"Tüm bunlar çok can sıkıcı – sonu gelmeyen istek dolu telefonlar, aptalca ev işleri ve en ufak boşluğunu yakalasalar sana dünyayı dar edecek, can sıkıcı insanlar."

"Çok yorgun görünüyorsun."

"Biliyorum. Ama ne *yapabilirim* ki?"

"Bilmiyorum tatlım. Kaç."

*

"Bu sigaranın içinde bir şey var."

"Evet."

"Birisi çaktırmadan bana esrar verdi."

"Uf-uf. Bana da."

"Yüzüyormuşsun gibi."

"Batıyormuşum gibi."

"Gözümün önünde yüzüyorsun."

*

"Pek bir resmisin bugün."

"Hiç havamda değilim. Şu anda kendimi çok kötü hissediyorum."

"İyi, en azından görünümünde değişen pek bir şey yok."

"Yok mu?"

"Yok. Hâlâ kendinle kavgalısın."

"Gelir ve gider."

"Kavgan sadece kendinle ve o içindeyken çok iyi görünüyorsun."

"Bu gülünç, onu kaybetme hissi, bu çok tuhaf."

"Neyi kaybetme, kavgayı mı, görünüşü mü?"

"Her ikisini de. Bence bunlar birbirine bağlı şeyler."
"İçindeki kavgayı kaybetmemelisin."
"Bu sadece insanın kendi kontrolünde değil, sanırım."

*

"Belki böyle düşünmüyor olabilirsin ama, ben genç bir kızken oldukça önemli şeyler başardım, nadir yaşanan şeyler. Annemin iyi kızı olarak yaptığım en son şey, on altı yaşındayken Oxford ve Cambridge'in burslarını kazanmamdı. On sekizindeki insanların bile çoğu bunları kazanamıyor. Üstelik İngilizceydi, bu en zor olan yönü, çünkü binlerce kişi başvurmuştu. Neyse, sadece zekâ işiydi. En azından gerekli olan performansı bir şekilde zorlayarak çıkarıyordum. Aslında keyif alıyordum, bu sınavlar hoşuma gidiyordu – bu tip şeylerin hepsini yapabilirdim, bu konuda iyiydim. Beni bu kadar şaşırtan da bu zaten. Neden *şimdi* bu kadar zor geliyor?"
"Neden?"
"Sanırım bunun nedeni evlilik hayatımın böylesine kötü olması. Bu günlerde tekliyorum, pek çok insan üç, dört veya daha çok silindirle normal çalışabilirken, onların tersine ben tek silindir çalışıyorum. En küçük şeyde bile, birkaç saat azıcık zor bir şey üzerinde çalışmak bile moralimi inanılmaz bozuyor. On altı yaşımdaki halimi düşününce hakikaten iyi iş çıkarmışım diyorum."

*

"Neden yanıma gelip bir öpücük vermiyorsun?"
"İstemiyorum. Kendimi hiç iyi hissetmiyorum. Konuşabilecek durumda değilim. Bu yeni kaçık doktorundan gına geldi. Bu iş bana göre değil. Aslında bu doktorları oldukça ürkütücü buluyorum. Birazcık damarsızlar. –"
"Damarsız mı?"
"Ay, iğrenç bir liseli kız argosu. Yani, bana göre sapıkça ilgileri ve zevkleri var – işte bu da, bu demek. Artık oraya gitmeyeceğim. Gitmek beni çok üzüyor, gerçekten."

"O doktorla kaç kere görüştün, on var mıdır?"

"O civarda."

"Ne zaman kestin?"

"Aslında bugün. Aradım ve iptal ettim. Onu görmeye gitmeliydim ya da istemediğime dair bir not yazmalıyım."

"Ama neden? Sana ne yaptı da ondan hoşlanmadın? Yoksa sadece onun aptal biri olduğunu düşündüğün için mi?"

"Daha önce milyonlarca ama milyonlarca kez düşünmediğim tek bir şey bile duyduğumu sanmıyorum. Bir teki bile yeni bir şey değildi."

"Senin kocanı bu şekilde aldatmamız konusunda ne yaptı?"

"Ona senden hiç söz etmedim."

"Hiç mi? Yani bu son dört yıla ilişkin hikâyenin tamamını bilmiyor, öyle mi?"

"Sen, benim hayatımın tüm mihenk taşlarını altüst ettin."

"Ya? *Niyetimin* altüst etmek olduğu doğru, ama bu anlamda değildi, biliyorsun. Çünkü ben günaha çağrı anıtına dönüştüm, başlangıçta fantezilerin kaynağıydım, daha sonra, gerçekleşebilecek şeylerin kaynağı oldum, en sonunda ise bir hayal kırıklığı."

"Sen kendini böyle mi görüyorsun?"

"Senin yaşamındaki yerim için evet. Bu bence senin, beni nasıl gördüğündür."

"Neden?"

"Neden sen beni böyle görüyorsun mu, yoksa neden ben böyle düşünüyorum mu?"

"Her ikisi de. Aslında aynı şeyler. Sen bana sadece kendi düşünceni söyleyebilirsin, bu nedenle, senin bana objektif olarak gerçeği söylemenle, ne düşündüğünü söylemen arasında aslında fark yoktur."

"Ama sana olan şey bu. Seni gördüm. Seni izledim. Yüzündeki renkleri gördüm. Titrediğini hissettim. Buraya geldiğinde titrerdin, hatırladın mı? Kaçık doktorundan sakla ya da ne istiyorsan onu yap, ama yaşadıkların bunlardı."

"Ama o bir şeyler anlatabileceğin bir adam değil, gerçekten."

"Yani kendisi için hakikaten doğru meslek seçmiş."

"Berbattı. Temizlikçi kadınıma bile ona anlattığımdan fazlasını anlatırım."

*

"Daha keyifli görünüyorsun tatlım."
"Çok daha iyiyim."

*

"Nasılsın? Birazcık üzgün gibisin."
"Bazı önemsiz, boktan şeyler beni üzüyor. İnsanları üzmekte üstlerine yok. Pek çoğu oldukça kaba. Kaba olanların, ki bunlar her zaman genç erkeklerdir, çok genç erkekler, onların bir özellikleri vardır –çoğu yatılı özel okullardandır– onların kadınlarla bağları çok zayıftır, özellikle de en ufak bir kararsızlık gösteren kadınlarla, onlara saldırmaya bayılırlar."
"Sana saldırdılar."
"Saldıracaklardı. Oradan kaçtım. Buraya geldim. İşte yine buradayım."

*

"Her zaman kendimde eksikliğini duyduğum cesareti buldum, çünkü gerçekten felaket iki gece yaşadım. Bütün gece boyunca kavga ettik."
"Neden hâlâ bu kavgalara devam ediyorsunuz?"
"Çünkü ikimiz de itiraf ettiğimiz şeyleri kabullenemiyoruz. Bazen sanki yeni bir aşamaya gelmişiz gibi oluyor, öyleymiş gibi de oldu, çünkü taşınmaktan söz etmeye başlamıştı. Bunun çok iyi bir fikir olduğunu söylüyordum. O bundan pek hoşlanmadı, böylece .... yani tüm bu tartışmalar, karşılıklı suçlamalardan birazcık farklıydı. Tabii bunlar ağız dalaşlarıyla daha da kötüye gidiyor. Ama ben taşınamam. Çünkü o takdirde zamanımın tümü mahkemelerde, bulduğum yer her olacaksa, ona, oranın kirasını ödetmeye çalışmakla geçecektir. Teoride bunu yapabilirim ama pratikte hayır. Görüyorsun, sanırım biz kavga ederken o bir şekilde haklı çıktığı sürece her şeyi elde edebileceğini sanıyor, kız arkadaşını ve modası

geçmiş karısını.... of, durum çok ümitsiz."

"Hadi, başka bir şeyden konuşalım."

"Lütfen. Hadi."

*

"Seni çok dinledim, biliyorsun."

"Hem de çok fazla. Peki neden?"

*

"Ne oldu?"

"Düşünüyordum da, seni hâlâ seviyorum."

"Gerçekten mi? Her şeye rağmen mi?"

"Her şeye rağmen."

*

"Başka bir iş bulamayacağını düşünerek sadece ekmek parası için evli kalmak seni küçültüyor."

"Ekmek parası için uğraşmak kimseyi küçültmez."

"Ama *seni* küçültüyor."

*

"Eğer evliliğin böylesine açık bir şekilde bittiyse, neden gitmiyorsun? Bunu artık anlamıyorum."

"İstemiyorum."

"Biliyorsun, gururun söz konusu."

"Bir gelirin yoksa gururun olmaz."

"Zekice ama doğru değil. Doğru olan, bunun tam tersi."

*

"Senin için bir çek yazdım."

"Gerçekten çok düşüncelisin. Gerçekten öyle. Ama alamam."

"Neden gidip çeki bozdurmuyorsun? Bankaya koy. Kendi büronda sakla. Yeter ki ortak hesabınıza yatırma."

"Ortak hesabımız yok ki. O kadar aptal değildir. Çok düşüncelisin. Kasaya koyabilir miyim?"

"Hayır. Ayrıca yanlış bir yere de koyma."

"İncil'in arasına koysam?"

"Hayır, kötü günler için hesabına yatırabilirsin."

"Gerçekten çok düşüncelisin."

"Neden yırtıp atmadan önce biraz düşünmüyorsun? Onunla istediğin her şeyi yapabilirsin – sadece yanlış bir yere koyma."

Çeki bırakır. "Çok teşekkür ederim."

"Alsaydın kendin için en doğru olanı yapmış olurdun."

*

"Sen, dürüstlük ve iyi niyet aradığım çok önemli bir kavgada, belki de beni oyuna getiren gizli bir günahsın. Ya da işler bozulduğunda, aslında seninle en başından beri hiçbir şey yapmamam gerekirdi, demek daha kolay olacak. Yani sonuç olarak, eğer tek başıma yaşayacaksam, duygusal anlamda, şimdi olduğumdan daha özgür olmalıyım. Seninle yaşarken olduğumdan daha özgür."

"Anlaşıldı. Seni özleyeceğim. Hem de çok özleyeceğim."

"Ben de seni çok sık düşüneceğim."

"Bu ikimiz için de utanç kaynağı."

"Marvell'in o şiirini biliyor musun?"

"Hangi şiirini?"

" 'İmkânsızlığa rağmen hırsla elde edilmişti.' Bu şiirini."

"Sanırım 'Umutsuzlukla' olacaktı –'Umutsuzlukla elde edildi.' "

"Evet. Öyleydi. Her ikisi de."

"Nasılsın?"

"İyiyim. Bugün gideceğim."

"Gittiğini sanıyordum. Neler öğrendin? Yeni bir şey var mı?"

"Hayır. Bu sabah CAT* tarayıcısına gireceğim. Oldukça zor bir gün."

"Anlıyorum. Peki bu CAT tarayıcısına niye gireceksin?"

"Ne kadar daha yaşayacağımı görmek için. Hayır – eğer CAT tarayıcısında tümör çıkarsa, bu gerçekten kötü haber olur, ilaçlar işe yaramıyor demektir, eğer hiçbir şey çıkmazsa, yine de ne olduğunu anlamak için ameliyat olmam gerekecek. Pazartesi günü bana bildirecekler. Yani... ne söyleyeceğimi bilmiyorum. Kendimi iyi hissediyorum. Sen nasılsın?"

* CAT (Computer Aided Tomography) scan: Bilgisayar Yardımlı Tomografi taraması.(ç.n.)

"Ben iyiyim. Yani – uzun bir hafta sonu olacak."

"Her şey bu kutsal cuma günü olmak zorundaydı sanki, ama sanırım biz sembolleştiriyoruz."

"Evet, iyi bir edebiyat değil. Hatta iyi bir hayat bile değil."

"Bilmiyorum. Bunu ne zaman yapsam, bir şekilde bu gücü bir yerden bulmam gerekiyor. Bataklığı kurutmak gibi bir şey. Nereden bulacağımı bilmiyorum. Bataklığı kurutmak yerine tam tersi de olabilir. Bu nasıl olur? Bir bataklık yapmak?"

"Herhangi bir şey yazabiliyor musun?"

"Pek fazla değil. Bu sonu gelmez öykülerin ağırlığı altındaki hikâye kırıntıları."

"Sen bu sonu gelmez öyküleri mi yazıyorsun?"

"Hayır, yazmıyorum. Bir cümleden sonrakine geçemiyorum. Hayır, yapamıyorum. Yoga yapıyorum. Bazen makrobiyotik diyet* uyguluyorum. Sadece buradaki sevinçlerle yaşamaya çalışıyorum. Bilirsin, bu gibi belirsizlikler gerçekten insanı şaşkına çevirici şeylerdir."

"Yakınların seni destekliyor mu?"

"Çook. Babam bile, şimdi hangi cehennemde yaşıyorsa, işte oradan telefon ediyor."

"Yani, pek o kadar da iyi değil."

"Hayır, iyiler. Tanıdığım tüm eski erkek arkadaşlarım pek bir iyi oldular. Bak, babamın tek bir *telefonu* bile kanser olmaya değerdi. Yine de senin yardımınla bunu başarabilirim. Amerika'ya geri dönecek misin?"

"Bir ay içerisinde New York'ta olacağım. Oraya geldiğimde seninle görüşürüz."

"İyi. Oralarda neler oluyor? Londra'daki hayatın nasıl?"

"Seksen Birinci Cadde'deki haydutluk günlerimizden çok farklı değil."

"Hâlâ yazıyorsun değil mi?"

"Evet."

---

* Makrobiyotik diyet: Kepeği alınmamış tahıldan ve kimyasal gübre ile yetiştirilmemiş sebzelerden oluşan ve sağlığa yararlı olduğuna inanılan yiyecek ve içeceklerden oluşmuş diyet. (ç.n.)

"Belki şansına yazmayı bırakırsın diye düşünmüştüm."

"Hayır. Bütün gün odamda daktilomla beraberim, akşamları sosyal ya da kültürel etkinliklere katılıyorum, hepsi de benim için anlaşılmaz ve İngilizvari işler. Bu akşam boşum. Dün akşam sosyal bir etkinliğe katıldım."

"Bu sosyal etkinliklere akşam yemekleri mi deniyor?"

"Evet. Bu yemeklerdeki sorun, diğer erkeklerin karılarının yanına oturmam."

"Eh, tabii."

"Diğer erkeklerin karıları hakkında bir şey biliyor musun?"

"Sıkıcılar."

"Senin başka bir erkeğin karısı olduğun kadar ilgi çekici olmuyorlar."

"Kim vardı?"

"Çok sıkıcı."

"Peki benim kitabım nerede?"

"Hangi kitap?"

"İçinde olduğum kitap. Bu hoşuma gitti."

"Tatlım, senin ilginç bir şeylerin olacak ki ben de kitaba koyayım."

"Var. Muhtemelen ölüyorum."

"Bunu bilemezsin."

"Pazartesi öğreneceğim."

"Skorun ne olduğunu öğrenmek için pazartesi arayacağım. Skorun için – tamam mı? Bak bir yerlerden güç bulacaksın. Ve şimdi aptalca bir laf etmeden kapatıyorum."

"Evet, aptalca bir laf duyduğumda anlarım."

"Ben de. Hoşça kal."

"Hoşçakal."

*

"Merhaba."

Neşeyle, "Merhaba."

"Ne oldu?"

"Bir mucize. Evet bir mucize."

"Anlat bakalım şu mucizeyi."

"Bu bir mucize. CAT taramasında patolojik bir belirti çıkmadı. Bunun anlamı, sana söz ettiğim bu şey üç ay içinde inanılmaz bir hızla yayılıyordu ve bende iyileşme şansı yüzde otuz ile elli arasındaydı ve eğer iyi çıkmasaydı bir yıl içinde gitmiş olacaktım ama görünüşe bakılırsa inanılmayacak bir hızla tedaviye cevap vermiş. Ve doktor çok memnun, önceden koyduğu teşhis şimdi değişmiş gibi gözüküyor. Yani artık çok rahatladım."

"Evet, ben de."

"İlginç, çok ilginç, çünkü çok hızlı oldu. Hiçbir iz yok. Haziranda yapılacak CAT tarama sonuçlarıyla, şimdiki test tüplerinin incelenmesinden elde edilen sonuçların aynı çıkmayabileceği fikrine yine de açık olmalıyım – bilirsin, nüksedebilir ama bu ilaçları kullanırken değil. Sanırım en kötü ihtimalle hayatımın geri kalan süresi boyunca bu ilaçları kullanmak zorunda kalabilirim. Ama onlar bunu düşünmüyorlar bile. Sadece bu tedavi sürecini bitirmem gerektiğini düşünüyorlar, nüksetmemesini umut ediyorlar. Ve genellikle de nüksetmezmiş. Sanırım herkes çok şaşıracak. Eğer şimdi benim CAT taramamla bir başkasınınkine bakacak olursan, artık kanser olmadığımı anlarsın. Ve bu inanılmaz bir şey değil mi, ha?"

"Çok iyi. İyileştin."

"İyileştim."

"Onun içinde olduğunu düşündün mü?"

"Hayıııııır."

"Vali seni affetti denilebilir."

"Kesinlikle öyle."

"Peki kim bu vali?"

"Bilmiyorum. Ama bir süreliğine onun iyi tarafında durmam gerektiği çok açık. Yaşanan şey basit bir kâbus değildi. Yani tam olarak pek çok baskının üzerimden kalkmasıydı."

"Şimdi bu CAT taraması tüm vücuduna mı yapıldı?"

"Hayır. Kasıklarımdan kalbime kadar yapıldı. Doktor, eğer herhangi bir yerinde bir tümör olsaydı o bölgede, başladığı yerde, ya

bir sıvı ya da bir gölge olurdu, dedi. Bu kanserlerin yayılma yönleri varmış. Bunu biliyor muydun?"

"Bunlar senin notlarında, benimkinde değil."

"Neyse, bu tip şeylerin yayıldığı bir sonraki yer karaciğermiş. Beyine gitmezmiş."

"Yayılma Yönü."

"Evet. Bir isim. Ama sanırım ben buna hazırlıklı olacağım."

"Bak, bunlar çok sevindirici şeyler. Seni aradığımda ne duyacağımı bilmiyordum. Bu hiç beklenmedik bir haber."

"Ne gündü ama! Aslında onlara bana söylemeyin demiştim ama teknisyen aniden fırlayarak çıktı ve yanımdakine temiz olduğunu, hiçbir şey çıkmadığını ve her şeyin mükemmel olduğunu söyledi. Bu beni çok heyecanlandırdı."

"Evet – tüm bunlardan sonra karakterin hiç değişmedi."

"Büyük bir depresyona girmediğim için çok mutluyum. Bir haber alınca ağlamak gibi bir huyum olduğunu sanıyordum."

"Her tepkiye bir isim buluyorsun. Duyguların yayılma yönü yoktur. Bu harika bir haber. Öyleyse sana hoşça kal diyorum. Diyecek başka bir şey yok değil mi?"

"Yani, hepsi bu kadar mı?"

"Kesinlikle. İyi olduğuna göre..."

Gülerek. "Çok doğru, böyle hissedeceğini biliyordum... Hayır, aslında böyle olduğunu sanmıyorum. Bence şimdi yeniden dost olmalıyız, eski dost. Henüz tamamıyla zorlukların üstesinden gelmiş sayılmam, bana biraz daha iyi davranabilirsin."

"Ve zorlukların tamamıyla üstesinden geldiğinde?"

"O zaman normale dönebilirsin."

*

"Seninle ilgili harika bir rüya gördüm."

"Gerçekten mi?"

"Şu ana kadar seninle ilgili gördüğüm en güzel rüyaydı, senin içindeki özündü bir tanem."

"Biraz daha yüksek sesle anlat."

"Nasıl daha yüksek sesle anlatayım ki? Böyle şeyleri anlatmak zordur."

"Oh, demek bu yüzden sesin bu kadar yumuşak çıkıyor. Sakin ol ve gördüklerini anlat bakalım. Sen daha kötülerini atlattın. Rüyanda bize ne oldu? Eski günlerde olmayan bir şey var mıydı?"

"Oh, evet."

"Gerçekten mi? O zaman bu bir hayal olmalı. Bir zamanlar sana çok âşıktım."

"Bir zamanlar mı?"

"Oh, evet."

"İyi, bu yardımcı olacaktır. Senin sesini duymak harika. Rüyamın ne kadar güzel olduğunu sana anlatamam, keşke sen de görseydin."

"İyi, yaz ve bana gönder. Belki seninle ilgili kitabıma koyarım."

"Aptallaşma. Kendimi ortaya çıkaracak değilim."

"Sesin titriyor."

"Bu gün kemoterapiye gireceğim."

"Ben de bu yüzden aradım."

"Sonra da o korkunç ameliyata gireceğim. Yani, sadece, yani aslında kendimi iyi hissediyorum ve hayatıma devam ediyorum, onlar beni birden geri çekecekler..."

"Öyle olmayacak."

"Sonraki etkileri oldukça korkutucu."

"Başlangıçtaki kadar korkunç mu?"

"Daha da kötü."

"Neden daha kötü olsun ki?"

"Çünkü zehri içimde."

"Ama pazar gününden sonra ondan kurtulmuş olacaksın."

"Artık pek öyle değil. Salı veya çarşambaya kadar sürecek."

"Hastaneden ne zaman çıkacaksın?"

"Yarın sabah. Hemen kapı önüne koyuyorlar. Sonra eve gideceğim ve aralıksız on dört saat uyuyacağım."

"Sonra, anlat, cumartesi kendini nasıl hissediyor olacaksın?"

"Sanki kötü bir şekilde üşütmüş gibi. Yatıp kalkacağım. Yatıp kalkacağım. Sonra yaşamaya devam edeceğim, şimdi nasılsa öyle."

"Nasıl görünüyorsun? Solgun musun? Zayıfladın mı?"

"Keşke zayıflasaydım. Her yerimden sağlık fışkırıyor. Hiç saçım kalmadı. Onun dışında harika görünüyorum."

"Saçın yok mu – peruk mu takıyorsun?"

"Hayır, peruğum yok. Şu iğrenç eşarplardan takıyorum."

"Saçların yeniden çıkacak mı?"

"Evet ama birazcık cesarete ihtiyaçları var. Ayda bir kere budanıyorlar."

"Dinle, eğer kendini iyi hissediyorsan ve iyi görünüyorsan, tüm bunlar bir şeyin işareti demektir."

"Evet, benim öyle çarçabuk gitmeyeceğimin işareti. Orada CAT taramasının göremeyeceği kadar az miktarda hücrelerin olabileceği ihtimali var. Bunun anlamı ise maalesef altı ay daha uğraşmam demek. Bundan ödüm kopuyor. Tabii kâbusun en büyüğü ise, doktorların beni açtıklarında her yerime tümörün yayıldığını görerek çok büyük bir sürprizle karşılaşmaları."

"Böyle bir şey olabilir mi?"

"Sanmıyorum. Ama zaten tüm bunlar nasıl oluyor ki?"

"Cevap yok."

"Kırkımda bile değilim, ama kelim. Kesinlikle ölmemem gerekir diye düşünüyorum."

"Ölmeyeceksin."

"Rüyada böyle dedin."

"İyi, yirmi dört saat içinde iki kere yanılmış olamam."

"Bir daha söyle."

"Yanılmış olamam."

"Bir daha."

"Ölmeyeceksin."

"Son bir kere daha."

"Ölmeyeceksin. Yaşayacaksın."

"Tamam. Teşekkürler. Hoşça kal."

"Ben de seni özledim. Seni görmek için gelmeyi düşünüyorum, eğer sen de beni görmek istersen."

"Oh, gerçekten mi? Ne kadar yalancısın? Seni dürüstlükten alıkoyan gizli günahkârlığıma ne oldu?"

"Oh, evet, emin değilim."

"Neden emin değilsin?"

"Sanırım, oldukça değiştim."

"Yalancı olmayı mı öğrendin?"

"Böyle bir şey demedim."

"Bana doğruyu söyle."

"Ne doğrusu?"

"Ne demeye çalışıyorsun?"

"Söylemeye çalıştığım tek şey, seni görmek için gelmeyi düşündüğümdü."

"Ama adil bir anlaşma için ilkelerin vardı."

"Bu ilke meselesi değil. Bu ilişkilerin nasıl yürüdüğüyle ilgili bir mesele. Değil mi?"

"Bilmiyorum. Sen söyle."

"Bence öyle. Sanırım bazı ilişkilerde... bilirsin, nedeni ne olursa olsun – yalan söylemek ya da gerçekleri gizlemek konusunda özgür değilsindir, sonunda sıkıcıdırlar ama onlardan kurtulamazsın."

"Ama senin yalan söyleme konusunda özgür olmadığını sanıyordum."

"Doğru, özgür olmadığımı düşünüyordum."

"Şimdi?"

"Pek emin değilim."

"Anlamıyorum."

"Aslında ben de anlamıyorum. Ama sanırım değişiyorum, bu işe girmek istemiyorum."

"Girebilirsin de."

"Hayır, hayır, girmemeliyim."

"Bak, sevgilim, elbette ben de seni görmek isterim – ama sensiz geçen onca ay ne olacak peki?"

"Tabii ki bunu sormaya hakkın var. Çok kaprisliymişim gibi görünebilir ama sanırım artık gelmemeliyim."

"Bence sen bir şeyler denemek istedin. Denedin. Bunun için de kaprisli biri olduğunu düşünecek değilim."

"Hakikaten bu konu hakkında konuşmak istemiyorum. Ama bu aptalca değil."

"Şimdi ne oldu? Kendini gerçeği söylemek zorunda mı hissettin?"

"Evet, birkaç köşe yazarıyla, parmak izi alan bir adam getireceğim."

"Kafam karıştı."

"Evet. Ama eminim ki senin de güç dengelerinin şu ya da bu nedenle kökten değiştiği bu tip ilişkilerin olmuştur. Ve böylece her şeyin değiştiği."

"Yani ne oldu? Bana anlatsan iyi olacak."

"Hayır, artık özel hayatımla senin aklını karıştırmak istemiyorum."

"Daha önceleri kafamı karıştırmıyordun ki. Şimdi karıştırıyorsun."

"Hayır, hayır, şimdi de kafan karışmasın. Hiçbir şeyi önemsememelisin. Gerçekten, böylesi daha iyi olur. Eğer tüm zamanımı sana özel hayatımı anlatmakla geçirirsem ve sırtımı sana yaslarsam durum çok umutsuz demektir."

"Senin yaptığın şey bu muydu? Sırtıma yaslanmak mıydı?"

"Evet."

"Peki ya şimdi?"

"Kimseye yaslanmak istemiyorum artık, anlarsın işte. Bunu ya da bu tip şeyleri onaylamadığımdan değil, sadece artık ayakları çıkmakta olan bir kurbağa yavrusu gibiyim. Otuz altı yaşında bir kurbağa yavrusu. Üzücü değil mi?"

"Yeminli ifade veriyor olsaydın ne derdin?"

"Yeminli ifade demekle neyi kastediyorsun? Mahkemede mi? Bak, dinle (*gülerek*), mahkemede yalan söyleyemem, bunu itiraf etmeliyim."

"Yani gelmemelisin."

"Bazı durumlarda mahkemede yalan söyleyebilirim. Ama buna gerek yok."

"Bu durumların neler olduğunu biliyor muyuz acaba?"

"Hayır."

"Yani belki de gelmemelisin. Seni görmeyi çok istiyorum. Hasretinden ölüyorum. Şu anda gerçekten aklımı çok karıştırdın."

"Özür dilerim. Seni sıkmak istemezdim."

"Aptallaşma. Yalnızca aklımı karıştırdın, diyorum. Tabii ki seni özledim. Özellikle de bu öğleden sonra, inanılmaz özledim."

"Neyi özledin?"

Kahkahalar.

"Oh, hadi. Açık saçık konuşmak istemiyorum."

"Korkarım biraz öyle olacak."

"Her şeyin bir yeri var."

"Evet, öyleyse hadi gel, buraya. Kesinlikle buraya gelmelisin, benim küçük yalancım."

"Polonyalı olduğun için mi, yoksa sadece ilgini çektiği için mi politikayla ilgileniyorsun?"

"Sanırım, büyük ölçüde, Polonyalı olduğum için. Oldukça umutsuz bir durumda olmamızdan kaynaklanan bir duygu. Daha iyi olabilmesi için çareler aramaktan. Birileri bu işi yapmalı. Yeraltı dünyasında o kadar aktif değilim – çünkü kendim için bir yer bulamıyorum, çünkü ben bir Katolik değilim ve yeraltındaki Polonyalıların çoğu Katolik. Bir Katolik olarak doğmuştum ama artık değilim. Yeraltındaki Yahudiler bile Polonyalıların kilisesini kabul ediyorlar, ben bunu yapamıyorum. Çünkü bence onlar Polonyalıların orta-çağ zihniyetinde kalmasına neden oluyorlar. Bir başka sebebi de, şu an içinde bulunduğumuz ekonomik ve politik durum tama-

mıyla kiliseden kaynaklanıyor. Geçmişe dayalı bir güç bu. Annem de babam da uzun zaman önce öldü, çok uzun zaman önce, Katolik doğmalarına rağmen inançlarının gereklerini yerine getirmezlerdi. Beni ilk Aşai Rabbani ayinine onlar göndermişlerdi."

"Kaç yaşındasın, otuz var mı?"

"Ben mi? Otuz üç. Ortaokuldayken dini inancımı terk ettim. Artık beni ilgilendirmiyordu. Hiçbir şey vermiyordu. İlham verici değildi. Öylece kiliseye gitmek, ruhsuz vaazlar dinlemek."

"Çocukluk ve ergenlik dönemlerinden neler hatırlıyorsun?"

"Babam sıkıcı bir adamdı. Bir kömür madeninde müdürdü. Silesya'da. Savaştan önce – ve savaştan sonra bu kömür madeninden çok fazla alacağımız vardı, tabii ki komünizm döneminde her şeyini kaybetti. Ve komünistler onu başka bir göreve verdiler çünkü Parti'ye katılmak istemedi. Kalp krizinden öldü. '68'den sonra üniversiteye girdim. '68 olayları patlak verdiğinde halen ortaokuldaydım. İngiliz Filolojisi okudum. Biliyor musun?"

"Evet, evet."

"İngiliz kültürü, İngiliz tarihi, dili vesaire. Dün başıma iyi bir şey geldi. Önce kötü bir şey oldu sonra da iyi bir şey. İş çıkışı saatiydi. Charing Cross durağına gittim. Yüzlerce insan yanımdan geçip gidiyordu ve kendimi hiç güvende hissetmiyordum. Bilet aldım. Sonra peronumu bulamadım. Yani peronların nerede olduğunu biliyordum ama doğru peronu bulamıyordum. İnsanlar böyle şeyleri nasıl bulur, hiç anlamam. Hiçbir danışma merkezi de bulamıyordum. Kalabalıkta kaybolmuştum ve insanlar inanılmaz telaşlıydılar. Ve kapı görevlisine yaklaştım. Kapının önünde duruyordu çünkü trenin biri hareket etmek üzereydi, yanımda oldukça histerik bir kadın bariyerleri geçmeye çalışıyordu ve adam da kadını engellemek için uğraşıp duruyordu. Bir şekilde silik bir ses tonuyla Greenwich peronunun yerini sormayı başarabildim, o da bana, 'Panoya bakın bayan,' dedi. 'Tanrım ne panosu?' dedim içimden. Neyse sonunda evet işte orada bir pano vardı – üzeri bir sürü işaretle doluydu ve ben bu işaretleri çözemedim. Sonunda birazcık sakinleştim ve doğru treni, doğru saati ve peronu buldum. Bir parça rahatlamıştım. Ama hâlâ o korkunç kalabalığın içindeydim – insanlar beni itip

kakıyorlardı, çünkü onların peronlarına giden yolun tam ortasında duruyordum. Hareketlerimde herhangi bir anormallik yok, diye düşündüm, muhtemelen sadece gözlerimde panik vardı. Perona doğru yürümeye devam ettim ve gişedeki biletleri toplayan ya da işte ne bileyim *kontrol* eden adama biletimi gösterdim. Ona gösterdim ve sonra cüzdanıma koyuyordum ki elimden bileti kaptı. Beni şöyle bir salladı, 'Hadi neşelen biraz!' Şok oldum."

"Çok karamsar görünmüş olmalısın. İçinde bulunduğun durumdan bile daha karamsar."

"Evet çok kötüydüm. Ama bu adamı sevdim. Çok şirindi. Daha önce hiç kimse bana bu şekilde bir tepki göstermemişti. Bundan iki saat önce de başka bir şey olmuştu. Yeraltındaki yürüyen merdivenlerden birine bindim ve pek çok kişi daha bindi, ben öyle telaşlı değildim, bir sürü insan yanımdan geçip gidiyordu. Ve ben yanımdan telaşla geçip gidenler arasında bir arkadaşımı fark ettim, daha ben tepki vermeden –on yıldır görmüyordum– o, merdivenlerin üst kısmında benim ulaşamayacağım bir yere çıkmıştı bile. Orada öylece bakakaldım."

"Bu daha önce oldu."

"Evet."

"Yani sen halihazırda kızgın ve şaşkındın. Bu olay yüzünden."

"Evet. Olanlar garip."

"Polonyalı mıydı?"

"Hayır. Amerikalı. Benim sevgilimdi. On yıl önce." Gülerek. "Düşünsene bir, yanından geçip gidiyorsun."

"Amerika'dayken mi sevgiliydiniz?"

"Hayır, Polonya'dayken. İki kere Polonya'ya geldi. Kendini şair sanıyordu ve 'köklerini' bulmak istiyordu."

"Polonyalı bir Amerikalı mı?"

"Hayır Amerikalı bir Yahudi."

"Yani Yahudi kökenlerini mi arıyordu?"

"Büyük ihtimalle."

"Her neyse, bu seni biraz rahatsız etti, öyle mi?"

"Çok ilginçti, sence de öyle değil mi? "

"Evet. Öte yandan sen de bir cephaneliğe dönmüşsün. Ne demek istediğimi anladın mı?"

"Ih – ıh."

"Yani seni patlatmak çok zor bir şey değil. Ya da havaya uçurmak. Sen insanlığın çektiği acıların on kat fazlasını yaşıyorsun. Bir başka şehirde iki hafta geçiren herhangi bir kimse, her zaman için biraz hassaslaşır derler ama sen onlardan bile daha betersin. İşte. *Cephane*. 'Bir kıvılcımdan, ateşten veya küllenmiş bir ateşten bile kolayca alev alan kuru veya yanıcı maddeler.' Cephanelik, cephanelerin bulunduğu yerdir. Anladın mı?"

"Evet, cephane anladı. Evde ben de bu sözlükten kullanıyorum. Çeviri yapmak için kullanıyorum. Çeviri vaktimin çoğunu alıyor. Bürodan döndüğümde, evdeki işlerimi bitirdikten ve kızımı yatırdıktan sonra, çevirinin başına oturuyorum. Üç saat." Güler. "Hayatımı daha anlamlı bir hale getirmek için. Hayatımı daha doğru şeyler için harcamak istiyorum, iyi amaçlar uğruna."

"Biliyorsun, hepimiz aynı şey için çaba harcıyoruz. Hatta, imtiyazlı Batılılar bile."

"İki gün önceki partide tanıştığımızda, seni daha önceden tanıyormuşum hissine kapıldım."

"Belki biz birbirimizi anlıyoruz. Buna karşın senin kaderin benimkinden farklı. Seninkine de imrenmiyorum."

"Evet, komünistler herkes için hayatı kolaylaştırmak isterler, bu yüzden bize işkence yaparlar. İşte aramızdaki fark bu."

"Şimdi neye gülüyorsun?"

"Tabii ki sana."

"İyi, neden olmasın?"

"Yahudilerle ilgili o kadar az deneyimim var ki. Yahudi karşıtlığı hakkında hiçbir bilgim de yok. Ben doğduğum sıralarda ülkemde tek bir Yahudi bile kalmamıştı. Hatta tek bir Yahudi bile tanımamıştım. Yüzlerindeki karakteristik özelliklerin farkında değildim. Yani ben edebi şeyler okurum, tasvirler okurum ama nedense sokaklarda buna dikkat etmem. İlk kez Long Island'da oldu. Kocam ve ben bir yıllığına Amerika'daydık, kızımın doğumundan önce. O, öğrenim görüyordu. Manhattan'a giden bir metrodaydık ve işlerine giden pek çok insan vardı. İstasyonun birinde vagona Yahudiler bindi."

"Bunu nereden biliyordun?"

"Kocam söyledi, 'Bak bu insanlar Yahudi. Eğer Yahudilerin neye benzediğini öğrenmek istiyorsan, onlara bak.' dedi."

"Yahudi din adamları değillerdi değil mi?"

"Hayır, hayır, hayır. İşadamlarıydı. Evrak çantaları vardı."

"Evrak çantalı Yahudiler ha?"

"Evet. Garip mi geldi? Hayır mı?"

"Hayır. Çok garip, günümüzün Yahudileri yanlarında kilitli çantalarla geziyorlar. Çantalarından başka neler gördün."

"Seninki gibi saçlar. Seninki gibi kıyafetler – hayır." Gülerek. "Sonra onların yüz çizgilerini incelemeye başladım."

"Ama senin Yahudi sevgilin vardı, hani şu köklerini arayan. Onunkilere hiç alıcı gözüyle bakmamış mıydın?"

"O bu Yahudiler gibi gözükmüyordu. Ama şimdi hatırlar gibiyim, eveet, o da bazı özelliklere sahipti. Ama nasılsa gözüme farklı görünmemişti. Bak, sanırım şimdi gitmeliyim."

Kızı öper. Kız güler. "Nedir bu, aşırı hassasiyet mi?"

"Hayır, sadece merhamet." Gülerler. "Neyse, ben senin cümlelerini öpüyorum, seni değil. Senin İngilizceni öpüyorum."

"Seni öldürürüm. Buraya bir bombayla gelirim."

"Ben komünistler gibiyim. Sadece senin hayatını kolaylaştırmaya çalışıyorum."

"Sen sadece benim cümlelerimi daha da *anlaşılmaz* hale getirmeye çalışıyorsun."

"Tabii ki – ayrıca neden Yahudilerin etrafında casus gibi dolandığını da bulmaya çalışıyorum."

"Seni böylesine üzen şeyin ne olduğunu anlatsan iyi olacak. Her gün stüdyomdan eve gelip de böyle oturup akşam yemeği yiyemiyoruz. Konuşmuyorsun. Söylediğim hiçbir şeye cevap vermiyorsun. Ve çok kötü görünüyorsun."

"Uyuyamıyorum."

"Neden? Söyle bana."

"Bilmiyorum."

"Seni sıkan şey ne?"

"Seninle ilgili bir şey değil."

"Bu bana söylememen için bir neden değil. Bunun benimle bir ilgisi *olmalı*, öyle değil mi?"

"Sana bir şey sormak istiyorum – hayır, sormayacağım. Bilmek istemiyorum."

"Oh, işte başlıyoruz. Ne oldu?"

"Sen stüdyona çalışmak için gitmiyorsun – sen oraya düzüşmek için gidiyorsun! Sen stüdyonda birisiyle kaçamak aşk yaşıyorsun."

"Oh, öyle mi? Ben mi?"

Gözyaşları boşalır. "Evet !"

"Stüdyomdaki tek kadın maalesef ki kitabımdaki kadındır. Birileri olsaydı daha iyi olurdu ama bu şekilde olmaz."

"Kitabında değil – not defterinde! Sen onu çantanın dışında bırakmışsın ve ben de aldım, aptalcaydı – ve şimdi keşke hiç görmeseydim diyorum! Açmamalıydım biliyorum – kötü olacağını *biliyordum*!"

"Kendini yok yere üzüyorsun, biliyorsun!"

"Öyle mi?"

"Peki ne sandın? Bu notları okuyunca – "

"Notlar değil – bu kadınla konuşmaların!"

"Hayal ürünü olan biriyle."

"*Senin* bilmene imkân olmayan şeyleri bu hayal ürünü kadın nereden biliyor o zaman? Senin stüdyona geliyor ve bu kendinden geçmiş hallerinin ve aylardır benimle hiçbir şekilde ilgilenmemenin sebebi hep o kadın. Ben seninle konuşurken neredeyse uyuyacaksın ama *o* konuştuğu zaman o kadar harika konuşuyor ki sen bunları yazıyorsun, her biri birer inci tanesi. Kadın *ağzını* öyle bir açıyor ki, sen bir 'écouteur – bir audiophiliac' haline dönüşüyorsun. Tanrım! Kendini beğenmiş budala!"

"Aylardır hiçbir şeyle ilgilenmiyor oluşumun nedeni o kadındır – ve tekrar söylüyorum, aylardır başka hiçbir şeyle ilgilenmememin tek sebebi bu kitaptır."

"Yaptın – yaptın –" Hıçkıra hıçkıra ağlayarak.

"Ne yaptım?"

"Onu beni sevdiğinden daha fazla sevdin."

"*Çünkü öyle biri yok.* Eğer sen de var olmasaydın, seni de o kadar sevebilirdim. Bunu tartıştığımıza inanamıyorum."

"Tartışıyoruz çünkü sen yalan söylüyorsun."

"Bu gerçekten çok aptalca."

"Herhalde Rosalie Nichols ile hastanedeki konuşmaların da ha-

yal ürünüydü. Ama sen onunla hastanedeyken *konuştun*, hastanedeyken onunla konuştuğunu bana sen *söylemiştin*."

"Konuştum. Ve birbirimize söylediğimiz şeylerin bir bölümünü, daha çok da söylemediğimiz şeyleri yazdım – gerçekten aramızda geçen konuşmaların nerede bitip, kurguların nerede başladığını şimdi hatırlamıyorum bile. Durumu çok kötüydü, yine de o kadar cesur görünüyordu ki, unutmak istemedim. Bazı notlarımda yaşadıklarımı tam olarak aktardım ve bu hayalimde tam olarak olmasını istediğim şeylere esin kaynağı oldu. Çek arkadaşım İvan, biraz çılgın olabilir ama asla beni Olina'yla yatmakla suçlamadı; Olina onu terk ettikten sonra, birbirimize bu şekilde içimizi dökmedik – o bölümü okumuş muydun?"

"Hepsini okudum! Paltomu bile çıkarmadan, *aptallıktı, aptallıktı*, arkama yaslandım ve her şeyi okudum! Of, tüm bunları bilmemek çok daha iyi olurdu."

"Bu pembe dizilerdeki gibi hikâyeye inanamıyorum. Her şeyi dramatize etmek zorundasındır."

"Dramatize eden sensin, böyle yapman gerekiyordu çünkü o *Mitteleuropa*"*nın sesiydi ve bu yüzden de doğuştan yetenekli gibi görünüyordu."

"Bak bunlar çok basmakalıp laflar. Kendimi anlatmayı reddediyorum. Seninle, bütün bu insanlarla ilgili tartışmayı reddediyorum. Bazı insanların bende çağrışım yaptıklarını ve belki de bu not defterinin *bunun* için kullanıldığını sana hatırlatmayı da reddediyorum. Ben yasak bir aşk hayal ettim – bunu hep yaparım. Çoğu erkeğin aletlerini ellerine alıp sıradan bir şekilde yaptığı gibi değil, benim *işim* bu olduğu için."

"Ama bu bölümleri *okudum*, İngiliz kadınla ilgili yazdıklarını okumam için müsvette metinleri bana sen vermiştin – ama bu o İngiliz kadın *değil*, bu o kadın için bir *model*, bu *asıl kadın*! Sakın bana onlar aynı kişi diyerek yalan söyleme!"

"Söylemiyorum. Biri, not defterindeki, konuşmalarda çizilmiş bir fikir, öbürü ise karmakarışık bir kitabın planının içine karışmış ana karakter. Kendimi kitabımın dışında, romanımın içinde yer alan

* (Alm.): Orta Avrupa (ç.n.)

bir karakterle aşk yaşıyormuşum gibi hayal ediyorum. Tolstoy'un Anna Karenina'yla ya da Hardy'nin Tess'le aşk yaşadığını hayal etmesi gibi – bak, ipuçlarım beni nereye çekiyorsa o yöne doğru giderim – ah, hepsine lanet olsun. Senin önerin ne? Kendi kendimin polisliğini mi yapayım? Bu korku dürtülerimle yapamayacağım bir şey – hem *neyin* korkusu? Gün ışığına kavuşmuş şehvet duygularının mı? Ne sen ne de bir başkası bana bu şekilde sansür koyabilir!"

"Ah, pantolonu kıçında değilken yakalanmış yalancının erdemliliği! Bu kadar erdemli olma ve bana bağırma – bana bağıramazsın! Yakalandın ve benim kafamı karıştırmaya çalışıyorsun."

"Ben seni toparlamaya çalışıyorum! Sana İvan ve Olina örneğini verdim. Olina o zenci herifle kaçtığında, öğle yemeğine *çıktık*, İvan'la, o bana olan biten her şeyi anlattı ama beni karısıyla birlikte ona ihanet etmekle suçlamadı. Hiçbir şekilde karısıyla ona ihanet etmedim ve ona karısıyla ihanet etmekle suçlanmadım, *okuduğun bu not defteri dışında.* Kendi portremi bu işe bulaşmış gibi çizdim çünkü sadece olduğum halimle var olmam yeterli değildi. Ama ben böyle bir şey yapmadım. Herhangi bir karakterin şerefini gölgelemek beni istediğim yere götürmez. Ortalığı kızıştırmak için de kendi şerefime gölge düşürdüm. Böyle yapmak, kendimi karalamak, suçlamayı daha ilginç hale getirir. Bu sikim tartışma da, eğer hâlâ benden şüphe ediyorsan, bunu yapabildiğimin kanıtıdır."

"Ama sen bu Polonyalı kadınla Diana'nın partisinde *tanışmıştın.* Bana sen söyledin. Seni burdan arayınca söylemek zorunda kalmıştın."

"Ee, yani?"

"Onunla da bir kaçamak yaptın."

"Kaçamak mı? Onunla da mı? O sadece bir haftalığına buradaydı."

"İşte – o hafta. Dayanılmaz çekici aksanı yüzünden onunla da kaçamak yapmak zorundaydın. Peki, o küçük Amerikalı kaçık kim. *O* hikâyenin neresine uyuyor?"

"Kendine gel. *Düşün* biraz."

"*O* düşünüyor – git de onunla tartış!"

"Bu 'o' da kim şimdi?"

Ağlayarak. "Senin otuz altılığın."

"Getir şu not defterini, tamam mı? Şuraya oturalım ve tekrar bakalım. Eğer bu şartsa, açıklayacağım, satır satır, eğer gerekiyorsa, anladığım kadarını sana da anlatacağım. İnsanlarla yaptığım konuşmalardan çıkan her bir kırıntıyı sana anlatacağım –Rosalie Nichols, Polonyalı kadın *ve* 'küçük Amerikalı kaçık da dahil– okumuş olduklarının büyük bir bölümünü oluşturan ve konuşmalar dışında kalan olmamış şeyleri de. Rosalie'yle olan ilişkimdeki çoğu şey geçmişe dayalı, seninle tanışmadan öncesine. Seksen Birinci Cadde'nin üst taraflarına kocasıyla birlikte geldiğinde, İngiltere'den taşınıyorlardı. Aklına hiç, kitapta evliliğini *ve* İngiltere'sini çizdiğim İngiliz kadının, o kadın olabileceği gelmedi mi? Bak, sen onu okuyacaksın diye bir telaşım olmadı. Eğer olsaydı, ortalarda bırakmazdım. Ev ile stüdyom arasında taşıyıp duruyorum onu, çünkü bazen günün sonunda, yatak odasındaki sandalyeye oturuyorum, sen yatakta uyurken, kendim ve bu kadın ile aramda küçük konuşmalar uyduruyorum. Ve başka kadınlarla da. Belki böyle bir şeyi sen yanımda uyurken yaptığım için, belki bu anlamda sapıkça bir ihanetle suçlanabilirim. Ama öte yandan ben sürekli birlikte uyuduğu kadının olduğu yatak odasında başka kadınları hayal eden tek erkek değilim. Hatta her zaman birlikte uyuduğu erkeğin yanındayken bu tip hayaller kuran kadınlar da var. Benim onlardan farkım, bu uygunsuz hayallerimi geliştirmeye ve yazmaya zorlanıyor olmam. Hafifletici nedenlerim ise; bunun işim, geçim kaynağım olması. Hayal dünyamda herkese karşı hainim, sadece sana karşı değil. Bak, bunu yas tutmak olarak düşünelim, çünkü öyle – senden önce sürdürmüş olduğum yaşam için bir tür acı çekiş. Artık çekmiyorum, evli erkeklerin yaşaması gerektiği şekilde yaşıyorum – ama bana eskiden nasıl olduğumu özlemem için birazcık izin ver. Bu tip özlemler çok da tuhaf değildir, bilirsin. Benim not defterimi bulman sana böylesine acı verdiği için özür dilerim ve hiç olmamasını dilerdim. Ama şunu söylemem gerek ki, beni düşmanca bir tavırla karşı karşıya getirdiğin durum aslında senin okuduğunu yanlış anlamandan kaynaklanan cahilce bir paranoyadan başka bir şey değil."

"Yani şu anda inanmam gereken şey, o kadın için yüzlerce yıl önce New York'tayken kaçamak yaptığın kadından ilham aldın ve senin hayalinde yaşamasının dışında öyle bir kadın yok."

"Ve senin hayalinde."

"Ve sen asla Olina'yla birlikte olmadın. Buna da inanmalıyım. Öte yandan ben sadece bir paranoyak değil, daha da kötüsü, anlayışı kıt bir cahilim."

"İvan yeterince kırıldı, her şeyini kaybetti – Olina onun her şeyiydi. Değil yapmak, beni asla böyle bir şeyle suçlamadı bile. Hiçbir zaman işe yaramaz bir yazarsın da demedi. Onu New York'tan ara ve sor. Olina'yı ara – *ona* sor."

"Eğer bir sakıncası yoksa bu kadınla olan ilişkini kafanda yaşarken, bu İngiliz kadın senin stüdyonda oturmaz ve sana hiçbir şey anlatmazken, İngilizlerin yaşamı hakkında bu kadar çok şeyi nereden bildiğini açıklar mısın?"

"Çünkü bir süredir burada yaşıyorum ve dikkat ediyorum. Çünkü Rosalie'den bir şeyler öğrenmiştim. Çünkü bildiğimden fazlasını biliyormuş gibi görünmek benim işim. Bu kadın da bunların hepsini taşıyan zengin bir kaynaktı."

"Ama konuşmalar o kadar *detaylıydı* ki."

"Nelerin seni çıldırtmış olabileceğini anlıyorum. Tabii ki bunun seni nasıl deliye çevirdiğini de anlayabiliyorum. Ama bu detaylar da ilginçti – bu da konunun bir parçası."

"Sevişme sonrası detayları. İşte konu bu."

"Öyle mi? Tam olarak bu şekilde düşünmemiştim."

"O zaman düşün lütfen. O durgunluğu. O konuşmayı. Tüm ortamı. Onunlayken benimle olduğundan daha detaycısın."

"Bu doğru değil."

"Son zamanlarda öyle."

"Bak, bu tip şeyler bir artar, bir azalır. Bizim gibi uzun zamandır birlikte olan insanlara olan şey budur, bağımsızlık ve kırılganlık, inanılmaz boyutlarda kırılganlık ve sonra aynı derecedeki o ulaşılmazlık. Benim onun için düşündüğüm şey bu değil. Bu, bölüm bölüm ayrıldığı *için* var olan bir sevgi. Tekrar yeri doldurulamayacak, çalıntı bir an."

"Bu notlarda doldurulmuş."

"Biliyor musun, kıskançlığını, benim ikna kabiliyetime yapılmış büyük bir iltifat olarak yorumlamalıyım."

"Sanırım, ben de okuduklarımı yaptığım inanılmaz hatanın bir ölçütü olarak yorumlamalıyım. Onun var olduğuna inanayım ya da inanmayayım, kesin olan şey, ona karşı hissettiğin aşkın ve var olması için duyduğun isteğin var olduğu. Ve bu çok daha yaralayıcı. Tüm bu yazdıkların evlilikten ve benden kaçış isteğinden başka hiçbir şey değil."

"Eğer öyle idiyse? Eğer öyle ise? *Sen* nerelerdeydin? Evlilikten kaçma isteği de evliliğin bir parçasıdır. Bazı durumlarda onun, evliliği götüren en önemli unsur olduğunu düşünmüşümdür. Ben bunları *seni* yaralamak için yazmadım, ama sanırım bunun mantığını ortaya çıkarmak için yazdım – *mantıksızlığını.* Senin bu şekilde okuyamaman çok yazık."

"Ben başkasına, *senin* olmadığın her şey olan birine duyulan bir arzuyla yanıp tutuşsaydım, sen nasıl okurdun?"

"Uydurulmuş bir şey yüzünden kendini böyle ezip geçemezsin."

"Geçemez miyim? Geçemez miyim? Oh, evet, haklısın. Bu adil değil, bundan eminim. Sadece sen öyle uzaktaydın ki... öylesine uzakta."

"Eğer öyleyse, bu başka bir şey."

"Hayır, hayır. Bu aynı şey. Senin hayali bir arkadaşın olmadı. Sen hayali bir arkadaşa ihtiyaç duymadın... Peki bu not defterini yayımlatacak mısın? Roman ve sonra bu not defteri, bir zamanlar yaşadığın hayat için çektiğin büyük ıstırap? Planın bu mu?"

"Bilmiyorum."

"Bilmiyor musun? Tüm bölümlerin her şeyiyle bir Çekoslovak bakış açısıyla ayrılmış olmasının nedeni, senin bilmiyor olman mı?"

"Bunu ben de düşündüm. Ne anlama geldiğinden emin değilim, eğer bir anlamı varsa. Ama tabii ki ben de kafa yordum."

"Olduğu gibi yayımlatmayı mı?"

"Dedim ya, bilmiyorum. Tüm bu karanlıkta kalmış şeyleri açığa kavuşturmak için söylenebilecek bir şeyler olması gerekir, ama

ben bunları henüz düşünmeye başlamadım. Aslında şu anda neyim olduğunu gerçekten bilmiyorum. Neyin portresi bu? Şu ana kadar öylesine yazıyordum ve çoğunlukla roman için endişeleniyordum."

"Belki de, bilirsin işte, bunu düşünmen gerekir. Çünkü senin elinde olan portre evlilik dışı bir ilişki, sonuç olarak; kendi adını bu işin dışında tutmanı tavsiye ederim – sence de öyle değil mi? 'Philip, kül tablan var mı?' Bunu 'Nathan' la değiştirebilirsin, değil mi? Tabii eğer yayımlanacaksa."

"Değiştirebilir miyim? Hayır. Bu Nathan Zuckerman değil - Zuckerman olarak yazılmadı. *Romandaki* Zuckerman. Not defterindeki ise benim."

"Az önce bana sen olmadığını söylemiştin."

"Hayır, sana benim dedim, hayalde. Bu aşktaki bir *hayalin* hikâyesi."

"Ama günün birinde şu ya da bu şekilde, olduğu gibi yayımlanması gerekirse, eleştirileri vesaireleri takmayarak, insanlar sadece hayali bir aşk hikâyesi olduğunu, yani benim bildiğimden fazlasını bilmeyecekler."

"Onların çoğu bilmese de bu neyi değiştirir ki? Ben bir roman yazarım, bunun otobiyografi olduğunu söylerim, bir otobiyografi yazdığımda da roman olduğunu, ben bu kadar kalın kafalıysam ve onlar da bu kadar zekiyse, bırakalım neyin ne olduğuna *onlar* karar versin."

"Evet, bunun senin ve okuyucuların için çok eğlenceli olacağını görebiliyorum, bırakalım karar versinler – ama ben ne olacağım?"

"Eğer hâlâ gerçekte ne olduğuna inanmamakta inat ediyorsan, sen de karar vermek zorundasın."

"Ben, beni aşağılamanı kastettim."

"Ortada olmuş bir şey *yoksa* nasıl aşağılanmış olursun ki? Bu ben *değilim.* Bu benden çok uzak biri – bu bir gösteri, bir oyun, kendi kendimi *oynadım*! Kendimi *karnımdan* konuşturdum. Veya, belki de farklı bir şekilde anlatmam senin kavramana yardımcı olur – burada benim *dışımdaki* her şey sahte. Belki de *her ikisi de.* Fakat bunların her ikisi de, ya da her biri, aynı kapıya çıkar tatlım; *yaşamdan zevk almaya*!"

"*Fakat bizim dışımızda bunu kim bilecek*?"

"Bak, bir yazar olarak, hoşgörü dünyasına sığınarak yaşayamam ve yaşamıyorum da, hiçbir şekilde. Seni temin ederim ki – bunu tercih ederdim, yaşamı çok daha kolaylaştırırdı. Fakat hoşgörü beklemek maalesef ki bir yazara göre değildir. Utanma da. Utanma *duygusu* otomatik olarak içimde var, kaçınılmaz olarak, hatta bunun olması *iyi* bir şeydir belki de; ama utanç duygusundan yarar sağlamak, işte bu gerçekten ciddi bir suç."

"Ama kim utançtan söz ediyor ki? Tüm yapman gereken şey o perişan haldeki Amerikalı kıza, '*Nathan*, kül tablan var mı?' dedirtmek. Tüm gereken bu, üç ya da dört yerde ve bu kimse için bir problem olmaz. Nereye gidiyorsun?"

"Dışarı! Birisinin bana ne yazmam gerektiğini söylemesi beni deliye çeviriyor, o yüzden dışarı çıkıyorum."

"Gitme. Yalnız gitme! Seninle geliyorum."

"Ama bu kavgaya sokakta devam edemeyiz. Yeterince uzadı zaten. Artık *bitti*. Kimse beni yazdığım şeyler yüzünden bu şekilde bunaltamaz, özellikle de sen. Sevgilim, bu bir kitap, hepsi bu, tamam mı!"

"Ama olduğu gibi basılacak –"

"Tanrı aşkına, burası kodumun Doğu Avrupası mı? Beni böyle bir konuma sokamazsın! Bu *çok* anlamsız! Bu olamaz! Böyle hiçbir basit ya da komik bir patolojik nedenle yazdığım şeylerden beni vazgeçiremezsin – çünkü ben kendimi engelleyemem. Kendimce ne yazıyorsam nasıl yazıyorsam, onu yazarım, neyi yayımlatmak istiyorsam onu yayımlatırım, bu saatten sonra da insanlar beni yanlış veya ters anlarlar diye de üzülemem!"

"Ya da doğru."

"Biz bir not defterinden, bir ozalit kopyadan, bir şemadan söz ediyoruz, insanlıktan değil!"

"Ama hoşuna gitse de, gitmese de sen de bir insansın ve ben de öyle! Ve o kız da!"

"O değil, o, bir *kelimeden* ibaret ve ben istediğimi yaparım, kelimeleri de sikecek değilim ya! Dışarı çıkıyorum – yalnız!"

"Alo? alo?"

"Alo."

"... Selam."

"Benim."

"Biliyorum. Sesini tanırım."

"Ben de seninkini tanırım."

"Nasılsın?"

"Nasıl mıyım? İyiyim. Sen nasılsın? Aramamın sebebi de bu zaten."

"Ben iyiyim. Seni aramaya çalışıyordum. Ama nereden ulaşacağımı bilemedim. Eski numarandan aradım. Kapalıydı."

"Hangi ülkeden ulaşmaya çalıştın?"

"İngiltere'deki stüdyondan."

"Artık orada değilim. Temelli olarak Amerika'ya yerleştim. Hey, sen nasılsın?"

"Çok iyiyim. Seninle ilgili çok düşündüm. Kitabını okuduğumdan beri seni arayıp aramamakta kararsızdım. Bunu çok düşündüm."

"Bahse girerim düşünmüşsündür. Ben de çok düşündüm. Bunun, senin evliliğin üzerindeki etkisini düşündüm."

"Oh, neyse ki, o kitabı okumadı."

Güler. "Harika. Elbette. Üzülecek bir durum yok öyleyse. Neyse, sen nasıl oldun? Anlat."

"İyiyim, değil miyim? Aslında nereden başlayacağımı bilmiyorum."

"Seni neden aramadığımı merak ettin mi?"

"Hayır, etmedim. Sadece böyle bir karar aldığını düşündüm. Seninle son konuştuğumuzda ikimizin de pek mutlu olduğumuzu sanmıyorum. Sen çok net bir şekilde yolunu ayırmak zorunda olduğunu söylemiştin. Sanırım, evet, sen kendi yoluna gitmeliydin ve ben de kendi yoluma. Bu birkaç yıl önceydi. Ve ben kendi yoluma gittim, sen de kendininkine."

"Evet."

"Aradığına çok sevindim çünkü seni öyle çok özlemiştim ki. Uzun zamandır seni arayamıyordum çünkü sen artık beni görmek istemiyordun, çünkü artık bu bir aşk ilişkisi değildi. Ben de –"

"Hayır, hayır. Görmek istemediğini söyleyen sendin. Çünkü artık bu gizli günahı kaldıramayacağını söylemiştin."

"Öyle mi söylemiştim?"

"Evet. Pek çok kere. Bilirsin iyi bir hafızam vardır."

"Aman Tanrım, gerçekten mi? Çok şaşırmıştım. Bu şekilde kendine ihanet etmiş oldun, çünkü iki kişi 'Bu kitapta sesini duyduk,' dedi. Bana."

"Sahi mi?"

"Evet, kesinlikle benim sesimi."

"Bunu kim dedi?"

"Edebi kitaplar okuyan ve ayrıca beni dinleyen arkadaşlarım var."

"Evet, senin kendine has bir konuşma tarzın var. Sana âşık olmamın yirmi nedeni vardı ve bu onlardan biriydi. Benim için uzun, harika, önemli ama sonu oldukça üzücü bir ilişkiydi–"

"Benim için de öyleydi."

"Daha önce kimsenin böylesine takdir edildiğini sanmıyorum. Sana deli oluyordum."

"Ah."

"Bilmiyor muydun?"

"Ben... ah, hayatım..."

"İngilizce konuşmaya başlama."

"Düşünüyordum da..."

"Ne düşünüyordun?"

"Neden olmadığını. Kitapta da olduğu gibi. Nedenlerden biri senin çok uzakta olmandı, özellikle de başlangıçta. Ve bu ilişki fantezi dünyasında kaldı. Bir rüya olarak kaldı, gerçekten. Öylesine kuytudaydı ki."

"Öylesine aklımda yer etmiştin ki."

"Ben de seni düşünüyordum."

" 'O öğleden sonra bizi hatırla' şarkısını söyleyeyim mi?"

"Evet! Evet!" Gülerek. "Bu arada artık genç de değilim. Seninle tanıştığımda hâlâ gençtim. Otuz sekizime girdiğinde birdenbire hepsi bitiyor. Ne demek istediğimi anlıyorsundur. Her şey değilse de bir kısmı bitiyor."

"Tutku da gidiyor?"

"Ah, o, ta on dokuz yaşlarındayken kaybolmuştu. Çok yakında otuz dokuz olacağım. Doğa Tarihi Müzesi'ndeki Dinozorlar Salonu'nda bir parti vermeyi düşünüyorum."

"Oldukça hoş bir yer. Çok iyi bir fikir."

"Demek istediğim, galiba artık ben de, kendini farklı gözle gördüğün o dönüm noktasındayım. Bilirsin, artık kendini bir kız olarak düşünmediğin zaman, yani düşünemezsin... bilmiyorum, böyle hızlı bir şekilde anlatmak çok zor, kadınlar için çok zor olan, benim yeni yeni yaşamaya başladığım bu geçişi anlatmak. Eminim bunu daha önce de dinlemişsindir."

"Daha öne aramadım çünkü senin hayatını yeniden rahatsız et-

mek istemiyordum. Hâlâ birlikte mi yaşıyorsunuz?"

"Evet. Siz?"

"Biz de."

"Çok daha iyiyiz."

"Belki bunda benim de katkım olmuştur."

"Oh, ben de öyle düşünüyorum. Seni tekrar aramamış olmamın bir nedeni, aramam gerekir diye de düşünmemiştim ya neyse, seni son kez gördüğümde hamile olduğumu fark etmemiş olmamdı. Bir çocuğum daha oldu."

"Ooo. Öyle mi?"

"Evet. Bu çok ironik. Kitap dünyaya getirmek. Ee tabii ki bir erkek. İşte böyle. Çok tatlı bir oğlan."

"Kimin çocuğu?"

"O, o kocamdan... kocamdan."

"Tamam. Sormak zorundaydım."

"O da sordu."

"Emin misin? Ondan mı?"

"Kesinlikle eminim."

"Pek çok ironi var. Senin bir oğlun olmuş, tamam ama benim karakterimden değil ve kitabımda da yok. Ben hayal ettim ama o yaptı. Aramızdaki fark da bu zaten; ve neden benimle değil de onunla yaşadığının sebebi de."

"Evet, senin için yaşam bu. Her zaman birazcık sapıkça bir hayal."

"Artık iki çocuk annesisin."

"Evet."

"Biraz hüzünlü söyledin."

"Ah, sanırım cümleler gizli bir hüzün taşıyorlar. Ama çok tatlı çocuklar. Bugünlerde işlediğim sevapları saymakla meşgulüm."

"Sen ve kocan artık iyi anlaşıyorsunuzdur."

"Saygılı davranıyoruz, anlıyor musun? Şu günlerde asıl problemin nereden kaynaklandığını düşünüyorum. Oldukça inatçı problemler olduğu kesin. Yalnızlık – kendimi inanılmaz derecede yalnız hissediyorum, işte bazen çok sıkılıyorum. Uzun lafın kısası, şu anda yanlış giden bir şey yok."

"Sevgilin var mı?"

"Hayır. Hayır, yok. Dinle, bu karakteri böylesine pasif görmek beni çok şaşırttı. Böyle olduğuma dair hiçbir fikrim yoktu. Bu bensem..."

"Bu sensin, bu sensin, tam olarak sensin."

"Ben artık öyle biri değilim." Gülerek. "Şimdi pozitif bir insanım."

"Öyle misin? Gerçekten mi? Senin hakkında yazmamdan sonra böyle olduğu için şükürler olsun Tanrım. Kitaplardaki pozitif insanlar benim uykumu getirir."

"Ama pasiflik – bu çok kötüydü. Bana göre bu çok büyük sıkıntıda olan bir insanın portresiydi. Hayatın sıradan gidişatının kesinlikle çok dışında olan biri. Sen böyle düşünmüyor musun?"

"Kesin olan şey, bence, bir anlamda yazmak, bir şeyleri ele geçirdi ve onları değiştirdi."

"Neden böyle düşündüğünü anlayabiliyorum. Arkadaşlarımdan biri, birkaç hafta önce, kitabı bitirmişti ve seninle kaç kere öğle yemeği yediğimizi sordu. Bana, 'Bu kitapta inanılmayacak derecede sana benzeyen bir karakter var,' dedi. Kocam tam orada oturuyordu. Ben pek net olmayan birkaç şey söyledim. Ne söylediğimi bilmiyorum."

" 'Ben öğlen yemeği yemem,' demişsindir."

"Bu durumda zekice bir şeyler nasıl söylenir gerçekten bilmiyorum. Beni üzen bir başka şeyse, neden, neden bunu yaptığın? Neden yaşamı bu şekilde ele alıyorsun? Özellikle de gizlilik istediğini göz önüne alacak olursak ki – bizim ilişkimizi *bozan* şey bu gizlilikti. Senin neredeyse her şeyi saklama yolundaki paranoyakça çabaların. Karın için. Peki neden sonra bu kitabı yazdın? Eminim ki o gerçek bir kişiden esinlendiğini düşünmüştür. Neden?"

"Çünkü bu benim yaptığım şeydi. Paranoya değildi. Asla paranoya olmadı. Birisini mutlu olmasını bekleyemeyeceğin şeylerden korumaktı. Bu arada o, bu kişinin Rosalie Nichols olduğunu düşünüyor."

"Oh, tabii ki. Geçen yıldan."

"Evet. Kitaptaki kadın gibi üst katta yaşayan."

"Bunları biliyorum. Onun hakkında konuşmuştuk. Oxford'dayken benimle birlikteydi."

"Biliyorum."

"Ne kadar garip. Peki Rosalie Nichols ne düşünüyor?"

"Bu onu da çok şaşırttı. 'Her zaman senin, vücudum için beni sevdiğini düşünmüştüm, ta ki sadece cümlelerim yüzünden olduğunu öğreninceye kadar,' dedi."

"Sana bunu söyleyeceğini biliyordum. Bunun olacağını biliyordum, onun kitaptaki kadının kendisi olduğunu düşüneceğini tahmin etmiştim. Bahse girerim çok eğlenmiştir. Ayrıca birilerinin, er ya da geç, kitaptaki kadının o olduğunu *söylemesini* de bekliyordum."

"İlginç olacak, değil mi?"

"Sen sadece benim kelimelerimi çalmıyorsun, onları başkalarına veriyorsun."

"Buna da mı kızdın?"

"Pek hoşuma gitmedi."

"Senin adının ve adresinin yer aldığı bir dipnot koysaydım daha mı çok hoşuna giderdi?"

"Bunların hepsi zor şeyler. Kızgınım, evet. Kızgındım. Senin karının yerinde olsaydım, diye düşündüm, çok uzun zamandır senin bir başkasıyla vakit geçirdiğini hemen anlardım. Ve bu bana söylediğin şeylerin tam tersiymiş gibi geldi. Birlikte olduğumuz zamanlar ahlâki duygular yüzünden kendimi sıkıntıya sokmam çok anlamsızdı çünkü sen bunu zaten yapıyordun."

"Aslında ben kendim için endişelenmiyordum – çünkü benim elimde nasıl olsa Rosalie vardı. Senin açından daha kötü olacağını düşünmüştüm."

"Olabilirdi. Aslında, kim bilir? Gelecekte iyi olabilir."

"Şimdi bir çocuğun daha var, bu bir tokat gibi, bir tokat da değil... ama... evet, evet bir tokattı. Sana deliler gibi âşıktım."

"Sanırım belki de sen beni uzaktan idealleştirdin. Şimdiye kadar hep gerçeğin, yazdıklarınla değil de şu anda hatırladıklarınla karşılaştırılabilineceğini düşündüm. Senin böylesine sevdiğin kişi o kurgulanmamış, küçük ben olmayabilirim."

"Sendin. Eğer senden olmasaydı onu bu şekilde yazamazdım.

Sana, hiç seni ne kadar sevdiğimi söyledim mi bilmiyorum, hatta bu kitabı yazıncaya kadar ben bile farkında mıydım, bilmiyorum. Etrafımız kaçınılmaz sınırlarla çevrelenmişti. Çok harika vakit geçirdik, o korkunç odada kilitli olsak bile. Ama ben sadece o birkaç saat içinde seninle yaşamıyordum – yazarken de seninle bir hayatı paylaşıyordum. Sen orada değilken de seninle düşsel bir hayatım vardı. Tüm bunlar çok güçlü duygulardı."

"Ama olamaz. Hayali bir dünyayı gerçek hayatla aynı anda böyle yaşayamazsın. Muhtemelen senin, benimle bir hayal dünyan, onunla da gerçek yaşamın vardı. Bak, insanların söylediği her şeyi böyle alıp yazamazsın."

"Ama yazdım. Yazıyorum da."

"Aslında bu konuda biraz kızgındım. Fotoğraflarının çekilmesini istemeyen, şu yerli halktan insanlar gibiyim; bu onların ruhundan bir şeyleri alıp götürüyor."

"Çok kızmış olduğuna eminim."

"Çok kızmıştım, evet."

"Bunu ne zaman atlattın?"

"Pek atlatmış sayılmam."

"Seninle konuşmayı özlemişim."

"Ve söylediklerimi yazmayı."

"Elbette."

"Ama, biliyorsun... *seninle* konuşmayı özlemişim. Seninle konuşmayı acayip özlemişim. Seninle bazen kafamda konuşuyorum."

"Ben de."

"Freshfield'ın benim için hiç de uygun bir isim olduğunu sanmıyorum. Bana danışman gerekirdi."

"İngilizce bir şiirden aklıma geldi. 'Yarına, yeşil ormanlara ve taze çayırlara.' "

"Anladım. Ama olmamış. Bu çok basit."

"Dilin hâlâ çok keskin."

"Yahudi karşıtı kadınla restoranda yaşadıklarımız – tüm İngiliz eleştirmenler tüm detaylarına kadar imkânsız dediler."

"Evet." Gülerek. "Belki beni savunmaya gönüllü olursun, diye düşünmüştüm."

Gülerek. "Fazlasıyla hayali bir kahraman diye düşündüler."

"Evet. Yemek için daha sık dışarı çıkmalılar."

"Biz de."

"Biz denedik ama o kadın bizi ait olduğumuz yere oturttu. Ondan sonra, seninle bir daha dışarı çıkamazdım. Hıristiyan bir ülkede olmazdı."

"Bu yüzden mi Amerika'ya geri döndün? Bu yüzden mi buraya gelmekten vazgeçtin? Burası senin için fazla Hıristiyan bir yer olduğundan mı? Senin kitabından edinilen izlenim bu."

"Benim kitabım da bir kitap. Pek çok nedenden ötürü oradan ayrıldım. Bizim ayrılışımız da bunlardan biriydi."

"Evet, ama romanda ben bir bakıma senin için İngiltere anlamına geliyordum. Değil mi? Bunun hakkında düşündüm. Seni buradayken bir anlamda yabancılaştırıyordum. İngiltere'nin senin için uygun bir yer olmadığını fark etmeni sağladım."

"Oradaki her şey bunu fark etmeme yardımcı oldu. Sen beni yabancılaştırdın mı? Ne demek istediğini anlıyorum, ama aslında sen her iki yönde benim önümü kestin. Seni dinlemek bazen kendimi dışardan biriymişim gibi hissettiriyordu ama, yine senin aracılığınla, bir parça olsun içerden biriymişim gibi oluyordum. Senden öğrendim. Bu senin benden uzaklaşman değildi, sen her şeyin benden ne kadar uzaklaştığını ortaya çıkardın. Seni tanımadan önce oradaki bazı şeylerin tükenmekte olduğunu düşünmüştüm. Ama seni tanıdıkça sanki her yıl, altı ayımı onikinci yüzyıl Çin'inde geçiriyormuşum gibi geldi. Sonuçta hiçbir şey anlamıyordum."

"Tüm gün, yatağı bile olmayan küçük bir odanın içinde saklanarak anlamayı nasıl beklersin ki? Şimdi oraya döndüğüne göre, oradaki her şeyi anlıyor musun bari?"

"Bazı şeyleri anlıyorum. New York'ta uzun yürüyüşler yapıyorum ve her seferinde kendimi öylesine durmuş gülümserken buluyorum. Kendi kendime yüksek sesle 'Yuvam' dediğimi duyuyorum."

"Yani sen de şu New York sokaklarında sallana sallana gezinen ve yüksek sesle kendi kendine konuşanlardan mısın? Oradayken görmüştüm. Deli olduklarını sanmıştım."

"Hayır, onlar İngiltere'deki esaretten kurtulup geri dönenler.

Sokaklarda yürürken bazı şeyleri çok özlediğimi anlıyorum. Bazı şeyler için can attığımı. Benim başıma gelmedi, en azından böyle çok abartılı bir şekilde olmadı, ta ki döndükten birkaç ay sonrasına kadar."

"Ne o?"

"Yahudiler."

"Biliyorsun İngiltere'de de onlardan var."

"Sözünü ettiklerim güçlü olan Yahudiler. Uçkur düşkünü Yahudiler. Utanmaz Yahudiler. İnsanı sinir eden, dırdırcı Yahudiler. Dirseklerini masanın üzerine koyup yemek yiyen, görgüsüz Yahudiler. Uyumsuz Yahudiler, öfke dolu, onuru kırılmış, kavgacı ve arsızlar. Ariel Sharon bilse de bilmese de, aslında New York yoldan çıkmış Sion'dur.*"

"Hani, İngiltere senin için fazla Hıristiyandı?"

"Eğer burayla karşılaştıracak olursan Tel Aviv buradan daha çok Hıristiyandır. Londra'dan sonra Ed Koch bile iyi görünüyor."

"Kim o?"

"Benim liberal arkadaşlarımın nefret ettiği Yahudi belediye başkanı. Ben etmiyorum. Onu televizyonda sağa sola el sallarken görmüştüm, hiç değişmeyen tempoyla kendini tatmin eden, etnik yakınmalarını dinledim ve öne doğru eğilip ekranı öptüm. Geçen gün babamı görmeye Jersey'e gidiyordum, Lincoln Tüneli'nden çıkarken, yan arabadaki adam bana, 'Bok herif' dedi. Camını indiriyor ve bana 'Sen bok herifin tekisin!' diyor. Ne yanlış yaptığımı bile bilmiyordum. Öylece gülümsedim. Ona, 'Tamam aslanım, dök içini,' dedim. Tüm bunlar zalimce. Aranıyor işte, hep bir şeylerin peşindeler affetmesini bilmeyen kavgacılar – kesinlikle adamı dinamitliyorlar. İnsanların her yerde birbirleriyle yarıştıklarını gördükçe, gerçekte insan olmanın ne demek olduğunu anlamaya başladım."

"Bu yüzden sen de kendi köyüne geri döndün."

"Evet, döndüm. Tuhaf değil mi?"

"Pek değil. Evine dönen adam. *Odisseia*'yı okumuşsundur."

* Sion: İsrailoğulları için vaat edilmiş topraklar, Sion Dağı; Yahudiler için göksel Kudüs veya cennet anlamına gelen yer. (ç.n.)

"Anlıyorum. Başka bir küçük sürgün ve geri dönüş destanı. Sen kimsin? Nausicaa mı? Calypso mu?"

"Homeros'um. Senin hakkında bir kitap yazmayı düşünüyorum."

"Parayı peşin isterim."

"Adı ne olurdu biliyor musun? Yani aslında bir isim değil, kitabın aslı o. *Öp ve Anlat*. Ne kadar korkunç olur, düşünsene?"

"Kimin için?"

"*Senin* için."

"Ne istersen onu yap."

"Ben böyle düşünmüyorum. Biliyor musun, en büyük amacım insanların tam olarak söyledikleri şeyleri yazmak. İnsanların yaşamlarını alıp onları romanın içine yerleştirmek. Sonra da eleştirmenlere, o bunları uydurmuyor dedikleri için içerleyen ünlü bir yazar olmak."

"Çünkü senin bir bebeğinin olması, benim bir bebek uydurmadığım anlamına gelmez. Senin sen olman da, *seni* benim uydurmadığım anlamına gelmez."

"Ben zaten varım."

"Zaten. Sen zaten varsın ve aynı zamanda ben seni uydurdum. 'Zaten.' Hatırlamak için iyi bir kelime oldu. Sen artık sadece sen olarak yoksun."

"Kesinlikle artık yokum."

"Asla olmadın. Ben seni uydurduğum için, sen önceden *hiç* var olmadın."

"Peki stüdyonda bacaklarını omzuna koymuş olan kimdi? Lütfen şu entelektüel saçmalıkları keselim artık. Ben İngilizim ve bunu duymam bile. İngiliz kültüründeki en harika şey ne biliyor musun? Bizler bu tip şeyleri dinlemek için ya fazlasıyla hassasızdır ya da fazlasıyla aptal. Başından beri söylemek istediğim şey, şu kendisiyle karşı karşıya gelme ve farklı türden ihanetler konusunda–ve tüm bunların nereye varacağıyla ilgili– karmakarışık duygularım olduğu."

"İhanet zararsızdır, bunu hiç düşünmedin mi? Sana ait herhangi bir ibarenin yer aldığı hiçbir anlaşma olmadığına, mesleğim üzeri-

ne yemin edebilirim. Ben bir hırsızım ve bir hırsıza güvenilmez."

"Kendi sevgilisi de mi güvenemez?"

"Duyguların ne kadar belirgin olursa olsun sen bu kitapta tanınamazdın ya da çok tanınmış olman söz konusu değil. Bir model olarak yer almış olsan bile, büyük İngiliz halkı bunu fark etmemişe benziyor ve öyle kalmalarını istiyorsan, onlara anlatman yeterli olacaktır."

"Bu kadar kaba olma. Sana tüm bunlar için basit şeyler hissediyorum demedim, onların karışık olduğunu söyledim ve öyleler de. Bunun çıkış noktası kadın erkekle konuşmak için gelir ve erkeğin aslında tek düşündüğü şey daktilosudur. Sen daktilonu bir kadını sevebileceğinden çok daha fazla seviyorsun."

"Seninle yaşanan şeylerin sadece bu olduğunu sanmıyorum. Seni de daktilomla aynı ölçüde sevdiğime inanıyorum."

"Sen kendini ne zaman kışkırtılmış ve çelişik hissetsen de gerçekte hakkında yazacak bir şeylerin olduğunu biliyorum. Ve bu kitap – *benim* kitabım – tamamıyla öpüşme ve anlatmayla ilgili olacak, çünkü eğer bu kitabı ben yazmış olsaydım böyle yapardım. Sana bundan hiç söz etmemiştim."

"Ettin."

"Yazmalı mıyım?"

"Hayır diyecek olan kişi ben değilim, özellikle de seninle ilgili başka bir kitap yazabilecekken."

" Yazmazsın. Yazamazsın, yazmıyorsun değil mi?"

Gülerek. "Tabii ki yazacağım. Bu konuşma da onun bir parçası olacak."

"Şok olurum. İşte buna gerçekten arı kovanına çomak sokmak denir."

"Kendini bu kadar hafife alma. Sen muhteşem bir kovansın. Benim için öyleydin."

"Öyle miydim? Çok kızgındım. Aylar boyunca çok öfkeliydim. Çok yıpranmıştım, gerçekten, ama okuyunca, aslında kızamayacağımı anladım. "

"Neden?"

"Çünkü öylesine sevecen ki... yani, bence. Eğer ben yanlış anlamadıysam."

"Hayır. Senin hoşuna gidecek bir şeyler olduğunu biliyordum. Zaten onları sırf seni güldüreceğini bildiğim için koydum."

"Oh, vardı. Onları fark ettim. Onları okumak çok ilginçti, kesinlikle çok ilginç. Çünkü hangilerinin benim için olduğunu biliyordum. Özellikle hangilerinin öyle olmadığını da."

"Hiçbirini kaçırmadığına eminim. Ama o bizim hayatımızdı, yani olabilirdi, diye düşündüm. Bizim hayatımızdı ayrıca."

"Anladım. Anladım. Öylesine garip bir hikâye ki."

"Biliyorum. Kimse buna inanmaz."

Evli eşlerin birbirlerini aldatmasının arkasında; Jung'ın deyimiyle "karanlık oda"da neler var, eşler neden aldatır?

Peki aldatma nedir? Yeni bir dokunuşla günlük sıradan ilişkilerin boğuntusundan kaçış mı? Bireyin kendini arayış sürecinde "yaşanmazsa olmaz" bir uğrak mı? Haz, şiddet ve ihanetin tadıyla bezenmiş bir yasak meyve mi? Ego'nun bitip tükenmeyen isteklerinin bir sonucu mu? Aldatan neden haz duyar? Aldatılan neden acı çeker?

Aldatma, aldanma mı yoksa?

Times Literary Supplement tarafından yüzyılın en iyi yüz romanından biri seçilen *Portnoy'un Feryadı*'nın yazarı ve tutkuların parlak gözlemcisi olan Philip Roth, bu kitabında işte yukarıda sıralanan türden soruların peşine bütün dobralığıyla düşüyor. *Aldatma*'nın sıcak olduğu kadar tedirgin dünyasını diyaloglardan oluşan sürükleyici bir üslupla aydınlatıyor. Romanın kahramanları olan kadın ve erkeğin sığınaklarında sürdürdükleri sakınımsız konuşmalar kitaba cüretkâr bir özellik kazandırırken, cesur okuru da söyleşiye davet ediyor.

Erkek Londra'da yaşayan, orta yaşlı Amerikalı bir yazar. Kadın ise öfkeli, zeki, iyi bir öğrenim görmüş, etkileyici bir üslupla konuşuyor ve otuzlarında; yarı boyun eğerek ve aşağılanarak yaşadığı çekilmez evliliğini kabullenme çabası içinde. Erkek ve kadın sevişmeden önce ve sonra sürekli birbirleriyle konuşurlar; birbirlerini, kendi iç dünyalarını anlamaya çalıştıkları bir ayna gibi kullanırlar... Konuşmanın boyutu öfkeli bir zihin karmaşasından; neşeli, kadere aldırış etmeyen geniş bir yelpazeye yayılır... Tek kelimeyle çarpıcı; kendi "yasaksever"likleriyle yüzleşmek isteyenler için...

"Şeytani zekâyla yazılmış bir roman...hayranlık verici bir ustalık...Philip Roth, Amerikan romancıları arasında en sıradan konuşmaları büyük bir inandırıcılıkla kaleme alan kişi..."
William Pritchard, Hudson Review

"Bu hızlı, zarif, rahatsız edici roman, çağdaş romancılığın en aşırı ucunda yer alıyor."
The New York Times Book Review

AYRINTI • EDEBİYAT
ISBN 975-539-317-X
9 789755 393179